

TRIPURA

marec 1992 / št. 3 / cena 70 SLT

NADJA TILLER

TRIBUNA

KAZALO

- 3 Skupščina:
Zvezde
v maneži
- 4 Intervju:
Vitomir Gros
- 6 Bosna tako
in drugače
- 12 Skrivnosti
FBI
- 16 Rezultati
Tribunine
ankete
- 18 Študentje na
robu lakote
- 20 Bivanje
v študentskih
domovih
- 28 Ljubljana –
univerzitetno
mesto
- 32 Zagrebški
študentje
- 33 Film
- 38 Glasba
- 42 Art
- 44 Reklame:
Jaz ga imam,
kaj pa ti?
- 46 Uganke
- 48 Hamfri

ALARM PO BUDNICI

Žaba je videla, kako se kuje konj, in je še sama dvignila nogo. Če pa se še tako napreza in napihuje, konj vendarle ne more postati. Lahko pa seveda s svojo domišljavostjo in barabinsko predrznostjo pri nepoučenem bralstvu in poslušalstvu zamegli dejstva. Nastop študentskih ministrov na najbolj poslušani slovenski radijski postaji je to potrdil. Namesto s trnjem so se posuli s cvetjem, še posebej, ko so govorili (in govorili so predvsem o tem) o Tribuni. In kakšne zasluge imajo v resnici novopečeni mladi komsomolci za »razcvet« naše revije? Razen tega da so upravljalci študentskega (!) denarja, iz katerega se v veliki meri financira tudi Tribuna, in da so odvezali mošnjiček za projekt »Tribuna 25.000« (zgolj zaradi lastnega interesa, seveda), so naredili bore malo. Celo več! Mirno so dopustili, da se je Tribuna s Kersnikove preselila na Beethovno v povsem neustrezen prostor, kjer na dvajsetih kvadratnih metrih nastaja častopis od idejne zasnove pa do računalniškega stavljenja. Vrnili smo se dobrih dvajset let nazaj, saj smo danes verjetno edini časopis, ki nima niti svoje telefonske številke, saj si jo delimo s KRT-om in ČKZ-jem. In po vsem tem govoriti o svojih zaslugah je najmanj zelo nepremišljeno, če že ne podlo. Tribuni je treba najprej nekaj nuditi in šele potem zahtevati. Pa ne čudežev! In očitati Tribuni, da »prideluje« finančno izgubo, je prav tako zelo vprašljivo, ne samo zaradi splošnega gospodarskega položaja v Sloveniji in nizke življenjske ravni študentov, pač pa predvsem zaradi neracionalnega trošenja denarja na sami Kersnikovi 4, ki danes bolj kot kdajkoli prej (po besedah ljudi, ki so v tej ustanovi zaposleni že leta) funkcionira po načelu ameriških milnatih oper najslabše vrste. Reorganizacija in zaposlovanje novih ljudi postajata sama sebi namen, hkrati pa onemogočata, da bi bili ljudje na neprofesionalnih položajih (npr. vsi uredniki in sodelavci Tribune) primerno nagrajeni.

Tribuna je po odzivih bralcev naletela na dober sprejem. To pa je izključno zasluga vseh sodelavcev, ne pa tistih, ki ste jih lahko spoznali na fotografijah v prilogi v prejšnji številki. Tribuna ne bo postala gasilski časopis, pa če študentski minister za informiranje še tako vztrajno in nesramno zahteva, da bi osebno bral tekste pred objavo. Četudi uspe mehki udar trdih glav, bomo sami odgovarjali za vse spodrsnjaje in uspehe, ki smo jih podpisali. Sicer pa, aduti so še v rokavu. Na naši strani jih je zagotovo več. Tokrat se zanesljivo ne motim!

Simon Bizjak

TRIBUNA je glasilo Študentske organizacije Univerze v Ljubljani. ● Tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. ● Naslov uredništva: Beethovnova 9, 61000 Ljubljana, tel.: (061)210-332, telefax: (061)222-618. V uredništvu dežuramo med 10. in 12. uro. ● V.d. glavnega urednika: Samo Amon. ● V.d. odgovornega urednika: Simon Bizjak. ● Lektorica: Julija Klančičar. ● Cena: 70 SLT. ● Tribuna šteje med proizvode iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5% ● Naslednja številka izide 23. marca 1992

V uredništvu Tribune ali pri Tribuninih kolporterjih na fakultetah lahko študentje z indeksom kupijo Tribuno po ceni 35 SLT.

Prof. E. Kocbek - veliki zagovornik

»Človekova ljubezen do resnice je taka, ko ljubi nekaj, kar ni resnica, se pretvarja, da je to, kar ljubi, resnica. Ker sovraži, da bi mu dokazali nasprotno, ne bo dopustil, da bi ga prepričali, da se vara.«

St. Augustin - Priznanja

Na gornjo veliko resnico sem pomislil, ko prebiram članek g. Tarasa Kermaunejra, C Zvon, Dec. 91., »Ob desetletnici Kocbekove smrti«. Pisec je kritičen do E.K. v bistveni postavki. str. 41 »1942 je odobral likvidacije političnih nasprotnikov OF«. (CZ str. 47) »Njegova drža, že samo njegovo ime, je bilo nenehoma kamen spotike, celo pohujšanja, saj se ga je držalo mnogo krvi, usodnih odločitev, tudi v zvezi s Katoliško Cerkvijo (KC)«.

Iz gornjega na žalost pisec ne potegne jasnih in usodepolnih zaključkov. Kocbek je z gornjo aktivnostjo kot vodilni krščanski socialist v ključnem zgodovinskem momentu prostovoljno, zavestno doprinesel najvažnejšo podporo KPS, da se je mogla polasiti oblasti.

Manj posrečen je častilec Kocbeka TK v opisu njegovega »spora« s partijo. Tu se ponavlja ista napaka kot za Tita, SFRJ. Ni izstopil Tito iz Kominforme, temveč so njega in SFRJ iz Kominforme ven vrgli. Isto velja za Kocbeka. Povsem podrejen, preko mere ambiciozen, se je krčevito držal vseh političnih funkcij, ki mu jih je partija naklonila. Ni razumel ali hotel razumeti, da je kot katolik mednarodnega prestiža za KPS in celo za KPJ odigral vlogo zamorca. Od samega vstopa v OF, kot zaveznik partije, bi moral vedeti, da bo po zmagi revolucije postal odveč. Pisec skuša zgrešeno predstaviti Kocbeka kot upornega, pokončnega, civiliziranega Slovenca. Njegov strankarski somišljenik, pok. prof. France Jeza (OF-VOS), je napisal, da nikoli ni bil slovenski narod tako hlapčevski kot pod komunisti. Kocbek je bil simbol take drža. Kaj pomagajo velike besede o NOB, o krščanski etiki, o nazorni svobodi, če istočasno dejansko sprejemaš diktat partije. Papež Pavel Janez II je človeka, organizacijo, ki propagira človekove pravice, pa nič ne napravi, označil kot hinavske. Pri vstopu v OF je vedel in pristal na vodilno vlogo

KPS, v Dolomitski izjavi je to formalno potrdil. Velja tudi pripomniti, da je Kocbek do konca svojega življenja odklanjal politični pluralizem.

Poskus predstaviti Kocbeka kot načelnega opozicionalca in disidenta diktatorskemu sistemu je deplasirano in nezdgovinsko. V njegovih dnevnikih je patetično slediti opisovanju aktivne, vseobsegajoče vloge KPS in podrejenosti vloge OF in njenih glavnih akterjev Kocbeka in Vidmarja. Oba sta verno, skrbno izvrševala povelja, ki so občasno prišla iz barake CK KPS. Z razliko od Vidmarja, ki je to vlogo (»ni bilo čisto pošteno«) priznal, te odkritosti v Kocbeku ne najdemo.

Kocbekova vloga pri razkroju KPS (str. 42) ni dokazana. Komunizem v svetovnem in slovenskem merilu se je zrušil po notranjem razkroju. Izven tega procesa so pripomogli k zatonu predvsem poljska cerkev, Solidarnost, poljski papež in načelna, nepopustljiva politična emigracija vseh podjarmljenih narodov.

Sledeč Kocbeku, je pisec TK netočen v opisovanju vstaje. To ni bila nikakršna »sveta verska vojna«. Tega ni organizirala cerkev ne politiki, temveč ljudstvo samo. Če je kje bila kaka narodna vstaja v Sloveniji, je bil ravno ta odpor, ki se je začel spontano v Št. Joštu, 17.7.1942. Predlagani kompromis TK »obe strani sta imeli pol prav in napol narobe« zveni krščansko, ni pa pravičen, sprejemljiv zaradi obdobja terorja, ki je trajal od 22.6.41 do 17.7.1942. Kocbekova konfrontacija s Cerkvijo med obema vojnama se precenjuje. Nismo živeli v kaki napol diktatorski verski državi, mešanje KC v politiko ni bilo slabše kot v nekaterih sosednjih državah celo po drugi svetovni vojni... Pri verouku nas niso učili sovražiti drugoverce, nakazali so samo področja, ki nas ločijo, še danes. V Španiji ni bilo vojne med demokracijo (republikanci) in fašisti, nego predvsem obramba pred nastopajočo revolucijo, ki je med drugim mučila, ponižala in pobila 6000 duhovnikov, redovnikov in nun. Kocbek je po revoluciji brez vsakih argumentov obsodil spomenico jug. škofov. Ob najbolj surovem preganjanju cerkve, vernikov, citirani v spomenici, se je postavil na stran partije!

TK posnema Kocbeka, ko ne more mimo očitka nedovoljne kolaboracije domobranstva. To je reven izgovor,

ko vsi drugi argumenti odpovedo. Danes je tudi v Sloveniji poznano, da Haške konvencije predvidevajo v slučaju okupacije domače oborožene sile. Naš narod ni narod izdajalcev!

Pisec zaključuje, da je Kocbek izgorel za slovenstvo, slovensko cerkev in kulturo. Brez komentarja.

V C. Zvonu, dec 91, piše Denis Poniž, »Premišljanje o Kocbeku«.

Opravičuje ga, da je bil »izgnan v Beograd jeseni 1943 in se je vrnil v Slovenijo šele 1946«. Ne drži, izgon je bilo ministrsko mesto, ki ga je rad sprejel. Če ne bi bilo tako, bi najkasneje jeseni 1944 v Rimu lahko odskočil. Kardelj ga je spretno postavil na to mesto, da je slepil zahod z vidnim zastopnikom katoličanov. V Slovenijo je občasno prihajal vse od prvih dni junija 1945!

Graja ga: da je sodeloval s patentiranimi revolucionarji, da je že jeseni 1945 zvedel za poboj domobrancev v Rogu. To zadnje dejstvo, kot vemo, je Kocbek zanikal. Na laž ga postavi sedaj D. Poniž, pričevanje Jože Cukale, SJ v KG 2. Aug. 84, in končno g. Janez Gradišnik ob objavi najnovejših dnevnikov.

Poniževa teorija; dober pesnik (prof. E. Kocbek, o.p.) dober politik je nevzdržna. Pomislimo na Paster-naka, Anderson-a itd.

Tako ob desetletnici smrti prof. E. Kocbeka. Premik je, malo več resnice, malo več objektivnosti. Ni pa še pravega zaključka! Pisci, namesto da poudarijo Kocbekovo zmoto, tragično krivdo zaveznika, zagovornika relativno najbolj krvave revolucije v Evropi, to omenjajo le mimogrede. Nadaljuje se mit, netočnost predstaviti Kocbeka kot razočaranega pripadnika neke, nikdar obstoječe, čiste svobodoljubne OF, NOB-ja. Še več, Kocbeka, v katerem največkrat vidijo sebe, druge »zaveznike«, precejšen del današnje slovenske družbe, se skuša predstaviti kot odločilnega opozicionalca in disidenta. V bistvu še vedno ostaja mit »OF, NOB so svetinje našega naroda. Naša pot, kljub razočaranju, je bila pravilna. Domobranstvo je vredno našega razumevanja, sočutja, ne pa odobravanja«. Velika laž, veliki mit ostaja.

Quousque tandem.

Dr. Peter Urbanc

Cirkus po cirkusu

Rdeči mamut in Slovenija 92

ZVEZDE V MANEŽI

»Če bo špičasto, bodo vile, če bo okroglo, pa lopata.«

Lojze Peterle

V ARENI

Pred skoraj mesecem dni nam je TV Slovenija postregla z »Zvezdami v maneži«, cirkuškim spektaklom, kjer se v areni pojavljajo predvsem zvezde nemškega show-businessa. Spektakel se prav v ničemer ne razlikuje od drugih in kopica naivnežev na tribunah vztrajno zadržuje dih ob drznih nastopih artistov. V areni seveda ne manjka klovnov, komikov in burkežev, ki zabavajo publiko s svojimi (bolj ali manj) bebavimi nastopi. Postavlja pa se vprašanje, ali je dandanes, v času vsesplošnega varčevanja in reanimacije slovenskega gospodarstva, smotrno kupovati takšne ali podobne oddaje od tujih televizijskih hiš (v tem primeru ZDF). Poslanci slovenskega parlamenta (oziroma velik del le-teh) namreč vztrajno dokazujejo, da so brez težav kos še tako težkim burkaškim vlogam. Zato bi najverjetneje redni prenosi skupščinskih zasedanj (oziroma njihove večerne TV reprize) med že kar pregovorno humornimi Slovenci poželi dosti več odobravanja kot zgoraj omenjene oddaje.

Še posebno »humorno« je bilo zasedanje vseh treh zborov, na katerem so poslanci

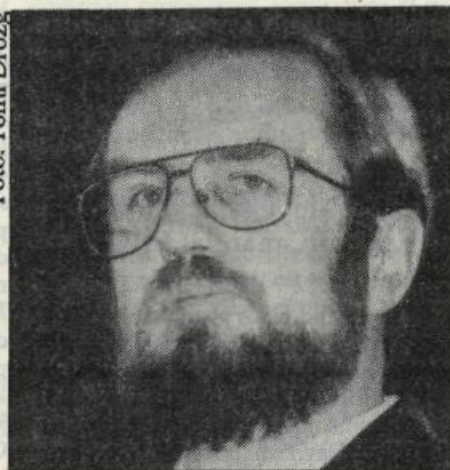

Foto: Tomi Drozg

Bodo vile ali lopata?

razpravljali (in na koncu tudi glasovali) o morebitni zamenjavi vlade. Kljub nezavidljivi situaciji v vladi in parlamentu (ali pa prav zaradi nje) so bili nastopi poslancev (predvsem tistih iz vrst vladajoče koalicije) polni zlobe, humorja najslabše vrste in prenapete metaforike. Citiranje butalskih umotvorov, razpredanje o indijancaricah, ki jih je nekoč nekoč prebral in strah pred indijanskimi rezervati prav gotovo ne sodijo v razpravo o kvalitetah

morebitnega novega mandatarja. Deljenje banan po poslanskih klopih, ki si ga je privoščil Vitomir Gros, bi bilo lahko celo simpatično, če bi bilo podkrepjeno z veliko mero pobalinstva (ki ga je bila nekoč sposobna ZSMS), v čisto specifičnih razmerah skupščinskega zasedanja pa je bilo precej zlobno.

V bližnji prihodnosti (po naslednjih parlamentarnih volitvah) se komikom iz parlamenta obetajo močne okrepitve. Ivan Kramberger (dobri človek iz Negove) se je očitno odločil, da bo prišel v parlament in najverjetneje ga prav nič ne bo moglo ustaviti. Predvolilna kampanja DONS-a se je že začela in dvomi o bodočem parlamentarnem prijateljevanju med Grosom in Krambergerjem so očitno odveč (oba namreč čutita močno afiniteto do prekomorske flore in favne).

NA TRIBUNAH

Odzivi na delo parlamenta so bili burni. Poleg predsednika parlamenta Franceta Bučarja, ki je seji predsedoval in nikakor ni mogel biti zadovoljen z njenim potekom, se je oglasil tudi Milan Kučan. Le-ta je 20. februarja v Kopru sporno zasedanje parlamenta označil kot karikaturu demokracije (izjava je zabeležena na filmskem traku), teden dni kasneje pa precej nerodno izjavo zanimal.

Ne glede na mnenja ljudi, ki to državo vodijo, pa bi se moral vsakdo, ki mu čutila (in pripadajoči software) vsaj zadovoljivo funkcionirajo, ob pričujoči seji parlamenta vsaj malce zgroziti. Parlament ni le bežni produkt demokracije, ampak je tudi zakonodajno telo, ki ob določeni stopnji politične kulture demokracijo tudi oblikuje. Višja kot je stopnja politične kulture, lažje je ustvariti (sicer pri nas tako opevano) demokracijo. Na tej točki pa se moramo Slovenci sprijazniti s precej neprijetnim dejstvom. Zaradi skoraj petdesetletne socialistične ureditve ni niti Slovincem niti ostalim narodom nekdanje Jugoslavije (tistim, ki jih tako radi obkladamo s primitivizmom) uspelo ustvariti zadovoljujoče stopnje politične kulture. Prehod iz prakse bolj ali manj prisilnega soglasja v svobodo parlamentarne diskusije je praviloma težak in relativno počasen, slovenske parlamentarne (in vladne) zdrake pa dokazujejo, da tudi v (sicer kar pregovorno demokratični) Sloveniji ta proces še zdaleč ni končan.

Sicer pa ima to prehodno obdobje tudi nekaj dobrih lastnosti. Vsi, ki skupščinska zasedanja spremljajo z dobršno mero cinizma, se lahko ob tem izdatno zabavajo. V časih rdečega enoumja pa zaradi vsiljenega mrtvila, ki je vladalo v skupščinskih dvorinah, niti ciniki niso prišli na svoj račun. Če ne drugega, nam je demokratizacija družbe prinesla vsaj obilo zabave.

Gregor Kozovinc

EKSOTIKA V SKUPŠČINSKIH KLOPEH

Kranjski župan in najbolj ekscesni poslanec slovenske skupščine je za Tribuno pojasnil svojo zgodbo o bananah, mandatarjih in o tem, kaj spravlja ob živce predsednika skupščine

TRIBUNA: Kot diplomirani strojni inženir ste bili zaposleni na Fakulteti za strojništvo, na Turbo inštitutu in kasneje odprli svojo obrt. Kdaj in zakaj ste se pravzaprav začeli ukvarjati s politiko?

GROS: S politiko v ožjem pomenu besede sem se začel ukvarjati šele eno leto pred volitvami, ker sem spoznal, da podjetniki brez političnega angažiranja ne moremo ničesar doseči. V tej državi so pred volitvami in na žalost tudi po njih vladali tisti, ki ne ustvarjajo in predvsem trošijo. Ker je tako, jim ustvarjanje ni namen in ga tudi ne razumejo.

TRIBUNA: Če prav razumem, ste najprej podjetnik in šele nato politik?

GROS: Da, še vedno imam obrt, svoje podjetje, od katerega živim. Ne živim od posedanja po poslanskih in občinskih

klopeh, čeprav mi nihče ne more očitati, da svojega posla kot politik ne opravljam profesionalno. Moram pa povedati, da za svoje politično delo do lanskega oktobra nisem prejemal nobenega plačila. Takrat pa smo liberalci javnosti povedali, da se ne čutimo več zavezane obljubi, ki smo jo dali volilcem, da bo naše delo neplačano, kajti do takrat so ta dogovor že vsi prelomili.

TRIBUNA: Znani ste po tem, da v javnosti nastopate brez dlake na jeziku. Tudi zadnja epizoda z bananami je marsikoga šokirala. Se vam zdi vaše vedenje v skupščini vedno primerno?

GROS: Kar ste sedaj povedali, je očitek liberalni stranki in našim poslancem in je popolnoma depasiran. Liberalci smo pač ljudje, ki drugih ne zavajamo. Smo stranka odprtih ljudi, ki povedo, kar mislijo. Če kdo misli, da je to nesramno, je to pač njegovo

mnenje, do katerega ima pravico. Mi trdimo le, da to ni res in da se vedno obnašamo kulturno. V mojih nastopih ne boste našli žaljivk, tako kot se to dogaja v nastopih večine drugih poslancev, celo tistih, ki jih tisk nikdar ne kritizira. Kar se tiče spornega zasedanja skupščine, sem preveril magnetogram svojih izjav. Lahko vam povem, da nisem izrekel niti najmanjše žaljivke.

TRIBUNA: Vendar ne morete zanikati, da ste predsednika skupščine, gospoda Bučarja, s svojimi bananami spravili ob živce.

GROS: Ob živce ga niso spravili moji nastopi ali žaljive besede, ki jih ni bilo, ampak njegovo nepravilno vodenje seje in njegov pritisk na poslance, ko je mislil, da bo z nezakonito proceduro zapeljal skupščinske poslance. Menim celo, da je gospod Bučar uporabljal žaljive in neprimerne besede. Izjavil je celo: "Ne boš ti meni afne guncal". Dobesedno tako je napisano v magnetogramu. Lahko preverite, sicer pa je te besede slišala cela Slovenija. Sam gospodu Bučarju nisem nikdar rekel česa takega.

TRIBUNA: Ali bi lahko tistim, ki nismo razumeli, razložili, kakšen namen so pravzaprav imele inkriminirane banane v skupščini?

GROS: Ne vem, o kakšnih bananah govorite...

TRIBUNA: O bananah, ki so jih poslanci vaše stranke delili v skupščini.

GROS: Torej, govoriva o predlogu liberalne stranke, ki sem ga moral prebrati v skupščini, in sicer, da je naša stranka prejela neke čeke iz Hondurasa. Želel sem, da bi se to uvrstilo na dnevni red in da bi potem odkrili, kakšni so ti čeki v resnici.

TRIBUNA: Ali želite reči, da niste vedeli, kaj je bilo v zaboji?

GROS: Ne, jaz sem vedel, da so notri čeki (sme).

TRIBUNA: Dobro. Pustiva torej čeke. Kakšni so bili vaši glavni pomisleki proti kandidaturi Janeza Voljčiča?

GROS: Z epizodo o trdih čekih je naša stranka želela pokazati Slovencem bistvo problema. Vsi, ki so objektivno spremljali dogodke okrog Voljčičeve kandidature, so morali dojeti, da je zadeva skrajno neresna, že od kandidature naprej. Voljčičeva kandidatura je bila objavljena le eno zasedanje pred tistim, na katerem je bilo glasovanje in ko je bil dnevni red že zaključen. Ob koncu je Bučar prebral neko sporočilo s telefaksa. Če ste sledili dogodkom, veste, da je gospod iz Hondurasa sporočil svoj pristanek na kandidaturo preko telefaksa. Poleg tega ta človek deset let ni živel v Sloveniji oziroma preje v Jugoslaviji in ni mogel vedeti, kaj se dogaja pri nas. V dveh dneh je hotel spoznati razmere in jih urediti! Poleg tega smo ugotovili, da gospod Voljč sploh ni pravi bančnik, ampak je delal neke ekspertize za šolstvo v Srednji Ameriki. To smo na žalost izvedeli prepozno. Povedati moram tudi, da svetovna banka ni nobena prava banka, ampak neke vrste svetovna socialna ustanova, v katero državo delegirajo svoje

kandidate. Gospoda Voljča je delegirala Jugoslavija, mi pa naj bi ga sprejeli kot nekega eksperta. Meni se zdi to skrajno neresno. Ljudstvo, ki izvoli takšnega mandatarja, ni vredno, da ima svojo državo. Zaradi tega smo s predlogom o razširitvi dnevnega reda hoteli razelektirati to napetost med poslanci. Mislim, da nam je uspelo.

TRIBUNA: Kako bi se vi odločili, če bi bila odločitev o mandatarju izključno v vaših rokah?

GROS: Govoriti o novih mandatarjih pred volitvami je neresno.

TRIBUNA: Ali to pomeni, da vam in vaši stranki ustreza, da je gospod Peterle obdržal svoj sedanj položaj?

GROS: V naši stranki nismo posebni zagovorniki gospoda Peterleta. Če ste poslušali razpravo, potem veste, da o gospodu Peterletu izrecno nismo nič govorili. Sam ga niti omenjal nisem. Tudi gospod Žagar, ki je prebral izjavo Liberalne stranke, je povedal, da mi tudi s sedanjo vlado nismo zadovoljni.

TRIBUNA: Torej se zavzemate za čimprejšnje

volitve?

GROS: Da. Naš edini cilj so čimprejšnje volitve, da se ljudje izjasnijo, kaj mislijo o določenih ljudeh in izvolijo tiste, ki bi jim ustrezali.

TRIBUNA: Lojze Peterle v skupščini v bistvu ni dobil niti zaupnice niti nezaupnice. Ali je po vašem mnenju iz dvoboja z mag. Voljčem izšel kot zmagovalec ali kot poraženec?

GROS: Vaše vprašanje v bistvu razumem, vendar so to špekulacije. Dejstvo je, da je 115 ljudi glasovalo za Peterletovega protikandidata, vendar nisem prepričan, da bi se takšen izid ob morebitnem ponovnem glasovanju ponovil. Skratka ostal je status quo.

TRIBUNA: Ali menite, da takšen status quo komu ustreza?

GROS: Mislim, da slovenski državi v tem trenutku, pred volitvami, edino to lahko

ustreza. Nekaj mesecev pred volitvami vlade ne moremo menjati, kajti s tem bi našo državo dobesedno razsuli.

TRIBUNA: V Liberalni stranki imate bojda izdelan zakonski predlog lastninskega preoblikovanja malih podjetij že od lanskega oktobra. Kdo je torej po vašem mnenju glavni krivec za to, da Slovenci še vedno nimamo lastninske zakonodaje?

GROS: Glavni krivec za to, da lastninska zakonodaja še ni sprejeta, so pravzaprav postkomunistične razmere v tej državi. Ljudje enostavno niso navajeni na zasebno lastnino proizvodjalnih sredstev. Izjema so le kmetje in obrtniki. Vsi ostali pa so bili vedno priklenjeni na državne jasli in se svoje lastnine, s katero naj bi upravljali, tudi bojijo. V Liberalni stranki smo oblikovali zakon o privatizaciji majhnih podjetij, ker smo spoznali, da je skupščinska blokada tako močna, da se velike privatizacije ne bo dalo izpeljati, zlasti, ker so mnjenja o tem zelo različna. V zakonu o mali privatizaciji upoštevamo štiri elemente: bivše lastnike, upnike, zaposlene državljane Slovenije, vsaj 10% premoženja pa naj bi šlo na javno dražbo, da bi se tako ugotovila tržna vrednost tega premoženja.

TRIBUNA: V vaših javnih nastopih ste precej kritizirali g. Mencingerja. Kaj mu najbolj očitata?

GROS: Gospod Mencinger je tolikokrat spremenil svoj gospodarski model, da o kakšnem njegovem modelu težko govorim. Povedati moram, da je predvsem Liberalna stranka lansko pomlad podrla njegov model o privatizaciji, ki bi bil prava katastrofa za slovenski narod, kajti tujcem bi omogočil, da bi praktično na razprodaji pokupili slovensko premoženje, Slovenci pa bi postali sužnji na svoji zemlji. Gospod Mencinger je namreč zagovornik idej Bajtovega inštituta, tam ima pač službo. Za ta inštitut pa vemo, da je bil v službi prejšnjega režima in beograjske vlade. Prava katastrofa je, kaj piše gospod Bajt zadnje čase o denacionalizaciji. Katastrofa je tudi to, kar pišejo tako opevani slovenski ekonomisti o privatizaciji. Če bi se udeležili katere od okroglih miz na to temo v Cankarjevem domu, bi slišali, da so se ti ekonomisti skoraj skregali med seboj. Vsak izmed njih je namreč zagovarjal svojo idejo, ki med seboj sploh niso bile povezane. Po mojem mnenju so tisti ekonomisti, ki so študirali pri nas, preveč zastrupljeni s samoupravljanjem in socialističnim gospodarjenjem, da bi se lahko znebili tega miselnega vzorca. Poglejte, dr. Mencinger je imel na pravni fakulteti še dan pred osamosvojitvijo Slovenije izpite iz socialistične ekonomije. To bi lahko razumel, če bi gospod Mencinger predaval zgodovino. Absurdno je, da je pred kratkim dr. Stanič zagovarjal samoupravljanje, češ da ga do zdaj ni bilo in naj ga zdaj končno izpeljemo. Bojim se, da bodo naši kvazi strokovnjaki uničili našo ekonomijo. Nihče od teh ekonomistov tudi ni nikdar za svoj denar izstavil nobene fak-

ture. Vsi so to počeli le za državni denar. Isto velja tudi za t.i. sedanje managerje, ki po mojem mnenju niso nobeni managerji, ampak poslovodeči prejšnjega režima, ki niso za svoj denar nikdar nič naredili. Ne krivim njih, ampak državo, kajti to je bila njena napaka. Liberalna stranka bi iz Slovencev rada naredila narod lastnikov, ki bo izstavljal fakture na svoje in ne državno tveganje.

TRIBUNA: Kako boste ukrepali, če skupščina zakona o privatizaciji malih podjetij ne bi sprejela?

GROS: Skupščini bomo predlagali, da sprejme zakon o razdelitvi družbene lastnine in, če ne bo šlo drugače, bomo zbirali podpise za referendum. Menimo namreč, da se mora premoženje, ki je last Slovencev, razdeliti med njih same. Kajti sprašujem se, kdo so sploh prodajalci družbene lastnine in kam bo šla kupnina. Verjetno spet v skupne vreče brez dna, kjer bo denar izginil brez sledu, kot se je to dogajalo v preteklosti.

TRIBUNA: Z zakonom o denacionalizaciji bi tudi vi spet postali lastnik premoženja, ki je pred vojno pripadalo vaši družini. Se nič ne bojite morebitnih špekulacij?

GROS: Sam se lahko temu tudi odrečem. Sem namreč le eden od dedičev sicer precejšnjega premoženja. Vendar zakona o denacionalizaciji nisem zagovarjal zaradi tega, da bom imel sam od tega kakšne koristi, tako kot npr. gospod Pintar, ki naj bi dobil nazaj 500 hektarjev gozda. Ta zakon sem zagovarjal zato, ker moramo postati normalna evropska država, ki spoštuje zasebno lastnino. To pa lahko stori le tako, da jo vrne tistemu, ki mu jo je ukradla.

TRIBUNA: V času Drnovškovega oklevanja in iskanja stranke smo lahko zasledili vaše besedne dvoboje tudi z njim. Drnovšek je v Gorenjskem glasu objavil celo odprto pismo, v katerem vas je obtožil klevetanja, češ da ste na široko in podcenjevalno razlagali, da se je pomajal vaši stranki. Postavil vam je tudi javno vprašanje: "Mar gre vam in vaši stranki res tako slabo, da iščete medijsko promocijo s tako poceni triki in izmišljotinami?"

GROS: To je besednjak gospoda Drnovška. Naša stranka se na tako nizek nivo ni nikoli spuščala. Mi smo povedali le dejstva. Dejstvo pa je, da je gospod Drnovšek trikrat iskal stike z našo stranko in se nam ponujal, da bi postal naš član. Pošiljal je celo svoje emisarje, da bi ga sprejeli v stranko kot predsednika. Obljubljal je, da bi tako dobili več kot petdeset odstotkov glasov, da bomo na volitvah zmagali itd. Gospod Drnovšek je seveda navajen skrivnih diplomacij in framasonskih trikov, kar je v nasprotju z razmišljanjem liberalne stranke. Na njegovo odprto pismo sem v Gorenjskem glasu že odgovoril, vendar je g. Drnovšek na moke jasne in zanj neprijetne trditve, nima kaj odgovoriti.

Erika Repovž

VROČICA MED DVEMA REKAMA

Bilo je še eno sobotno dopoldne, ko smo iz Zagreba skozi snežni metež krenili Ivan Zvonimir Čičak, Mladen Maloča in jaz. Naša ruta do bosanske meje je bila: Zagreb, Virovitica, Našice, Džakovo, Županja. Malo izven Zagreba je prenehalo snežiti, kot da bi tisti zgoraj hotel, da vidimo vso grozoto Slavonije. V Slavoniji so vasi zgrajene ob cestí. Ni stranskih ulic in tako že če pelješ skozi, vidiš podobo celotnega kraja. Hiše: dve celi, ena porušena, ena cela, dve porušeni...

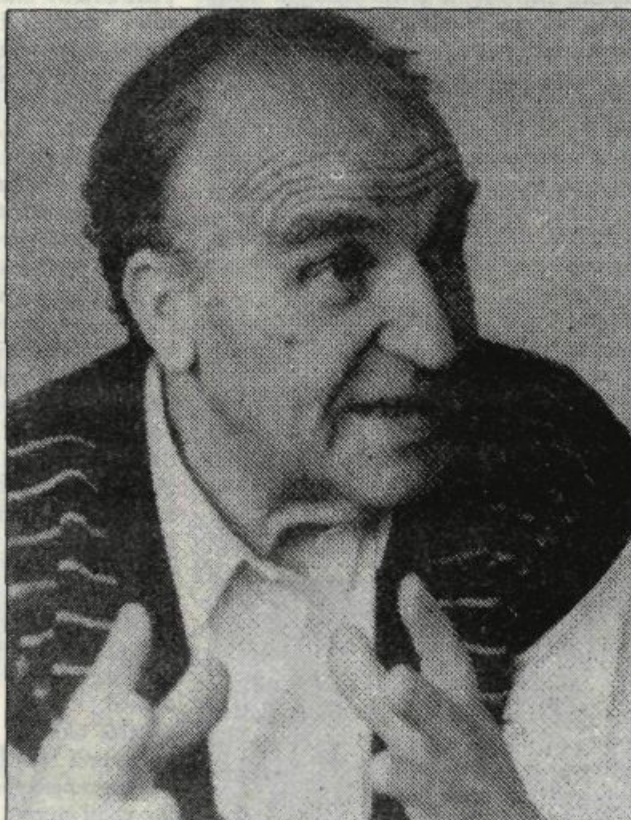
Na levi nas je pričakala bivša federalna vojašnica oziroma kar je od nje ostalo. Tako preluknjane zgradbe še nisem videl niti v filmih. Opazili smo, da so v veliki večini zadete le lepše in večje hiše, revnejše pa so, kot kaže, piloti v Migih, komandirji haubic in drugi federalni heroji pustili na miru. Poleg ruševin naredi v Slavoniji nate največji vtis samota. Kilometre ne vidiš žive duše.

Pravzaprav so edina bitja, ki jih vidiš, občasne vojaške kontrole ob cesti. Le kje so vsi ljudje? Skriti v ruševinah? Na poljih? Gotovo bi jih opazili. Za Našicami je tudi srečanje z avtom že dogodek. Kot je rekel Čičak, človeku ne preostane drugega, kot da se zajebava iz vsega skupaj. Zanimivo je bilo poslušati Radio Zagreb - studio Osijek, saj kaj bolj nacionalističnega še nisem slišal. Pesem za pesmijo so vrteli stare ustaške pesmi, v katerih so spremenili le ustaško vojsko v Hrvaško. Vmes pa so najavljali večerno prireditev v Osijeku z naslovom »Hrvatska se rađa«. Čičkov komentar: »Hrvatska se rađa iz Titovih leđa«. Škoda se mi je zdelo, da bi se peljal 20 km stran od Vinkovcev, ne da bi videl zdaj to že legendarno mesto. Prigovarjanje pa ni obrodilo sadov. Čičak: »Čovječe, pa tamo se joč puca!« Mladen: »E, pa nisam nija lud!« Na avtocesti Zagreb - Beograd smo se pogovarjali z gardisti in miličniki. Prvi so s ceste odstranjevali mine, drugi pa si krajšali čas z ustavljanjem avtomobilov. Oboji so nam zavzeto razlagali, da to že nebo tako šlo, da bomo že videli, kako bodo federalce nagnali z okupiranih območij. Na širšem območju okoli Džakova so s cest in ulic pobrani vsi znaki in napisi, veliko cest pa je zaradi miniranosti še vedno zaprtih. Vse to priča, da je Hrvaška pričakovala vpad

federalcev tudi v notranjost.

Županja. Mesto, ki že mesece diha z vojno oziroma vojsko. Kdor ni v gardi, je pri Rdečem Križu in ima doma kakšnega sorodnika, pobeglega iz rodne vasi, ki je zdaj pod okupacijo. Tu nas je povabil na kosilo Čičkov prijatelj Viktor Meglič, ki je tudi poskrbel, da nismo čakali v vrsti za prehod meje. Malce privilegija nikoli ne škodi. Viktor nam je med kosilom pravil, kaj vse se dogaja pri njih. On v Županji skrbi predvsem za hrano in ostalo oskrbo za begunce. Od obljubljenih šleperjev s hrano v Županjo ne pride skoraj nobeden. Kam šleperji v resnici gredo, bo treba šele ugotoviti. Dogaja se toliko svinjarij, za katere ima dokaze, da človek izgubi voljo in motivacijo do česarkoli. Gor da ga držijo, je rekel, le še lačni pogledi ljudi, ki so ostali brez vsega. O svinjarijah zaenkrat ni hotel govoriti, ker da mu je policija prepovedala, zmenili pa smo se, da ga Mladen - glavni in odgovorni urednik tednika Danas - in jaz ponovno obiščeva, ko se stvari umirijo. Takrat bo povedal vse, je obljubil.

Ce hočeš priti do Save, ki je meja med Hrvaško in BiH, moraš nekaj kilometrov peljati po - ne makadamu - temveč blatu. Meni se je nasploh ves prehod meje zdelo, da sanjam. Vse skupaj je bilo kot v kakšnem vojnem filmu. Malo pred reko se na levi prične počasi prikazovati

Alija Izetbegović - predsednik ali pion

porušeni most, če ne največji, pa vsekakor eden največjih v bivši Jugoslaviji. Pred Savo je kolona avtomobilov, ki potrpežljivo čaka na vrsto. Večina avtomobilov ima tujo registracijo - zdomci, ki prihajajo na referendum. Ob obali čaka splav, ki sprejme šest avtomobilov - eden popolnoma zraven drugega. Da spraviš avto na splav, morata tako ti kot avto malo zabresti v Savo, potem pa s pomočjo dveh ali treh sildžijev avto nekako skozi blato in vodo pririneš na splav. Ko smo šli čez, smo zaradi pomanjkanja prostora morali ostati v avtu. Čisto naključje, toda ko smo odpluli, se je iz radia po nekajurnem šopanju hrvaških domoljubnih pesmi oglasila uvertura v Jesus Christ Superstar, ki je trenutku dala vzvišenost. Kot v filmih Neretva ali Sutjeska. 200 metrov višje pa porušen most, od katerega nad reko ni ostalo prav nič. Delo umetnika. Tako smo pripluli v včasih bratsko nam Bosno. Radio: Don't Cry for me Argentina. Prvo, kar sem ugotovil v Bosni, je bilo, da so tamkajšnji radijski špikerji vsaj tako odštekani, kot so to Top lista nadrealista. Prvi kilometer v Bosni oziroma vasi Oranje smo prevozili v slalomu med preprodajalci deviz, ki so še mnogo bolj nadležni kot ljubljanski. Ko sem ob cesti videl federalce, pa so me preplavili spomini. V Zenici smo bili v uri in pol.

Zenica. Majhno, umazano mesto, še najbolj znano po svojem KP Domu. Ko prihajaš, te že od daleč pozdravljajo številni dimniki lokalne železarne. V Zenici so ljudje strašno prijazni. Kar gledaš, ko ti strežejo in te trepljajo, sprašujejo, kako je bilo na potovanju, kako je v Sloveniji... Nasploh to velja za celo BiH. Tam je gost sveta stvar. Nas je povabil lokalni privatni Radio CD, ki je organiziral tribuno na temo razmer v bivši Jugoslaviji in še posebej BiH. Povabilu so se, poleg mene, ki sem predstavljal Radio Študent, Čička in Mladena, odzvali še: Veran Matič, glavni in odgovorni urednik beograjskega neodvisnega radia B92; Rasim Kadič, predsednik Liberalne stranke BiH; Muhamed Filipović, predsednik Muslimanske bošnjaške organizacije in Goran Milič, direktor Yutela. Tribuna je bila nad vse vročerkovna. Neka ženska je celo jokala. Večina časa je bila posvečena vprašanju, bo vojna. Kot da so pričakovali od nas, ki nismo z BiH, da jih oslepimo z lažnim upanjem, da bi vsaj to noč mirno spali. Moj prvi vtis v Bosni je bil kljub trudu gostiteljev pesimističen. Ni se dalo prikriti napetosti, ki vlada, živčnosti, bojazni, pričakovanja neznanega. Mirno lahko rečem, da so v tem trenutku Bosanci ali kot majhni otroci, ki potrebujejo tolažbo, ali pa nabit akumulator, ki se je pripravljen boriti za svoje prepričanje. Ti drugi so v veliki manjšini. Po tribuni pa sem užil pravo južnjaško žuranje, s kajmakom, domačim žganjem in narodnimi godci. To bi moral doživeti vsak Slovenec vsaj enkrat na dva meseca, da bi se malce sprostil, predvsem pa odprl.

Vsako nedeljo ima na Radiu CD Elvis D. Kurtović uro in pol dolgo zabavno oddajo. Elvis, ki se ga mnogi spominjajo kot totalnega odštekanka in žurerja (po koncertih sodeč), predvsem pa kot enega od tvorcev Novega Primitivizma, je drugače skromen, vase zaprt tip, ki le tu in tam kakšno ustrelji. Čez teden pač hodi v službo, čez vikend gre ven, se ga napije ali pa tudi ne, ter se v nedeljo odpelje v Zenico voditi oddajo, ki mu vrže kakšen dodaten dinar in ga, kot pravi, drži kreativnega. Vsekakor je Elvis nadpovprečno prijeten in odkrit.

Sarajevo. Tja sem odšel skupaj z Elvisom, ki mi je spotoma pripovedoval o življenju pri njih. Avtobus potrebuje za pot iz Zenice do Sarajeva točno uro, nekaj podobnega pa tudi vlak. Najprej sva odšla na burek (kdor ni jedel bureka v Bosni, ga sploh še nikoli ni), potem pa sem se jaz nastanil v hotelu Evropa, Elvis pa je šel spat. Hotela Metalurg (Zenica) in Evropa (sam center Sarajeva, poleg Baščaršije, B kategorija) imata vsekakor eno skupno lastnost: ne en ne drug nima tople vode. Zakaj, ne vem, vprašal pa tudi nisem. Prvi sprehod po Sarajevu je

naredil name močan vtis. Samopostrežne so prazne, toliko da imajo kruh in mleko, pa še tega primanjkuje, kar se tiče tekstila, tehnične robe itd., pa imajo le ostanke iz lepših časov, tako imenovano škart robo. Olja (poročevalka RS-a) mi je razlagala o standardu, o tem kaj si povprečen Bosanec še lahko privoščiti. Privoščiti si ne more nič, vesel je, če je nahranil družino. Kot pravi Rasim Kadič: »Nije da smo na robu gladi, mi jesmo u gladnom stanju!«

Tu se mi zdi pomembno predstaviti valutno anarhijo med republikami. Prvič: ko odideš iz Slovenije na jug, ne nosi s sabo tolajev! Na najboljšem si, če menjaš marke. Paziti moraš le, da nikjer ne zmenjaš preveč deviz, saj si avtomatično v minusu. Pri nas je marka recimo 54 SLT, na Hrvaškem 65 CRD, v BiH pa 140 YU-din. V Sloveniji menjajo CRD v SLT s 30% zgubo, v Zagrebu SLT v CRD s 5 % izgubo (kdo ima prav?), poleg tega, da so jih pretekli teden baje sploh prenehali menjati, v BiH pa ne ena ne druga valuta ne veljata nič (če imaš srečo, ti CRD še kdo zmenja, SLT pa ne), prav tako nič ne velja YU-dinar ne na Hrvaškem ne v Sloveniji! Kdo ima prav?

Tako ti preostane le dobro preračunati, koliko boš potreboval in toliko zmenjati. Meni je nazaj grede ostalo 2500 YU-din, ki sem jih komaj zmenjal v vlaku že na poti iz Zagreba v Ljubljano (ko sem odšel v Sarajevo na avtobus, je bila polnoč in nisem našel švercerja, da bi mi prodal marke), zmenjal sem jih lahko le v CRD in izgubil 50 %, potem pa sem v menjalnici v Ljubljani izgubil še nadaljnjih 30 %. Ostalo mi je torej cca 20 % prejšnje vrednosti. Sicer pa je za Slovence, ki pride z markami, Sarajevo ena velika razprodaja. Zanj 50 DEM ni nič, za to vsoto pa lahko dvakrat prespiš v hotelu, ješ zunaj in se voziš s taksiji (ki so napol zastoj), po drugi strani pa nemalokateri Bosanec toliko zasluži v celem mesecu. In zanj so cene tako visoke, da res komaj preživi.

Zanimivo je, da sarajevske Marlboro prodajajo le švercerji na ulici, v kioskih pa jih ni. V ponedeljek sem se cel dan podil po strankah in po parlamentu in sem postal pošteno žejen. Vidim kiosk s sadjem in vstopim, da si kupim pixno.

Prodajalka pa me le debelo gleda in ne ve, o čem govorim. V celem Sarajevu ni ene same pixne s Coca-colo ali pivom. Sokove pa so imeli v kiosku le litrske.

Dobro, si rečem in grem čez cesto v samopostrežno trgovino. Iščem po praznih policah in na koncu le najdem tri sokove brez slamic, čisto mastne (ko ga primeš, moraš paziti, da ti ne zdrsne), en je ležal celo na tleh pod pultom. To je bilo

tudi zame preveč. Torej sem šel v nek obcestni kafič in spil toplo Coca-colo (hlajenje jim ni delalo). Prav smešna pa sta bila dva športna avtomobila v izlozbi med prodajalnami s fotomaterialom in akustiko ter čevlji. V prvi so imeli dva fotoaparata neznane firme, ki sta zaradi živih barv spominjala na otroška, glede akustike pa si še tistega »krša« Yoko ne morejo privoščiti več. Na drugi strani pa prodajalna s čevlji. Zamislimo si najslabše in najgrše čevlje, ki jih lahko premore recimo Zmaga ali Astra na Trubarjevi in kvaliteto še zdelimo na pol. Ogabno. S tem, da še te robe nimajo veliko. Vmes pa torej dva super športna avta (škoda, vendar nisem pogledal firme).

Sarajevo je bilo v teh dneh polno in živo mesto. Vedno se je kaj dogajalo. Na začetku Titove je tako, kot je pri nas za Novo leto, ko imamo stojnice. Tudi v Sarajevu je bilo čutiti napetost, le še nekaj dni je bilo do referenduma in pravkar so se končali pogovori v Lizboni, na katere je bil različen tako odziv politikov kot tudi ljudi samih. Niso vedeli, kaj se dogaja. Eni so si rekli, da je itak vseeno, le da se dogovorijo in bo BiH spet lahko mirno spala. Drugi (Srbi oziroma člani SDS) so si meli roke, tretji pa so bili strašno jezni, seveda na predsednika SDA Alijo Izetbegovića, ki je samo pred 20 dnevi prisegal, da v nobenem primeru in sploh nikoli ne bo pristal na kakršnokoli - notranje ali zunanje - razdeljevanje BiH. Z Lizbonskimi pogovori je referendum izgubil večji del svojega smisla, saj je bilo že takrat jasno, da ne bo ostalo le pri tem. SDS je na Portugalskem dobil le benzin za nadaljnje delovanje.

Kar sem bil v BiH, sem se trudil narediti kar največ intervjujev in tako sem naprimer Radovana Karadžića uro in pol čakal v zasedi v avli Holiday Inna in ga na koncu le pridobil za nekajminutni razgovor. Iz njegovih besed je bilo vidno, da ima več energije in optimizma za uresničenje svojih ciljev kot kdajkoli prej. Izetbegović v Lizboni najbrž res ne bi smel pristati na kompromis. Še vedno je vprašljiva tudi vloga ES na teh pogajanjih. Evropa je upravičeno boji, da se ne bo ponovilo 1914. leto. In kaj je pripravljena v zvezi s tem narediti? Kako daleč iti? Nasploh je glavni očitak opozicije, pa tudi ljudi neobveščenost.

Kaj so se na Portugalskem sploh zmenili? O tem ne obstaja niti en sam dokument, pisna izjava ali kaj drugega. Liberalna stranka pravi, da je absurd, da se o bodočnosti države pogovarjajo ne le izven parlamenta, temveč celo v tujini, vsak sporazum bo veljaven šele, ko bo obravnavan v parlamentu. MBO pa Izetbegoviću najbolj očita skrivnostnost, ki da je zanj tako značilna in celo s primesjo hinavstva. Najbrž je zdaj

resnično le še vprašanje, konfederacija ali federacija? In še tu bo najbrž obveljala (vsaj delno, za začetek) SDS-ova beseda, HDZ in SDA pa se bosta tolažili, češ da več ni bilo mogoče storiti. In vojska? Federalci so poleg lakote in ekonomske blokade najnevarnejša stvar v BiH. In kaj so zanje pripravili vrli bosanski politiki? Ponudili so jim, da jih nekaj odide v penzijo, nekaj v Srbsko, Hrvaško ali pa bodočo bosansko vojsko, večina pa najbi se jih transformirala v kmetijstvo (!). V tako imenovano namensko proizvodnjo...

Komaj mi je še uspelo dobiti karto za avtobus. Avtobusi za Zagreb in Ljubljano vozijo dvakrat na dan: ob 12h in ob 24h. S slednjim sem odšel tudi jaz, pustil za sabo Klub piscev, kjer sem še malo prej pil z Elvisom, zbežal pred lakoto in nabrž vojno. V slabih štirih

urah smo bili v Bosanskem Brodu. Tu pa nas je čakalo neljubo presenečenje. Most odprejo šele ob 6.30! Pogledam na uro: 4h. Malo se pozanimam pri šoferju in policajih ob mostu in ugotovim, da vrli bosanski avtobusarji v vsem času, ko je most zaprt, niso mogli spremeniti voznega reda in tako potniki sleherno noč čakajo dve uri in pol, da most odprejo za pešce. Ko ga v gruči (zjutraj je most čisto poln) prečkaš, se počutiš nekako tako, kot da bi bil v koncentracijskem taborišču. Ob strani vojska (zaradi min), vsake toliko kontrola. Na hrvaški strani so ljudi razporedili v simetrične kvadratne gruče, vmes pa so bili policaji.

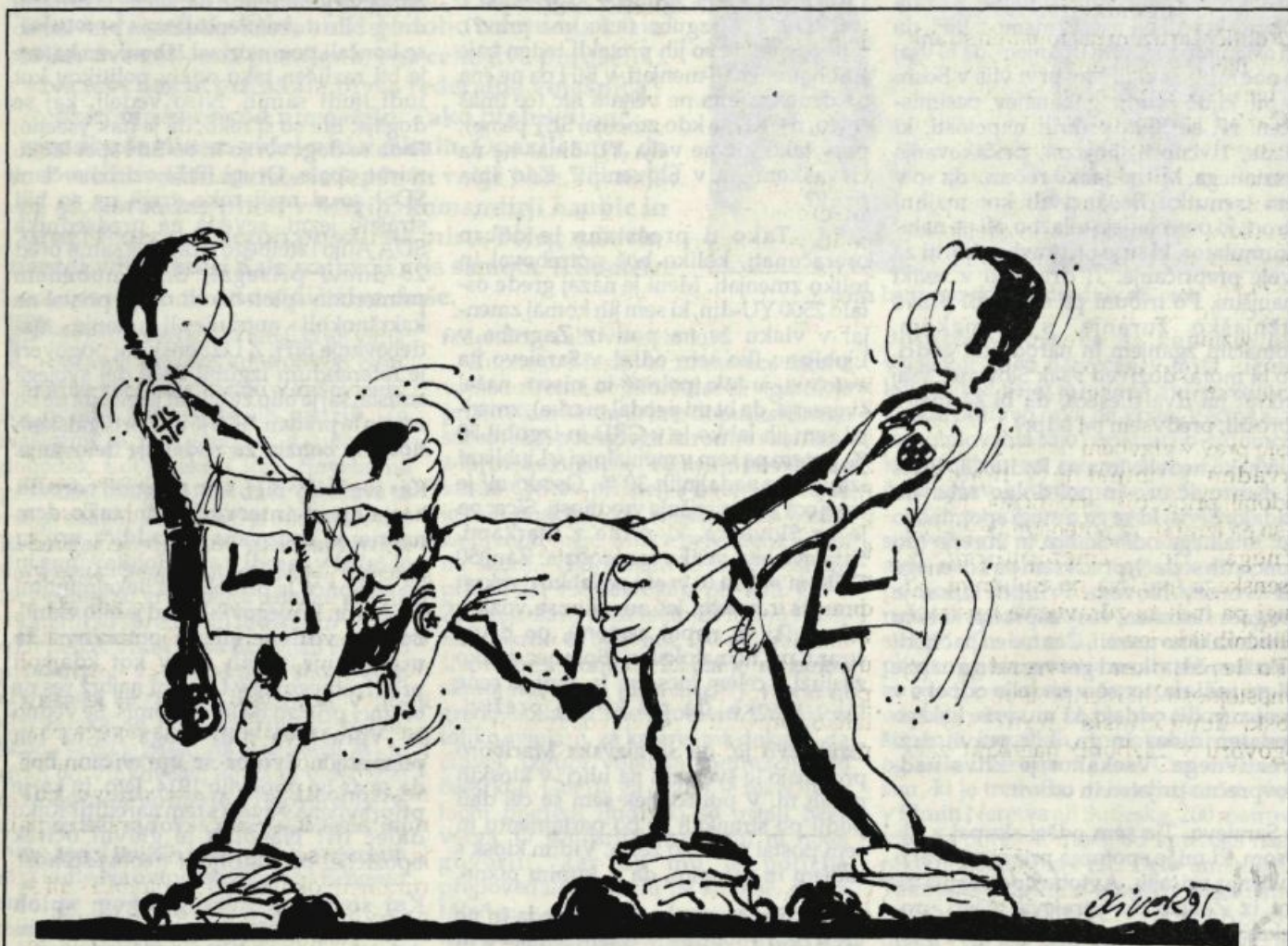
Zares kot v partizanskem filmu (ko grdi Švabi maltretirajo in na koncu ubijejo nedolžne ljudi). Še nekaj zaspanih km do avtobusa, ki je bil, ne vem, zakaj, na drugem koncu mesta, in gremo dalje.

»Gledaj sine, tamo u daljini: to su ti Alpe. Sve što vidiš, to je sunčana strana Alpi. Tu se jede samo mleko i med. Ima i Peterle, al' ne mari puno za to. Tu će bit naš dom.«

Epilog pred epilogom

V ponedeljek so se realizirale in izkazale za resnične mnoge bojazni. Vse (politične mučke, SDS, barikade, mrtve...) pa so zasenčili pravi Sarajlje, ki so jasno pokazali, da nočejo vojne, ubijanja, orožja, da hočejo le mir. Nekaj tisoč demonstrantov je bilo neoboroženih, s svečami in se je razšlo brez vsakega incidenta. Mislim, da je to tisti sarajevski duh, ki bo mesto rešil. Zmagali bodo ljudje. Kot pravi tisti beograjski mirovni štiklc: Manje pucaj, više tucaj.

Blaž Kutin

Bosenska realnost

POZITIVNE VIBRACIJE KRVAVEGA PIRA

Sarajevski dogodki niso prerasli v vesplošno državljansko vojno. Ali so se ji v BiH resnično izognili, pa je vprašanje, saj so vsi antagonizmi ostali - Muslimani in Hrvati si še vedno želijo samostojno BiH, Srbi pa Jugoslavijo.

Politični artizem nacionalnih strank v BiH je svojo kulminacijo dosegel po tem, ko je poročno tragedijo na baščaršiji spremenil v prvorazredni svetovni (medijski) dogodek. Za številne so bili dogodki v Sarajevu pravzaprav pričakovani razplet dogodkov, saj so verska in ideološka nesoglasja med ljudstvom v BiH vse močnejša in nihče ne more več trditi, da gre le za nesporazume med posameznimi nacionalnimi političnimi liderji. Dogodki pa so bili tudi svojevrstno presenečenje - do največjega izbruha napetosti je namreč prišlo prav v glavnem mestu Sarajevu. Navaden kriminal je v trenutku pridobil pridevnik »politični«, hkrati pa so ga izrabili za potenciranje emocij lačnega in zmanipuliranega bosenskega ljudstva po eni strani, po drugi pa tudi za zdravljenje frustracij političnih liderjev.

Po izpeljanem referendumu o samostojnosti BiH ter po tem, ko se je Srbski demokratski stranki (kljub dogovoru v Lizboni) naenkrat zaz-

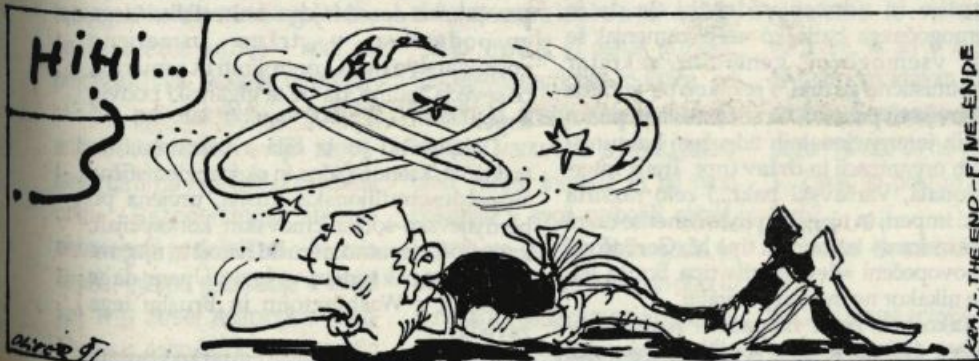
delo, da so jo izigrali, se je torej začelo obdobje »nenadzorovanih procesov«, kot je sarajevske dogodke označil vodja omenjene stranke Radovan Karadžić. Z vrsto stupidnih izjav, ki nimajo ničesar skupnega s politično miselnostjo, kaj šele z umetniško politično strategijo njegovega velikega brata Slobodana Miloševića, se je oglasil iz Beograda. Ob tem pa ustvaril vtis, da tudi sam ni pričakoval tako slabe realizacije vnaprej pripravljenega bosenskega scenarija, ki so si ga zamislili z obveznim izražanjem nezadovoljstva Srbov zaradi referenduma o neodvisnosti BiH in znanim političnim kameleonstvom Alije Izetbegovića. S tem pa so hkrati poskušali še razbremeniti oblast v Srbiji pred demonstracijami, napovedanimi za 9. marec, ki bodo morda zanj tudi usodne, saj ji kaj lahko spodnesejo tla pod nogami. Sarajevski dogodki bi se lahko sprevrgli v pravo vojno, ki bi se razširila tudi v Srbijo, predvsem v

- muslimanske odnose. Dejstvu, da so tokrat hrvaške ambicije potisnjene nekako v ozadje, pa je gotovo botrovala predvsem naivnost srbske in muslimanske stranke.

Za primerjavo med hrvaškim in bosenskim scenarijem je sicer še prezgodaj, že zdaj pa je jasno, da morajo vsi vojne željni upoštevati neverjetno močnega duha bosenskega naroda. Po referendumu in tragediji na baščaršiji, ki jo zdaj lahko označimo za politični dogodek, je namreč sarajevsko ljudstvo pokazalo svojo moč. Množica več deset tisoč ljudi je zvečer sama rešila problem orožja in barikad v svojem mestu in šele nato je v predsedstvu prišlo do konsenza. Mogoče zveni absurdno, vendar se zdi, da je tokrat pozitivne vibracije sarajevskih dogodkov treba iskati prav v množici ljudi, v sarajevski »raji«, ki je sama preprečila nadaljevanje krvavega pira. Večmesečno potenciranje nacionalne nestrpnosti je v enem dnevu kulminiralo - in splahnelo. Vprašanje pa je, kako bi se dogodki odvijali v nekem ruralnem okolju in seveda tudi - ali se ne bodo podobni scenariji ponovili.

Po krvavi svatbi na baščaršiji ter odločnem posegu sarajevske raje, ki je situacijo (vsaj zaenkrat) umirila, kaže, da se razvija duhovita bosenska teza, da »so za ljubezen potrebni trije«. Ali je takšna ljubezen v BiH po vsem zdaj res še mogoča, je pa drugo vprašanje.

Damir Domitrovič

Če hočemo razumeti vzroke za stanje, v katerem se danes nahaja Rusija, in morda celo napovedati razvoj dogodkov v bližnji in malo bolj oddaljeni prihodnosti, potem moramo poznati njen zgodovinski razvoj, ki je pripeljal do današnjega stanja. Najprej je treba povedati, da Rusija ni Evropa! To seveda še ne pomeni, da zato Rusija avtomatično spada k Aziji, temveč da gre za področje, ki je imelo specifičen razvoj, drugačen kot večina evropskih dežel. Rusija vse do velikih reform carja Petra Velikega v začetku 18. stoletja sploh ni bila vključena v evropske politične in kulturne tokove. Sele z reformami, ki jih je ameriški zgodovinar Hendrik W. Van Loon slikovito ponazoril s cepljenjem, ki ga bolnik (Rusija) ni nikoli povsem prebolel; saj je začel proces vključevanja Rusije v evropsko civilizacijo. Ruska »usoda« je bila determinirana predvsem z mongolsko-tatarsko nadoblastjo in z dejstvom, da je Rusija po padcu vzhodnorimskega imperija leta 1453 prevzela njegove velikodržavne in pravoslavne tradicije. Te so se potem v Rusiji formirale v znano idejo o Moskvi kot o Tretjem in zadnjem Rimu, kar je izoblikovalo posebno zvrst ruskega mesijanstva, katerega najbolj oddaljeni in deformirani poganjek se imenuje boljševizem. Tudi krščansko vero je Rusija sprejela v njeni vzhodni varianti, se pravi od Bizanca. To se je zgodilo v obdobju t.i. »bizantinske dekadence«, ko se je imperij, ki je bil sicer zahodnega, rimskega izvora, že popolnoma poazijatil. Vso to grozljivo-groteskno navlako je za dediščino dobila edina še preostala dedinja - Rusija, kajti balkanski epigoni bizantinske slave in pretendenti na njegovo dediščino (Srbija, Bolgarija) so bili tedaj že lep čas v turških krempljih. Scentralizacijo pod Ivanom Groznim, ki sta jo spremljali neusmiljena prisila in strahovlada, je bil uničen plemiški partikularizem ruskih bojarjev.

Vsak malo bolj pronicljiv zgodovinar lahko ugotovi, da so bile tudi reforme v času Petra Velikega izvedene predvsem zato, da bi tehnološko in ekonomsko postavile temelje ruskemu ekspanzionizmu in velikodržavju. Rusija nam v 19. stoletju daje podobo ogromnega kolosa, ki svojo moč črpa iz ogromnosti svojega teritorija in številčnosti prebivalstva. Gospodarstvo je temeljilo predvsem na zelo primitivnem, ekstenzivnem obdelovanju zemlje, trgovina in industrija sta bili še v povojih, bogate naravne vire in surovine pa so izkoriščale predvsem

QUO VADIS, RUSIJA?

Monarhisti v Moskvi

Menim, da je zgoraj postavljeno vprašanje eno najbolj usodnih vprašanj, s katerimi se sooča mednarodna skupnost v današnjem času, kajti treba je upoštevati, da gre za deželo, ki je kljub vsemu še vedno vojaška velesila, čeprav se otepa s skorajda nepremostljivimi težavami, ki jih je povzročilo triinšedemdestletno boljševiško eksperimentiranje. Vse to grozi z eksplozijo socialnih in političnih nemirov, katerih posledice bo občutil ves svet.

zahodne industrijske korporacije. V takem stanju je Rusija pričakala usodno leto 1917, ko je maloštevilna, a brezvestna in neustrašna klika boljševikov izkoristila nezadovoljstvo množic, nastalo zaradi katastrofalnega stanja v državi, ki so ga še potencirali stalni porazi ruske armade na fronti, in izvedla prevrat, ki je v zgodovino prišel pod imenom oktobrska revolucija.

V osnovni in srednji šoli so nas pri zgodovini učili, da je bil to največji dogodek v zgodovini človeštva (še pomnite, tovarišice profesorice?), pravzaprav pa je tudi ta revolucija naredila samo tisto, kar naredijo vse revolucije - zamrznila je obstoječe institucije in odnose v družbi, le da je vsemogočnega batjuško carja zamenjal še bolj vsemogočni generalni sekretar Komunistične partije. Vsekakor pa je treba boljševikom priznati, da so ohranili in preko raznih internacionalnih združenj komunističnih organizacij in držav (npr. Tretja Internacionala, Varšavski pakt...) celo razširili ruski imperij in njegov vpliv, s čimer se razni »reformirani« komunisti tipa M. Gorbačova in novopečeni »demokrati« tipa Borisa Jelcina nikakor ne morejo pohvaliti.

Kakorkoli že, z razpadom realsocialističnega sistema, ki ga je sprožila perestrojka

propadlega reformatorja iz Stavropola pod Kavkazom, je razpadel tudi veliki imperij. Na njegovem pogorišču je pred nedavnim nastala šibka in rahitična asociacija, ki so jo poimenovali Skupnost neodvisnih držav. Skupnost že od vsega začetka pretresajo nasprotja med njenimi članicami, posebno še med Rusijo in Ukrajino in samo še vprašanje časa je, kdaj se bo pod udarci nasprotujočih si interesov dokončno sesula. Zahodne države jo v svojem egoizmu sicer podpirajo, da bi se obdržala čim bolj enotna kontrola nad ogromnim jedrskim arzenalom zdaj že pokojne Sovjetske zveze, saj bi bila svetovna jedrska apokalipsa lahko jutrišnja stvarnost, če bi le majhen del tega orožja prišel v roke kakšnemu Huseinu ali Gadafiju.

Breme več kot sedemdesetletnega zgrešenega gospodarskega in političnega razvoja (ne-obstoj tržnega gospodarstva, neustrezna gospodarska struktura, zastarela tehnologija, brezposelnost, beda...) bodo morale novo nastale države na področju nekdanje SZ nositi same z vsemi neznankami in nevarnostjo, ki so pri tem prisotne. Za globalno strukturo odnosov in silnic na planetu je pomembno predvsem, kako se bo orien-

tirala glavna dedinja in zgodovinska ustvarjalka imperija - Rusija. Pri tem je pomembno, vedeti, da Rusija nima nikakršnega izkustva v razvoju parlamentarne demokracije in pluralne družbe, če pa k temu dodamo še brezizhoden gospodarski položaj, potem dobimo situacijo, ki naravnost vpije po trdi roki. Menim pa, da bo v prehodnem obdobju določena oblika diktature, ki bi jo jaz poimenoval »prosvetljeni absolutizem«, nujna, saj samo to lahko zaustavi galopirajočo družbeno anomijo in zaduši razne separatizem (krimski Tatari, Inguši, Jakuti, Baškirci...), ki že trgajo tkivo same Ruske federacije. Nenazadnje bo tudi preobrazbo dosedanjega realsocialističnega gospodarstva v tržno usmerjeno gospodarstvo treba kontrolirati in usmerjati, če seveda želimo, da bo ta gigantski podvig uspel.

Dolgoročno pa bi bila avtorska, avtarktična, ksenofobična in ekspanzionistična stopetdesetmilijonska Rusija, urejena po berdjajevsko-solženicinovskih koncepcijah, katastrofa ne samo za ruski narod in njegove sosede, ampak tudi za ves svet. Upam, da se gospoda v Washingtonu in Bruslju tega zaveda.

Marko Osolnik

ČIRE-ČARE

Bolje pozno kot nikoli, smemo komentirati prisotnost pričujočih dejstev, katerih objava pa ni izgubila pomena. Prav nasprotno. Zlasti zaradi zdaj že dolgotrajne horoskopsko-astrološke mrzlice tudi na Slovenskem. Morda se bo kateri izmed študentk (predpostavka je, da se študentje s tem manj ukvarjajo) utrnila ideja za podjetno pridobivanje kapitala, kar pa je tudi eden od namenov te rubrike. Gre za astrologijo podjetništva. V Aziji že stara zadeva, saj si le malo bogaboječih vzhodnjaških poslovnežev drzne skleniti posel brez posvetovanja z astrologom. Zmerom pogostejše pa pogledujejo proti zvezdam oziroma vanje tudi zahodnjaški biznismeni. V Chicagu je tako bila 8. novembra lani sklicana že četrta letna **Svetovna astro-ekonomska konferenca** in je trajala tri dni, vključujoč predavanja, kot so *Tržna astrofizika in mesečev nered* ali pa *Pomen sečišč v tržnih preobratih*. »Pojej se, McKinsey,« piše *Economist* v svoji zadnji oktobrski številki... Središče »korporativne astrologije« je za sedaj Kalifornija, kjer najmanj ducat astrologov ponuja seminarje, tečaje in nasvete poslovnežem, ki želijo izvedeti, kdaj bo njihovo podjetje na vrhuncu naslednjega vala. časovno usklajevanje je njihova posebna odlika: mnogi ponujajo smernice o, recimo, tem, kdaj sprožiti posel ali če se zvezde križajo - kdaj se prestrukturirati. Nekateri delodajalci pa se oskrbujejo tudi z astrološkimi kartami svojih zaposlenih, da bi bili v »skladju z njihovimi cikli«. Raznovrstnost storitev astrologov podjetništva je zelo široka. Interne publikacije z imeni kot *Wall Street Astrologer*, *Astro-Cycles* in *Astro-Market Letters* nudijo

borzne napovedi, ki temeljijo na planetarnih ciklih. Na koncu se torej vse sprevrže, kakor zvezdogledi tudi zaupajo in na kar se zanašajo, v množično psihologijo! Trg namreč reagira na dejanja milijonov ljudi in »vsi« so »pod vplivom« planetarnih ciklov. Nič čudnega, da je točnost poslovnih napovedi 50 - 50 oziroma praktično 100 %, upoštevajoč zdravo pamet! Nekateri pa kristalne kroglice kombinirajo s statističnimi tehnikami, izogibajoč se ocenam za sezono - raje se osredotočijo na Lunine (28 dni), Marsove (2 leti), Jupitrove (12 let) in Saturnove (30 let) cikle. Denar je denar, treba si ga je prislužiti. Od vekomaj je bilo vraževerje zlasta jama!

VAMPIRJI

Ubogi Rusi pa imajo spet drugačne načine, da se priklopijo do denarja za preživetje. Zgodbico o eni izmed najbolj bizarnih oblik svobodnega podjetništva v bivši SZ, danes SND, smo našli v *Fortune* (27/1/92), zahvaljujoč »peresu« novinarja Paula Hoffelna, ki smo ga na teh straneh že omenili. *Trud*, časopis, ki ga izdaja Svet sindikatov, je objavil štorijo o tem, kako je neka **Aleksandra Sergejevna** s skupino sodelavcev v tekstilni tovarni plačala 50 rubljev za 100 srečk v loteriji, ki je med drugimi nagradimi vabila tudi s 70.000 rubljev vrednim avtom znamke Volga. Skupina tekstilcev se je odločila - če bi slučajno katera izmed srečk zadela - avto vnovčiti in denar razdeliti. Sergejevna je dobila tri lističe, od katerih je enega dala v čuvanje soprogu Ivanu. Mož je kmalu zatem umrl zaradi infarkta in bil nato pokopan v svoji najboljši obleki. Uganili ste, srečka, ki je zadela, je bila v enem izmed žepov! In prav to je nekaj mesecev kasneje ugotovila tudi vdova, potem ko je bilo

žrebanje izvršeno... Če bi sodelavci to dovolili, bi Sergejevna sicer že zdržala brez glavnega »dobitka«. Ampak niso, kar je pač posledica gospodarskega poloma, ki je naredil tamkajšnje ljudi obupane. Tako se je vdova odločila storiti neverjetno... Oblasti v neimenovanem mestu so ji za izkop groba izdale potrebne papirje, toda - grob je bil prazen: nikjer ne trupla, ne krste! Sledila je hitra policijska preiskava in kmalu so izsledili moža, ki je prišel po avtomobil. Leta je izjavil, da je našel srečko v obleki, ki jo je kupil v trgovini z oblačili iz druge roke. Policija je kraj obiskala in odkrila uspešno kooperacijo, ki je izkopavala sveže zakopane krste in jih izropala »do amena«. »Grešniki« so krste prodajali pogrebnim salonom, oblačila prodajalnam in telesa proizvajalcem živalske hrane. Ugh. Nekaj happy enda pa je vendarle bilo. Ko so Aleksandrin sodelavci zvedeli, kaj se je zgodilo, so se strinjali, da ji avto pustijo. Vdova pa ga je prodala in baje podarila denar skladu za žrtve črnbilске katastrofe. *Easy come, easy go!*

TEST THE WEST

Naslovni štoriji o **Microsoftu** so v *Business Weeku* (24/2/92) posvetili celih šest strani - če torej koga zanima ta računalniški biznis in njegov »kralj« **Bill Gates**, naj si stvar podrobneje prebere. Tu vam posredujemo le nekatere izmed vprašanj, ki jih v intervjujih postavljajo kandidatom za delo v tej družbi. Študentje programerji - pozor! Nikdar se ne ve...

1. Zakaj so pokrovi za jaške okrogli?
2. Koliko benzinskih črpalk je v ZDA?
3. Če bi morali položiti umetno travo na vse ameriške stadione (za igre z

žogo namreč), koliko kvadratnih metrov le-te bi potrebovali?

4. Zakaj imajo prodajni avtomati in džuboksi tako črke kot številke?
5. Če bi bili vi proizvod, kako bi se pozicionirali?

Sami odgovori seveda niso toliko pomembni, važen je postopek razmišljanja. Ne glede na to - »odgovori«: 1. Če bi bili oglati, bi se jih dalo odviti in bi padli v jašek. 2. Če si zamislite 250 mio ljudi, en avto na vsake štiri in morda 500 avtomobilov za vsako pumpo, je odgovor 125.000. 3. Enak postopek kot pri 2. vprašanju. 4. V nasprotnem primeru bi bilo preveč gumbov. 5. Kot »high-energy, high-bandwidth in hardcore«...

NEUVRŠČENI

Za desert pa še ena tabela iz *Fortune* (9/3/92), ena izmed tistih redkih, na katerih se najde tudi naša bivša domovina Jugoslavija, kamor pa za Amerikanose Slovenija še zmerom sodi. Poglejte si to čudovito lestvico, kjer je »druga Juga« v solidni družbi dežel v razvoju. Cifre za Sri Lanko veljajo od junija 1990 do decembra 1991, somalijske številke pa zgolj od novembra lani! Tolažite se, nekje je še slabše kakor pri nas!

Država	žrtve v 1991
1. Somalija	20.000
2. Šri Lanka	11.000
3. Indija	6.500
4. Jugoslavija	6.000
5. Myanmar (Burma)	5.000
6. Afganistan	2.000
Mozambik	2.000
Sudan	2.000

M.D.

"PRIPELJITE MI TEGA PASJEGA SINA"

Meyer Lansky, po mneju FBI največji gangster ameriške kriminalne zgodovine, velja za izumitelja organiziranega kriminala. Pred kratkim je izšla njegova biografija, ki je razkrila, da, če že ne največji, je bil pa zagotovo najbolj premeten. Njegova posebnost, kar je bilo za šefa FBI Edgarja Hooverja in njegove agente nedoumljivo, je bila preprosto v tem, da največji nikdar ni hotel postati.

Štirje starejši možakarji, Hymie Lazar, Yiddy Bloom, Benny Sieglbaum in Big Jake so molče srebal kavo med muhami v spokojnem zatohlem ozračju kafiča "Wolfie's".

Toda pozornost obeh detektivov FBI, ki sta sedela nasproti lokala v sivem Chevroletu, je tudi tega avgustovskega jutra leta 1974 veljala izključno malemu možu, ki se je "Wolfie's" približeval s kratkimi, a hitrimi koraki. Špiclja sta ga prepoznala že na daljavo zaradi njegovih nog, ki so bile tako krive, da bi lahko njegove hlače likal na bumerangu.

Kot vedno, je tudi tokrat oba agenta vljudno pozdravil, preden je izginil v lokal in prisedel k četvorici na prostor ob oknu.

Meyerja Lanskega so detektivi FBI zasledovali vse od začetka prohibicije, trdno prepričani, da je ravno on glava organiziranega kriminala v Ameriki.

Bil je vsega spoštovanja vreden mož. Doslej si je v toku svojega 74-letnega življenja nabral okrog 300 milijonov, v žepu je imel najboljše politike, kar jih je bilo mogoče kupiti. Poleg tega je bil za policijo vseskozi "Untouchable", ker ga preprosto ni bilo mogoče prijeti.

Avtor njegove biografije Robert Lacey, ki je doslej raziskal že družine Windsor, Ford in Ibn Saud, se je tokrat lotil pravega detektivskega dela. Najprej je preučil vse dostopne dokumente FBI o primeru Lansky, potem pa je poiskal vse, ki so imeli kakršenkoli stik z njim: preživele iz velikih gangsterskih vojn, policaje, odvetnike in državne pravdnike, Meyerjevega telesno prizadetega sina in njegovo hčer.

Profesor Seymour Gray iz Bostona, ki je Meyerju zaradi kroničnega čira na dvanajsterniku prepovedal ostro začinjene jedi, se je spominjal, da tako bleščeče čistega spodnjega perila, kakršnega je nosil Lansky, ni videl še na nobenem pacientu.

V spisih FBI Lacey ni izvedel nič bolj pomembnega kot to, da je Meyer dnevno

pokadil tri do pet zavojčkov cigaret "Parliament", da se ni navduševal nad črnolaskami širokih bokov in da je bil silno ponosen na svojega drugega, zdravega sina, ki je v armadi delal kariero kot oficir.

Zgodba se začne leta 1911. Takrat se židovski krojač Max Suchowljansky, priseljenec iz ruskega mesteca Grodno, odloči, da bo k sebi v New York pripeljal tudi svojo ženo in oba sinova. Prvega je poimenoval po slovitem Rabbi Mei'or-ju, drugega pa Jacob. Posledica te njegove odločitve je bila, da je sam postal pijanec, žena Yetta histerična, sinova pa Američana.

Meyer je po šestih letih državne šole preskočil tri razrede in pokazal izredno nadarjenost za številke.

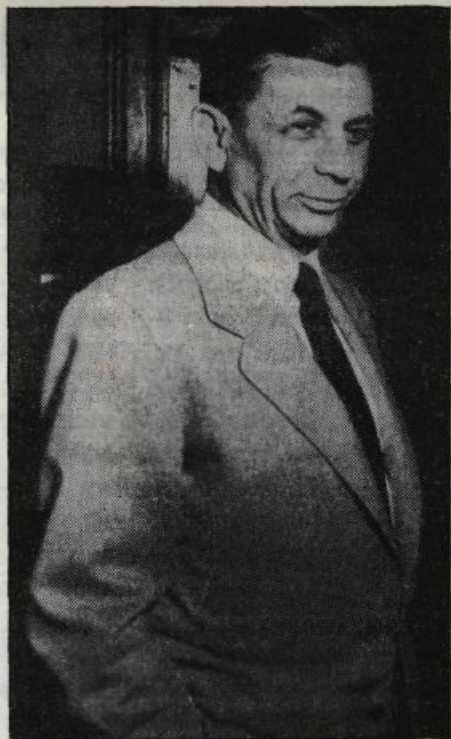
V Lower East Side na Manhattanu je bil zločin doma bolj kot kjerkoli drugje.

"Go fuck yourself", je zasikal polmetrski Meyer, ko mu nekega dne stopi na pot banda italijanskih pobalinov in zahteva od njega en cent za prehod, kakor tudi odgovor na vprašanje, če ima slučajno kaj proti Siciljancem. Isto bi bilo, če bi vprašali svetilnik, kaj si misli o psih.

Meyerja je že zgodaj varoval njegov nasme, v katerem je odsevalo nekaj predrzno demonskega. »Vse njegovo življenje je bilo to njegovo edino orožje,« je nekaj let kasneje pripomnil Lucky Luciano, ki se je takrat, ko je bil vodja italijanskega ganga, imenoval še Salvatore Luciano.

Z Meyerjem sta že na cesti navezala prijateljstvo. Kmalu se jima je pridružil še pubertetniški vročevrtni Bugsy Siegel in trojka je bila popolna. Treba je bilo počakati le še na 16. januar 1920, veličastni dan v Ameriški zgodovini, ko stopi v veljavo zakon o prohibiciji in v naročje gangsterjev čez noč pade milijardni posel z alkoholom.

V tistih letih si je Meyer Lansky zamislil sistem, ki mu je pozneje prinesel slavo izumitelja organiziranega kriminala: poskrbel je za čim več družabnikov pri poslih - postali so partnerji v igralnicah in

1. Meyer Lansky: »Vsi posli so v mojem klobuku.«

glavni odjemalci whiskija, ki ga je Lansky s svojimi sodelavci z ladjami dovažal v Ameriko.

V štirinajstih letih prohibicije so se takšna mafijska razmerja razrasla po vsem podzemlju.

Lansky je kaj kmalu spoznal, da »največji problem gangsterja ni policija, temveč njegov pohlep«. Več denarja, več žensk in več oblasti: Meyer je tej bistveni potezi pravil "nenasitnost bedakov", ki je pokopala veliko njegovih prijateljev.

Tako npr. Arnold Rothstein, Lanskyjev mentor iz newyorških dni, ni preživel luknje v trebuhu, ki so mu jo izvrtali iz neverjeni upniki iz podzemlja. Umberto Anastasia, ki je zaradi zahtev po razširitvi teritorija postal nadležen, je zapustil brivnico newyorškega hotela Sheraton kot truplo in obtežen s svincom.

Bugsy Siegel so našli na kavču v njegovi hiši na Beverly Hillsu v mlaki krvi - njegovo naravnost bolešno nagnjenje do kurb je sprožalo dvom v njegovo kredibilnost.

Navsezadnje je pohlep zavedel tudi Lucky Luciana. Ko se je enkrat pri delitvi plena preveč uštel v lastno korist, je bil zato obsojen na trideset let zapor (čeprav jih je odsedel manj kot deset). Nasprotno pa je bil Meyer Lansky v svojih poslovnih navadah tako knjigovodsko korekten, da so ga v gangsterskih krogih imenovali "Honest Meyer", pošteni Meyer.

»Nevarno, družbeno nesprejemljivo in vrh tega še nemoralno, skratka neumno,« je Lansky med neko večerjo pograjal svoja prijatelja Luckyja in Bugsyja, ki sta se po koncu prohibicije lotila prostitucije in

trgovine z mamili.

Prostitucija in trgovina z mamili sta bila delikta, ki sta sodila v pristojnost po vsej državi delujoče FBI. Ilegalne igre na srečo pa so bile izključno v pristojnosti krajevnih oblasti, ki so bile po potrebi, ob primerni denarni spodbudi, kaj hitro pripravljene zatisniti eno oko pred zakonom.

Tako je Lansky, s sebi lastno eleganco in vplivnostjo, iz družabništev zgradil pravi imperij igralnic, ki se je raztezal od New Yorka do Saratoga Springsa, letovišča nedaleč od New Yorka, v katerem se je visoka družba čez dan zabavala na konjskih dirkah, ob večerih pa v Lanskyjevem Piping rock Casinu zaigrala na stotisoče dolarjev.

Se bolj luksuzen je bil Colonial Inn v Hallandaleu, mestecu pri Miamiu, katerega letni proračun je večidel ustvarjal Lansky - tudi po zaslugi nenehnih glob do 2500 \$ zaradi domnevnega razburjanja javnosti, ki jih je po dogovoru vsak dan pošiljalo okrajno sodišče in ki so bile nemudoma tudi plačane. »Ko je bila v državni blagajni oseka, smo ob namigu na ilegalni kazino najeli kredit pri banki,« se spominja Joseph Varon, ki je bil koncem štiridesetih let član mestne zbornice v Hallandaleu.

Trije mestni policaji, ki so ob večerih vozili avtomobile na parkirišče igralnice, so bili prav tako na Lanskyjevi plačilni listi, kot njihov šef, debeli šerif Clark, ki je vsako jutro po zaključku igranja prisopihal mimo, da bi pospremil do banke iztržek minule noči - mimo agentov FBI, ki so brezdelno postopali naokrog in srečevali same mrke poglede prebivalcev Hallandaleja, ki jih je Lansky pridobil na svojo stran zato, ker je vsako leto ob božiču sleherno gospodinjstvo bogato obdaril z dolarji.

Na ta način je Meyer Lansky v petdesetih letih odprl 32 igralnic, pri katerih je bilo s svojimi vlogami udeleženi preko tristo najmočnejših mož ameriškega podzemlja - naravnost genialen sistem, ki je Meyerja napravil za enega najbolj vplivnih ljudi.

Sistem je brezhibno deloval, ker je le on je vedel, kakšen delež ima kdo pri posamezni igralnici - nikdar si namreč ni zapisal nobene številke, kaj šele imena. Delež letnega dobička je za vsakega partnerja vedno obračunal v lastni glavi, pri čemer je odštel stroške obratovanja, vštevši z izdatki drugih uslug (politična zaščita), zato je bila njegova glava najdragocenejša v celotnem podzemlju.

Da bi svoje možgane obdržal v primer- ni kondiciji za takšno vrsto aritmetične

akrobatike, je Lansky vsak teden zahajal k g. Millerju, upokojenemu matematiku, na inštrukcije.

Lansky je strogo pazil na to, da se je izognil slehernemu neskladju med vidnim življenjskim stilom in letno davčno napovedjo.

Tako je v Miamiu stanoval v solidnem, na hipoteko kupljenem, atrijskem bungalovu, s palmo v sredini. Namesto običajnega gangsterskega cadillaca je vozil chevrolet, njegovi otroci so bili dobro, toda ne razsipniško vzgojeni. Za ženske se je bržkone zanimal le priložnostno: njegov biograf Lacey mu je naštel štiri 'afere', eno z natakario, drugo s sobarico. Drugi dve pa sta bili še bolj dolgočasni.

»Privedite mi že končno tega pasjega sina!« je v začetku petdesetih let kot podivjana krožna žaga vreščal Edgar Hoover, ko se je razvedelo, da namerava Lansky na Kubi zgraditi hotelski kompleks s 440 sobami in več igralnicami. »Sedaj,« je rohnol vročevrtni predsednik

odprta v jeseni leta 1957. Projekt je dosegel bučen uspeh, kot je poročal ameriški ambasador v Washington: »Tukaj je komplet- na ameriška družba, gospodarstvo, showbusi- ness in politika.«

Toda leto pozneje, ko je Fidel Castro yenkije pregnal s Kube, je Edgar Hoover vendarle dobil svojo priložnost. Tokrat je določil 100 agentov za Meyerja Lanskega, ki se je po vrnitvi iz Havane spet lotil starih poslov, in končno ga je FBI poleti 1973 končno spravila na sodišče.

Obravnava se uvršča med procese, da bi tudi Hollywood težko posnel kaj bolj napetega. Prvi dan je državni pravdnik Campbell predstavil svojo pričo Vincenta Tereso, ki je bil zaradi zajetnega podbrad- ka bolj znan kot »Fat Vinnie«.

Teresa je izjavil, da je Lanskyju dvakrat prinesel denar iz neke igralnice, enkrat 42 000 in drugič 52 000 \$. »Ta denar,« se je Campbell s triumfalnim glasom obrnil k porotnikom, »ta umazani denar ni prikazan nikjer v davčni napovedi g. Lanskega.«

Naslednji dan je Lanskyjev odvetnik David Rosen pričo iz- postavil navzkrižnemu zasliševanju. Zahteval je vedno bolj drobne detajle o predaji denarja: sestala sta se v hotelu Dupont Plaza v Miamiu, kako je bil Lansky tedaj oblečen itd. Potem ko je minilo pol dolgočasne ure, je Rosen zagrmel po dvorani: »Visoko sodišče, ta mož je brezvestni lažnivec.«

Ko se je hrup poleg, je Rosen prebral poročilo o tem, da je bil Meyer Lansky ravno takrat, ko naj bi mu Teresa predal denar na operaciji pri doktorju Grayu. Porotniki niso potrebovali niti deset minut, da so se odločili za oprostilno raz- sodbo.

»Fat Vinnie« je po vsej verjet- nosti sklenil pogodbo z FBI.

Tako so za Lanskyjem oprezovali vse do njegove smrti, kako je vsak dan ob 11h krenil na partijo remija ob ginu v družbi štirih zadnjih predstavnikov klasične dobe gangsterizma. Vedno znova so agenti skakali iz svojih avtomobilov, polni upan- ja - tako kot tistega avgustovskega jutra leta 1974, ko je nek mladenič vnesel zmedo v kavarno s tem, da je odprl svoj kovček in nekaj izročil Meyerju Lanskyju.

»Vsi roke na mizo,« je bilo slišati, toda brez potrebe: mož je bil le zastopnik in je prinesel naročilnico za Encyklopedia Britannica, katero je nameraval naročiti krog starcev.

Povzeto po Spieglu - 4/1992

M. O.

2. Kronska priča Vincenta Teresa: Trgovina z FBI

FBI, »imamo zadnjo priložnost, da ga zgrabimo.«

Ker Meyer tokrat ni angažiral nobenega družabnika, je Hoover vedel, da z umikom na Kubo, kjer so bile igre na srečo legalne, načrtuje izstop iz pod- zemlja. Gangster je bil v tem času star 50 let, poleg dvanajsternika je imel težave tudi s srcem in ostanek svojega življenja je nameraval preživeti brez pritiskov, zato si ni smel privoščiti nobene napake. »Le ena sama nepremišljena davčna napoved, pa grem sedet za trideset let,« je dejal svojemu odvetniku.

»Riviera,« kot je Lansky poimenoval svoj 15 milijonov dolarjev vredni hotelski kompleks z igralnico, katerega zasnova je bilo delo najdražjih arhitektov, je bila

OZNANILO!

TRIBUNA VABI K SODELOVANJU LJUDSTVO, KI JE ZMOŽNO UDEJSTVOVATI
SE NA NASLEDNJIH PODROČJIH:

- ❖ NOVINARSTVO
- ❖ KARIKATURE
- ❖ TEHNIČNO UREJANJE
- ❖ RAČUNALNIŠKO STAVLJENJE
- ❖ FOTOGRAFIRANJE
- ❖ KOLPORTAŽA

PRISPEVAJTE SVOJ DELEŽ K NOVI PODOBI TRIBUNE!
TOLARJI IN USPEHI ZAGOTOVLJENI!

VELECENJENE PONUDBE POŠLJITE NA NASLOV:

TRIBUNA
Beethovnova 9
61000 Ljubljana

NAROČILNICA

Spodaj podpisani.....

(priimek)

.....želim postati naročnik

(ime)

Tribune. Pošiljajte mi jo na.....

(ulica)

.....

(kraj)

Izjavljam, da imam status rednega študenta.

da

ne

(obkroži pravilni odgovor)

Bodite informirani - naročite se na
Tribuno! Zagotovite si jo na dom,
izognete se inflaciji in pridobite si
10% popusta. Letna naročnina: za
študente 700 SLT, za ostale 1400 SLT.

Med novimi naročniki bomo izžrebali srečneža, ki bo
prejel električni ročni mešalnik, ki ga podarja
GORENJE - mali gospodinjiski aparati. Poleg tega
bomo še trem novim naročnikom celo leto pošiljali
Tribuno brezplačno, pripravili pa smo tudi pet knjižnih
nagraj. Naročite se, splača se!

Alenka Kunaver

Ce ste si izbrali poklic zdravnika in ste se v dobri veri vpisali na Srednjo zdravstveno šolo, potem boste zagotovo postali tajnica. To ni mogoče samo v Twilight Zone, ampak kar doma, v Sloveniji. In kaj se je spremenilo v slabem letu dni, odkar so dijaki na ulicah protestirali proti eksperimentiranju v šolstvu?

TRIBUNA: Lanske pozne pomladi se spominjamo med drugim po stavki slovenskih srednješolcev, kjer ste dijaki pokazali, da se ne boste mirno postavili na žrtvenik politike šolskega ministra Petra Vencija. Dosegli ste kompromisno rešitev, ki je docela diskreditirala zaključne izpite, vendar pa je bila v veljavi le v preteklem letu. Kako letos?

KUNAVER: V letošnjem letu naj bi dijaki opravljali zaključni izpit, sestavljen iz štirih izpitnih enot. Prvo izpitno enoto sestavlja test iz slovenskega oziroma manjšinskega jezika, drugo pa tuji jezik ali matematika. Predmet tretje izpitne enote določijo šole same glede na njihov program, četrta enota pa naj bi bila izbirna. Čeprav tovrstna oblika zaključnega izpita navidezno ustreza poprejšnjim dogovorom med Zvezo dijakov Slovenije in političnimi ter strokovnimi institucijami, se v ozadju skriva ali skrajni diletantizem ali pa načrtna semantična igra. Z zamenjavo preprostega pojma »izpit« s pojmom »izpitna enota« se je šolam odprla možnost, da v tretjo izpitno enoto vključijo kar dva ali pa celo tri predmete. Četrta izpitna enota naj bi bila izbirna, vendar pa nekatere šole omejujejo možnost izbire. Praktično to pomeni, da bomo morali dijaki letos opravljati zaključni izpit kar iz petih ali šestih predmetov, poeg tega pa je mogoče, da si ne bomo mogli izbrati predmeta, s katerim se nameravamo ukvarjati tudi v bodoče.

TRIBUNA: Ob lanske letni stavki je veliko pripomb letelo tudi na obe slovenski univerzi. Vam je letos uspelo doseči, da bosta univerzi zaključni izpit upoštevali v svojih sprejemnih pogojih ali bodo tudi letos potrebni diferencialni izpiti?

KUNAVER: Kot smo že večkrat opozarjali, bijejo šolska oblast in pa obe univerzi bitko za odvisnost oz. avtonomnost in vzdržujejo

TWILLIGHT ZONE

Lanske demonstracije

status quo. Odveč je seveda pripomba, da ceno njihove trne plačujemo mi, dijaki. Za ilustracijo popolne odsotnosti vsake logike v tem problemu naj povem primer Srednje zdravstvene šole v Ljubljani. Že samo ime pove, da je Srednja zdravstvena šola prvenstveno namenjena tistim, ki so izbrali poklic zdravstvenega delavca. Prestop na univerzo pa jim univerza zasoli z diferencialnimi in sprejemnimi izpiti in tako večina maturantov Srednje zdravstvene šole konča v Twilight Zone. Maturanti Srednje naravoslovne šole pa se lahko na medicino vpišejo brez diferencialnih izpitov.

TRIBUNA: Stvari so torej še bolj zmedene kot lansko leto. Mar to pomeni novo stavko?

KUNAVER: Gre predvsem za slabo pripravo zaključnih izpitov ter neinformiranost dijakov. Vendarle pa so stvari glede na lansko leto napredovale, zato ta trenutek ne razmišljamo o stavki.

TRIBUNA: Po uspehi majske premieri je Zveza dijakov Slovenije začela počasi izginjati iz časopisnih vesti, sedaj, nekaj mesecev pred zaključnimi izpiti, pa se temperatura spet dviguje. Ali je likvidacija zaključnega izpita edini cilj Zveze dijakov Slovenije ali pa se organizacija vendarle ukvarja še s čim drugim?

KUNAVER: Ne bi rekla, da smo izginili iz časopisov, vendar pa mediji ljubijo kri. V jeseni smo vse naše aktivnosti usmerili v mednarodno dejavnost in postali polnopravna članica EPU, Evropske organizacije srednješolcev. Obiskali smo pomembne predstavnike evropskih institucij in začeli resne pogovore z Evropskim mladinskim centrom. Pripravljamo srednješolsko literarno zbirko in bilten, ki bo izšel v naslednjem mesecu. Bilten bo...

TRIBUNA: Reklama se plača!

KUNAVER: Pa pustiva bilten! Navezali smo tesne, ne, no, aha, tesne stike z avstrijskimi in italijanskimi kolegi in organizirali nekaj skupnih seminarjev. Pripravljamo temeljito reorganizacijo Zveze dijakov Slovenije, saj je v sedanjih oblikah precej neučinkovita. V bodoče naj bi bila organizirana po regionalnem in usmerjenem načelu. Na državnem nivoju naj bi se torej srečevali predvsem predstavniki regij in predstavniki posameznih strok oziroma izobraževalnih programov.

TRIBUNA: Kaj počne Zveza četrtošolcev Slovenije? Je bila to muha enodnevnica ali še vedno deluje?

KUNAVER: Kolikor vem, je Zveza četrtošolcev Slovenije propadla dan ali dva po stavki, kar potrjuje domneve, da je ta organizacija (mimogrede, imala je dva (2) člana), služila le osebnim interesom nekaterih posameznikov.

TRIBUNA: Je to revanš?

KUNAVER: Ne, to so dejstva...

TRIBUNA: Alenka, čez dva meseca ti poteče mandat predsednice Zveze dijakov Slovenije in glede na dejstvo, da si sedaj dijakinja četrtega letnika, mislim, da ne boš poskušala obnoviti mandata. Boš krmilo ladje predala brezskrbno in kaj boš počela potem?

KUNAVER: Res je, da sem morala mnogokrat s trdo roko vleči niti skupaj in hladiti vroče glave, vendar pa se je Zveza dijakov Slovenije v tem času postavila na noge in prepričana sem, da bo uspešno delovala tudi po mojem odhodu. Osebo bi si v bodoče rada posvetila študiju, pa tudi tistim drobnim zadevam, za katere mi je doslej vedno zmanjkovalo časa.

Blaž Štrukelj

REZULTATI TRIBUNINE ANKETE

Dragi bralci, kar lepo ste se odzvali na našo anketo, saj ste nam poslali kar 213 izpolnjenih vprašalnikov. Vse smo skrbno pregledali, prešteli vse odgovore in sedaj so pred vsemi rezultati, seveda primerno statistično obdelani. Na vprašanje, koliko časa že berete Tribuno, je stanje takole: 52 % Vas je imelo število prvič v rokah - upamo, da ste s Tribuno zadovoljni v tolikšni meri, da jo boste brali tudi v bodoče - vzemite v roke še kakšno prihodnjo številko in se odločite - naročilnico objavljamo tudi v tej številki - le še izpolniti in odposlati jo morate; 22 % se vas je s Tribuno seznanilo šele v tem šolskem letu. Vsemalcem med Vami želimo uspešno spoprijemanje s prvimi izpiti in čimprejšnji srečen zaključek študija; 24 % Vas bere Tribuno že dve do pet let.

Vi ste že skoraj naši stalni bralci in zelo nas je zanimalo, kako boste odgovorili na naslednje vprašanje, ki se je glasilo: kakšno je vaše mnenje o letošnjih številkah; 2 % bralcev, ki so nam poslali izpolnjeno anketo, pa nas spremlja že več kot 5 let. Iskreno čestitamo in upamo, da boste z vašim in našim časopisom še vnaprej

zadovoljni.

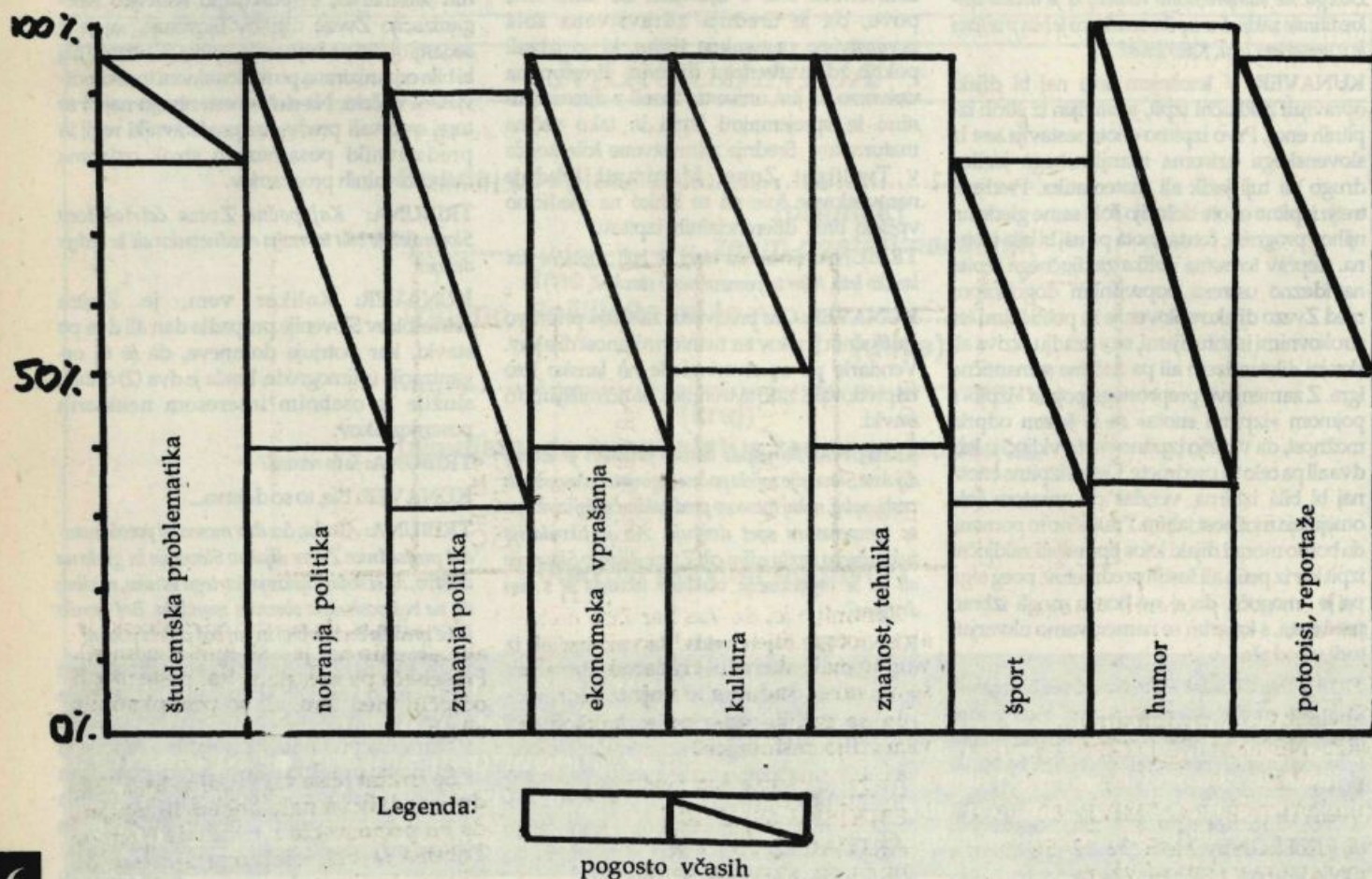
Žal so na vprašanje, kakšno je vaše mnenje o letošnjih Tribunah (v primerjavi s prejšnjimi, seveda!) lahko odgovarjali le stalni bralci - in odgovori kažejo, da smo na pravi poti. Kar 64 % Vas misli, da so letošnje številke (s tem mislimo številke, ki so izšle v letošnjem študijskem letu) bolj

zanimive kot prejšnje in le 7 % vas misli, da zanimivost upada. Res je, da se tudi svet okoli nas spreminja. Sklepamo, da smo na pravi poti in veseli nas, da ste z nami zadovoljni.

Zanimivo je, da vas kar 75 % misli, da je čisto O.K., da Tribuna izhaja štirinajstdnevno in le 3,4 % bralcev meni, da bi morala izhajati bolj pogosto; 21 % pa vas je mnenja, da bi morala izhajati tedensko. Do konca letošnjega leta bomo še vedno izhajali kot štirinajstdnevnik, z običajnim poletnim dopustniškim premorom, morda pa bomo v naslednjem letu izhajali vsak teden, če bodo seveda razmere in pogoji temu ustrezali.

Presenetilo pa nas je, kako dobro ste informirani - če se to da sklepati iz dejstva, da berete res ogromno raznoraznih časopisov in da v tej množici tudi zelo eminentnih časopisov spremljate tudi Tribuno (sicer pa vsak pravi študent tako ne more brez Tribune, ha!) In kaj vas najbolj zanima v teh časopisih:

Tabela 1: v odstotkih prikazane zanimivosti tem v časopisih:

Očitno je, da je Tribuna pravi časopis za vas, saj študenta študentska problematika seveda mora zanimati in o tej temi v Tribuni zveste vse potrebno. Glede na to da pa imate radi tudi humor - in ker ste vi to želeli, se bo kaj kmalu pojavil na Tribuninih straneh. Kulture, politike in ekonomije pa je na naših straneh dovolj, da zadovolji vaše potrebe po teh temah.

Zanimalo nas je tudi, zakaj berete Tribuno. 41 % bralcev jo bere, ker v njej najde tematiko, ki je v drugih časopisih ni; 31 % pa zato, ker je pristop k problemom drugačen. To dokazuje, da je Tribuna dokaj drugačen časopis kot ostali in tak je vedno bil in predvidoma bo s to svetlo tradicijo nadaljeval tudi v bodoče. Zanimivi pa so bili odgovori pod drugo. In kakšni so ti drugi razlogi:

- zaradi študentske problematike
- zaradi sproščenega pristopa
- ker pove resnico, ki si je drugi ne upajo
- ker mi je všeč, ker je zanimiva
- ker v njej najdem dosti nasvetov za študente (to vam je bilo očitno všeč, da ste izvedeli, kje se v Ljubljani da žurati »po študentsko« - torej coll in za malo denarja)

Nekateri pa ste jo prebrali zato, ker ste jo pač dobili zastoj - če se pač lahko uvrstite v kakšno od zgoraj naštetih rubrik, jo boste zagotovo še večkrat z veseljem vzeli v roke.

Kljub temu da najpogosteje spremljate študentsko problematiko,

pa se vas kar 75 % zavzema za usklajeno razmerje med njo in drugimi temami; 25 % želi, da bi Tribuna pisala predvsem o problemih študentov in niti eden si ne želi, da bi Tribuna pisala predvsem o politiki (to pa je tudi logično, saj tako notranja kot zunanja politika na lestvici zanimanja kotirata precej nizko. In ker pravijo, da je politika kurba, je očitno da Tribuninih bralcev tudi prijateljske noči ne zanimajo kaj preveč).

In sedaj trenutek samokritike: kako ste ocenili Tribunino pisanje. Izbirali ste lahko med:

1-ZELO DOBRO, 2-DOBRO, 3-NE VEM, 4-SLABO, 5-ZELO SLABO

A - PREGLEDNOST se je izkazala s povprečno oceno 2.04, torej dobro

B - CELOVITOST je dosegla povprečno oceno 2.10, in se približala meji med dobro in ne vem.

C - ZANIMIVOST ste ocenili z 1.67, mejno oceno med zelo dobro in dobro.

D - UPORABNOST si je prislužila oceno 1.88, torej dobro.

E - GRAFIČNA OBLIKA, najslabše ocenjeni atribut Tribune. Zaslužila si je tudi največ odgovorov »zelo slabo« in si s povprečno oceno 2.60 edina prislužila oceno ne vem. Pomeni, da Tribuna potrebuje izboljšavo na tem področju.

F - AKTUALNOST; kljub temu da izhajamo le na vsakih štirinajst dni, je ta lastnost Tribune najbolj ocenjena. Dosegla je 1.37, zelo dobro.

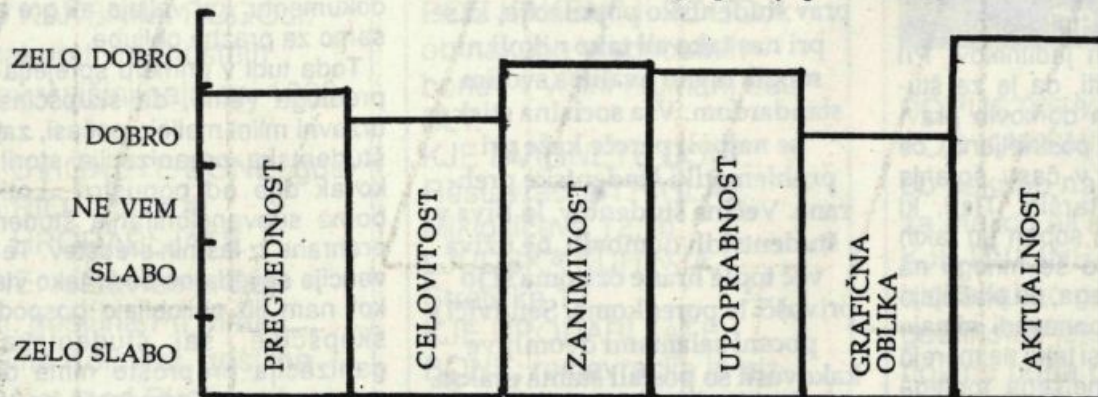
Interno (notranje tekmovanje) pa

vas je najbolj zanimalo, akteri članki so vam bili najbolj všeč in vam najbolj ostali v spominu. Daleč najbolj je bil to članek o ljubljanskih študentskih nočeh, nato članek o zaračunavanju študija, dobro so se odrezala tudi pisma iz Casablance (predvsem pri bralcih, ki so nanje že kar navajeni, saj Hamfri piše za vsako številko) in članek o bosenskih študentih. Kot najbolj informativen članek zadnjega časa se je izkazala FAX DATA, tesno pa mu sledi članek »S Tribuno skozi čas«. Dobro vas je informirala tudi priloga študentske organizacije v Ljubljani, članek Pogubna pot o gneči na nemških univerzah in znova - ljubljanske študentske noči.

Neresničnih in provokativnih člankov pa po vašem mnenju ni, saj statistika zahteva delovanje zakona velikih števil, nekaj člankov pa je v teh dveh rubrikah dobilo le posamezne glasove. Upamo, da članka, ki ga ravno berete, ne boste uvrstili v kakšnega izmed zgornjih predalov.

Dobro so se odrezali tudi naši novinarji, zadolženi za intervjuje: 50 % vas misli, da je izbor intervjuvancev dober, da novinarjem uspeva celovito predstaviti stališča in poglede sogovornikov ter njihovo vlogo v družbi. 30 % bralcev je mnenja, da so intervjuji sicer zanimivi, a ne dovolj aktualni; 17 % pa, da so kvalitetni, a da se teme pre pogosto ponavljajo. Žal pa vas 3 % misli, da so intervjuji ne-kvalitetni, nezanimivi ter da je izbor intervjuvancev ponesrečen.

Tabela 2: ocenitev Tribuninega pisanja po atributih

In kako ste ocenili fotografije v Tribuni:

Zanimivo je, da Vas kar 72% ne ve, ali se fotografije ponavljajo ali ne. Naj vam to malo skrivnost izdamo - seveda se ne, razen kadar je to nujno!

In še zadnje vprašanje: kakšne se vam zdijo naslovnice?

Veseli nas, da se vam zde estetske in aktualne (in tak je tudi njihov namen). Preseneča pa nas, da se kar niste mogli odločiti med tem, ali so provokativne ali ne.

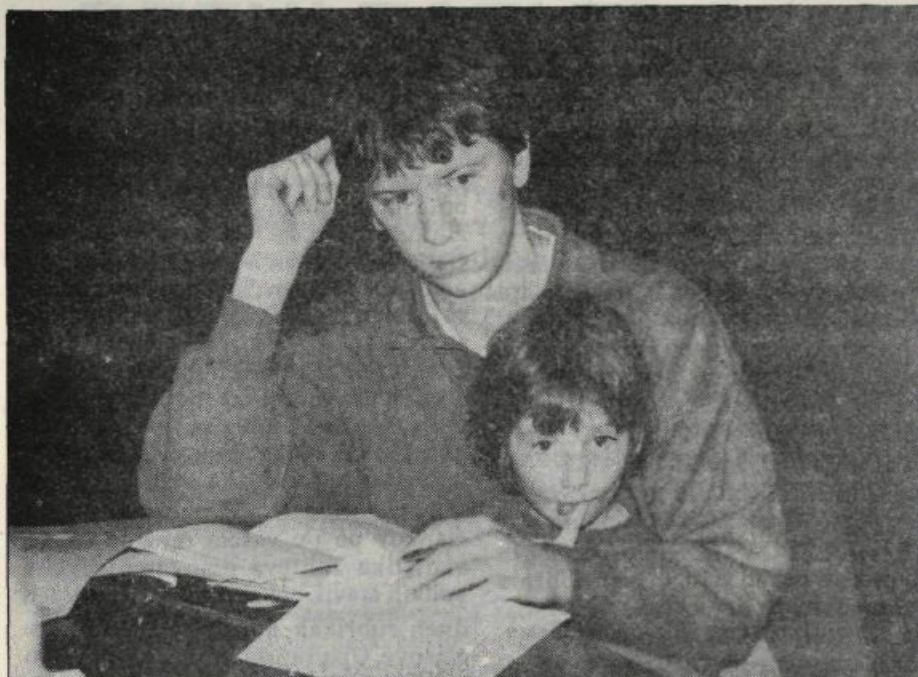
Tabela 3: Ocenitev fotografij
DRŽI NE VEM NE DRŽI (v %)

KVALITETNE, ZANIMIVE 53 20 17
NE PRITEGNEJO ME 32 17 51
PONAVLJAJO SE 15 72 13

DRŽI NE VEM NE DRŽI (v %)
ESTETSKE 65 25 10
AKTUALNE 75 17 8
PROVOKATIVNE 30 37 33

Še enkrat bi se vam radi zahvalili za dober odziv na našo anketo in upamo, da bo pripomogla k temu, da Vam bo Tribuna še bolj všeč, nagrajencem pa iskreno čestitamo!

GALLUP

Bo študentski minister pomagal?

ŠTUDENTJE NA ROBU LAKOTE

Vedno več pa je takih, ki si niti tega ne morejo privoščiti vsak dan. Sadje in zelenjava pa sta zaradi draginje že tako ali tako skoraj izginila s študentskih jedilnikov. Pri tem moram poudariti, da je za študente v študentskih domovih pravzaprav še najbolj poskrbljeno, če odštejemo tiste, ki v času šolanja bivajo doma pri starših. Tisti, ki stanujejo v privatnih sobah (in takih je dobra tretjina), so še mnogo na slabšem, saj poleg tega, da plačujejo visoke najemnine, ponavadi nimajo dostopa do kuhinj in si tako ne morejo pripraviti niti najcenejšega toplega obroka.

Posledica vseh nakopičenih problemov je, da v tej populaciji narašča število obolenj prebavnega traka in drugih, ki so povezana s slabo prehrano (slabokrvnost, nagnjenost k bolehnosti, pomanjkanje vitaminov...). Država za ureditev študentske prehrane ne kaže posebnega interesa. V preteklih letih so ukinili še poslednjih nekaj

Splošna kriza, ki pretresa našo državo, je še posebej prizadela prav študentsko populacijo, ki se pri nas tako ali tako nikoli ni mogla ravno hvaliti s svojim standardom. Vsa socialna stiska se najbolj pereče kaže pri problematiki študentske prehrane. Večina študentov, ki biva v študentskih domovih, ne uživa več tople hrane oziroma si jo privošči le poredkoma. Sendviči s poceni salamami dvomljive kakovosti so postali stalna praksa.

menz za študente (zadnjo, v kletnih prostorih Študentskega zdravstvenega doma na Aškerčevi, so ukinili zaradi nerentabilnosti!), o subvencijah pa že tako lep čas ni ne duha ne sluha. Stvari so se sicer začele premikati na bolje, ko so v Študentskih domovih sprožili pobudo poslanskim klubom v skupščini republike Slovenije, na katero se je

večina poslanskih klubov tudi odzvala. Posledica teh pogovorov je dokument, ki so ga v imenu poslanskih klubov svojih strank podpisali predstavniki vseh parlamentarnih strank. Ta dokument, ki so ga skupaj sestavili predstavniki Študentskih domov in Študentske organizacije, zajema glavne probleme študentske populacije, nakazuje pa tudi možne rešitve teh problemov.

Poslanci so nam obljubili, da bodo te probleme obravnavali na enem od marčevskih zasedanj skupščine RS Slovenije. Seveda samo obravnavanje ponavadi ne prinese tudi rešitve. Zato je študentska organizacija že konec januarja stopila v akcijo, katere rezultat lahko vidite na straneh te številke Tribune (GLEJ RUBRIKO CENEJŠA PREHRANA ZA ŠTUDENTE). Podatki o cenejši prehrani bodo do konca leta objavljeni v vsaki številki Tribune, še posebno vse eventualne spremembe in novosti. Vsak ponedeljek pa jih boste lahko slišali tudi na Radiu Študent v drugih obvestilih ob 16.30. To je prvi korak, ki naj bi študentom omogočil vsaj en topli obrok dnevno.

Parlamentarci so nam obljubili subvencije za prehrano. Konkretnije, Odbor za visoko šolstvo je izglasoval sklep, da se študentska prehrana subvencionira v višini 80 %. Ta predlog naj bi šel tudi na glasovanje v skupščino in tam bomo lahko videli, ali podpisi poslancev na našem dokumentu, kaj veljajo ali gre zopet samo za prazne obljube.

Toda tudi v primeru sprejetja tega predloga vemo, da skupščinski in državni mlini meljejo počasi, zato bo študentska organizacija storila še korak dlje od popustov. Lotili se bomo subvencioniranja študentske prehrane iz lastnih sredstev. Te subvencije seveda ne bodo tako visoke, kot nam jih obljublajo gospodje iz skupščine, saj študentska organizacija preprosto nima dovolj denarja za to. Subvencija bo tako z naše strani znašala "le" 30 %, kar pa skupaj s popusti gostinskih podjetij pomeni tudi do več kot 50 % cenejšo prehrano. Kosilo v enem od gostinskih lokalov omenjenih šestih podjetij bi tako znašalo okoli 70 SLT. Kdaj bodo te subvencije stekle in kako boste lahko do njih prišli, pa več v naslednji številki Tribune.

Igor Brlek

CENEJŠA PREHRANA ZA ŠTUDENTE

VSI POPUSTI VELJAJO OB PREDLOŽITVI VELJAVNEGA INDEKSA

GP KLASJE

POPUST: 15 % oziroma 20 %
POD KAKŠNIMI POGOJI:
ob nakupu vrednostnih bonov v višini najmanj 1000 oziroma 2000 SLT.
KJE DVIGNETE BONE: v bistroju LAKOTNIK na Ajdovščini.
KJE UPORABLJATE BONE: v bistroju Lakotnik in na STROJNI FAKULTETI, Aškerčeva 12.

GP RESTA

POPUST: 15 %
POD KAKŠNIMI POGOJI:
ob nakupu najmanj 10 blokov za kosilo.
KJE DVIGNETE BONE: v obeh lokalih.
KJE UPORABLJATE BONE: restavracija Topniška 33 in restavracija na Aškerčevi 3 (odprta med 12.30 in 14.00). Obe restavraciji sta v stavbah GP Grosuplje.

MAXI MARKET

POPUST: 15 % in 20 %
POD KAKŠNIMI POGOJI:
ob nakupu vrednostnih bonov v višini najmanj 1000 oziroma 2000 SLT.
KJE DVIGNETE BONE: na blagajni v samopostrežni restavraciji Maximarket.
KJE UPORABLJATE BONE: samopostrežna restavracija Maximarket.
Vrednostni boni veljajo za vse gostinske storitve, razen za nakup tobaknih izdelkov.

GP DAJ-DAM

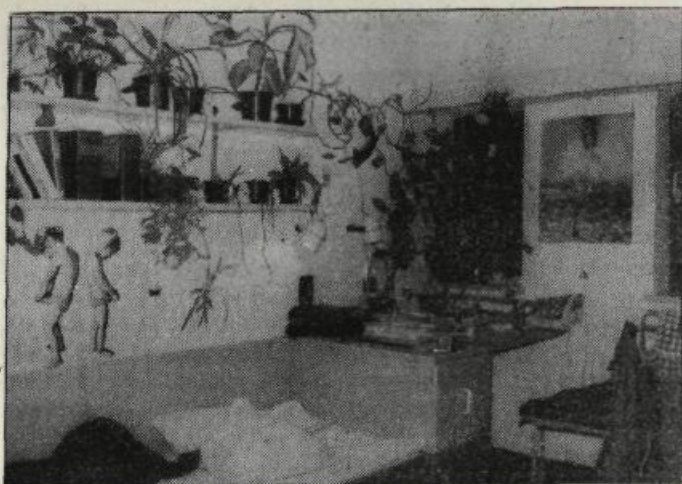
POPUST: 20 %
POD KAKŠNIMI POGOJI:
ob nakupu vrednostnih bonov v višini najmanj 1000 SLT.
KJE DVIGNETE BONE: gostilna RIO, Titova 4.
KJE UPORABLJATE BONE: restavracija Daj-Dam, gostilna Pri Mraku, gostilna Kolovrat, gostilna Rio, fast food Rio-ham-ham in gostilna Livada.
POSEBEN POPUST: če v gostilni RIO zamenjate vrednostne bone za bloke za kosilo, dobite dodatnih 10 % popusta, se pravi skupaj 30 % popusta pri nakupu blokov za prehrano.

GP LJUBLJANA

POPUST: 15 %
POD KAKŠNIMI POGOJI:
ob nakupu vrednostnih bonov v višini najmanj 500 SLT.
KJE DVIGNETE BONE: Restavracija TRIGLAV, Miklošičeva 12, in LJUDSKA KUHINJA, Streliška 12.
KJE UPORABLJATE BONE: restavracija in pizzerija Triglav, Ljudska kuhinja, gostilna Lovec, bistro Stari Tišler, bistro Petkovškov hram in bistro Sodček.

GP VIČ

POPUST: 5 %
POD KAKŠNIMI POGOJI:
ob nakupu najmanj 5 blokov za malico ali kosilo.
KJE DVIGNETE BONE: bloke lahko nabavite v vseh gostinskih lokalih, vrednostne bone pa na Gradaški 10.
KJE UPORABLJATE BONE: gostilne Mirje, Pod lipo, Pod vrbo, Pri Vinski trti in Pod Rožnikom (Čad).
POSEBNA UGODNOST: v Gostilni Mirje je kruh ob kosilu ali malici za študente brezplačen.

4. blok ŠC - apartma

Obstaja tudi prostitucija med študentkami!

»Direktorica Študentskega centra sem postala 15. novembra 1990, v času prisilne uprave,« je povedala Ksenija Preželj in dodala, »aprila 1991 smo naredili program sanacije ter preobrazbe v samostojni državni zavod.« S svojim delom je, vsaj za zdaj, zadovoljna, saj se je v času njenega »direktovanja« izboljšala kvaliteta življenja v študentskih domovih, odprli so nekaj trgovin ter naredili študije s področja prometa in PTT. Med drugim so naredili popis plana investicijskih vlaganj, zgradili 82 novih postelj za študente in 6 garsonjer za gostujoče profesorje, 20 sob so vrnili v študentski fond, prav tako pa so opravili nekatera vzdrževalna dela (manjša popravila). »Treba je odgovoriti na vprašanje, s katerim denarjem in kako se bo vzdrževalo 24 študentskih domov ter tabor na morju, spremeniti pa je treba tudi sistem amortizacije,« meni Ksenija Preželj. Sicer pa pogledajmo nekaj statističnih podatkov o študentskem centru, ki je največji javni zavod v Sloveniji za zagotavljanje bivalnih pogojev za življenje in študij. Bivalnih prostorov je skupaj 82.116 m, v povprečju pa na enega študenta odpade 14 m. Imajo 2910 sob za študente, 2784 je dvo, posteljnih, 35 enoposteljnih in 82 troposteljnih. Zadovoljiv bivalni standard je v sobah apartmajskega tipa (48,92 odstotkov), ki so bile zgrajene v

novejšem obdobju. V objektih študentskega centra deluje splošna in zobozdravstvena ambulanta, interesne dejavnosti ter nekatere uslužnostne dejavnosti, ki služijo stanovalcem - trgovine, samopostrežni pralnici, fotokopirnice in prodaja hitre hrane, sadja in zelenjave. Spremljajoči objekti v naselju v Rožni dolini so študentska restavracija, jedilnica, večnamenski kulturni prostor, mala kulturna dvorana, športna dvorana in zunanje športne površine, ki so namenjene vsem študentom. Cene bivanja so oblikovane po bivalnem standardu in kategorijah sob. V prvo kategorijo sodijo apartmaji, za katere je treba odšteti 2000 tolarjev na mesec. Stanarina v študentskih sobah pa se giblje od 1220 do 1590 tolarjev. V Slovenskem primorju, v zalivu ob morju in blizu državne meje, se nahaja tabor, v katerem študentje in drugi gostje preživljajo počitnice. V njem je 30 lesenih bungalovov z dvema ali tremi posteljami in v kampu prostor za 35 šotorov ali prikolic. Tabor nudi celodnevno oskrbo s hrano ter daje za študente poseben popust.

»Predvsem bi želela, da bi se uveljavila višja kultura bivanja kot doslej in da bi študentje bolj pazili na stvari v sobi,« je zatrdila Ksenija Preželj. Po njenih besedah ne sklone nastanitvene

PRIVATNE SOBE SEDEMKRAT DRAŽJE OD ŠTUDENSKIH!

Študentska problematika se zopet vse bolj zaostrojuje in prihaja v prvi plan - tokrat na področju bivanja in študentskih domov. Od več kot 23.000 študentov, kolikor jih je trenutno vpisanih na različne ljubljanske fakultete, jih okrog 6000 živi v študentskih domovih, ostali pa so vozači ali pa plačujejo drago najemnino v privatnih sobah. Posebno zadnji so »od Boga pozabljeni stranka«, saj jih stanodajalci nemalokrat odirajo in jim zaračunavajo - tudi do 300 nemških mark.

pogodbe edino s prekupčevalci mamil (doslej je bilo to le z eno študentko). »Na žalost se nekaj deklet, katerih imen ne bi želela izdati, ukvarja tudi s prostitucijo,« je še dejala in dodala, »da se s tem problemom ukvarja kriminalistika in milica.«

V zadnjem času v študentskih domovih prenočuje tudi vse več nepovabljenih gostov-klošarjev. »Ob obhodu študentskih domov ponoči, ki sem ga opravila pred kratkim, sem našla okrog 20 klošarjev. Upam le, da nam jih bo uspelo kmalu pregnati.«

Včasih se zatika tudi pri opravljanju naloge dežurnega v študentskih domovih, saj nekateri študentje le-to neradi opravljajo. »Študentje bi se morali zavedati, da s tem, ko ne dežurajo, škodijo samemu sebi. Sicer pa so na uro plačani od 40 do 60 tolarjev, mesečno pa dobijo okrog 1683 tolarjev,« Nesporazumi ob obnovi bloka 7

Obnovitvena dela sanitarij in kopalnic v bloku 7 v Rožni dolini, ki potekajo že od začetka januarja letos, že nekaj časa burijo duhove. Zahteva študentov je stanarina, kot se za takšna obnovitvena dela tudi »spodobi«: preprih, svinjarija po celem bloku, neznosen hrup od zgodnjih

jutranjih ur, oporečnost vode, občasno pomanjkanje tople vode, uporabnih tušev in WC-ev. »Obnovitvena dela bodo končana 15. marca in ne 15. februarja, kot sem po pomoti zapisala v sporočilo študentom,« je poudarila Ksenija Preželj in dodala, »da bodo študentje takoj po končanih delih na vse težave pozabili.« Če bo to res, bomo še videli, dejstvo pa je, da je pred tednom dni, ob našem obisku v tretjem nadstropju, na vratih za tuš visel listek z zanimivo vsebino, za katerega tako Ksenija Preželj kot vodja obnovitvenih del splh ne vesta. Na njem je namreč črno na belem pisalo: »Na tuširaj se, ker je voda napojila električno napeljavo v spodnjem nadstropju.« Kakorkoli že, Ksenija Preželj je poudarila, da bodo študentje bloka 7 za februar in marec plačevali stanarino brez podražitve - 1100 tolarjev. Šestega februarja je bila na podlagi anonimnega telefonskega klica v študentskem boku 7 mestna sanitarna inšpekcija, ki je bistroumno ugotovila, »da je higienski režim v skladu z obnovitvenimi deli in da imajo stanovalci možnost uporabe sanitarnih prostorov v 1, 2 in 3 etaži.« Študentje trdijo, da sporočilo sanitarne inšpekcije ni korektno, saj je bilo takšno stanje šele dan ali dva po objavi. »Za mnoge obtožbe, ki letijo na moj račun, zvem šele od novinarjev, zato bi želela, da mi študenjte vsaj preko predsednikov domov sporočijo svoje probleme,« je potarnala direktorica. Očitno je, da pri informiranju med »sedmico« in Študentskim centrom zares nekaj ni v redu. Ali je za to kriva predsednica študentskega bloka 7 ali nekdo drug, se za zdaj še ne ve. In še to: v noči s 6. na 7. februar je neki »šaljivec« potrgal ploščice s stene v 6. nadstropju. »Zares ne vem, kdo je to storil. Mogoče je, tako kot ob poplavi 16. januarja, krivec kakšen nepovabljen gost izven študentskega naselja,« je še dejala Ksenija Preželj.

Vlada išče nove sobne kapacitete

Očitno je, da so nekatere kritike, ki so letele na delo študentske vlade, padle na plodna tla. V študentski vladi se je začelo premikati in lahko samo upamo, da se bo tako tudi nadaljevalo. Ena njihovih zadnjih dobrih potez je s področja študentske sociale. Poskušali bodo namreč poiskati

čimveč novih prostorov, primernih za bivanje študentov. »Mislim, da je še precej stanovanj in prostorov, ki so za zdaj neizkoriščeni in bi bili primerni za bivanje študentov,« pravi Igor Brlek, minister za socialo. Tako je študentska vlada pred kratkim vsem voditeljem poslanskih klubov poslala pismo, v katerem v osmih točkah predlaga rešitve za nakopičeno študentsko problematiko. Vsi poslanski klubi so predloge študentske vlade podprli. V pismu o problematiki študentskih domov v 1. točki med drugim piše, da so kapacitete v študentski domovih izrazito premajhne, enako pa je tudi z učnimi prostori na fakultetah. Zato bi bilo nujno, da se del vojaških objektov nameni za potrebe študentov in Univerze. Prav tako bi bilo nujno študente kot posebno kategorijo vključiti v »Slovenski nacionalni stanovanjski program«, kar bi omogočilo pridobitev sredstev za gradnjo novih stanovanjskih kapacitet v študentskih naseljih. Bolje bi bilo treba izkoristiti tudi možnosti, ki nam jih ponujajo sedaj slabo zasedeni dijaški domovi. Nekatere od teh objektov bi lahko izpraznili in vanje vselili študente. V 2. točki študentska vlada meni, da mora biti v subvencioniranje študentskih domov vključena 100-odstotna amortizacija, saj je to edini način, da sredstva, vložena v domove, ne bodo propadla. Nekatere stavbe so prav zaradi slabega vzdrževanja (kronično pomanjkanje sredstev zaradi prenizkega odstotka za amortizacijo) že sedaj na robu uporabnosti. Višina celotne subvencije mora biti vsaj 50 odstotkov, kot je bila pred letom 1989. Potrebne pa bi bile tudi davčne olajšave za stanodajalce, ki oddajajo stanovanja študentom. Študentska vlada je pripravila tudi spisek objektov, za katere meni, da so lahko uporabni za potrebe študentov in Univerze. Tako bi študentski organizaciji prišla prav dom JLA na trgu OF, predvsem dvorane v kleti in prostori v pritličju, ter telovadnica v kasarni Ljuba Šerčerja na Dunajski cesti za Bežigradom. Uporabni pa bi prav tako bili prav tako dijaški dom srednje vojaške šole, prostori v vojaških objektih na Roški ulici ter vojaška gimnazija za Bežigradom. Pobudo za dodelitev vojaških objek-

tov za potrebe univerz, je sprožil tudi poslanec Daniel Starman v Skupščini Republike Slovenije. To pobudo je s podpisi podprlo 80 poslancev, z njo pa se je strinjal tudi Izvršni svet Republike Slovenije. Sicer pa sta obe študentski organizaciji zainteresirani tudi za proste kapacitete v dijaških domovih (v Mariboru za dom Janeza Hribarja, v Ljubljani pa objekt ni konkretno določen), in sicer tako, da bi se določeni domovi izpraznili (dijaki bi se preselili v druge domove). Problematika objektov JLA pa je

Ksenija Preželj

kompleksna tudi zaradi množičnega zanimanja. Zato študentska organizacija meni, da dodeljevanje teh objektov ne more biti v pristojnosti samo enega ministrstva, temveč se mora sestaviti organ, ki bi enakovredno in nepristransko obravnaval vse prošnje za dodelitev teh objektov.

Komisija za sprejem študentov v študentske domove

»Predsednik sem postal predlani in sem za zdaj tako s svojim kot z delom komisije kar zadovoljen,« je zatrdil mag. Horvat, predsednik komisije za sprejem študentov v študentske domove. Kot je poudaril, obstaja več meril, po katerih se sestavi prednostna lista za sprejem študentov v študentske domove. Za zdaj imajo prednost študentje, ki imajo status

rednega študenta in so iz Republike Slovenije. Važen faktor je tudi študijski uspeh, oddaljenost kraja bivanja od kraja šolanja, socialno-ekonomski položaj družine in socialno-ekonomski in zdravstveni položaj študenta. Nova merila za sprejem v študentske domove, omenjena v prejšnjem stavku, bo morala kmalu sprejeti tudi slovenska vlada, veljati pa bodo začela v naslednjem šolskem letu. Komisija za sprejem študentov v študentske domove je sestavljena iz treh skupin. V prvo spadajo štirje univerzitetni delavci - asistenti in profesorji (vključno s Horvatom). V komisiji so tudi trije študentje, ki jih

drugič podaljšuje absolventski staž, dali prednost novincu. Sicer pa morajo študentje, ki bi se radi prvič vselili v sobo v študentskem naselju, prošnjo za sprejem v študentski dom oddati do 15. julija. Tisti, ki v naselju že živijo, pa jo oddajo po enem letu bivanja. Komisija za sprejem študentov v študentske domove mora o vlogah študentov odločiti do septembra. Študentje, ki sobe niso dobili, se lahko pritožijo in so dolžni dobiti odgovor pritožbene komisije do novembra. Zanimivo prakso glede financiranja graditve novih študentskih domov imajo v Nemčiji. Tam morajo tisti državljani, ki so med

ki so imeli »to srečo«, da niso dobili sobe v študentskem naselju in so jo morali poiskati preko oglasov v časopisih. Mnogi so izpostavljeni na »milost in nemilost« svojevolijskim gospodarjem, ki jim nemalokrat zaračunavajo občutno previsoko najemnino za povsem povprečno opremljeno stanovanje. Študentje prigovorov ter negotovanj ponavadi ne prakticirajo, saj bi se jim lahko zgodilo, da bi se kaj kmalu znašli na cesti. Vendar pa je rešitev za omenjeni pereči problem povsem preprosta: treba je poiskati čimveč novih sobnih kapacitet, ki se bodo oddajale preko privatnih agencij ali preko študentskega servisa. Z razširitvijo kapacitet bi se tudi cena stanovanj »preko oglasov« občutno zmanjšala. Sicer pa pogledajmo, kakšne so cene privatnih sob po različnih delih Ljubljane. Brucka s FDV mora za 31 m veliko garsonjero v Šiški plačati 200 nemških mark mesečne najemnine. Odšteti pa mora tudi 3.500 tolarjev za telefon, plin in elektriko. Pogodbo s stanodajalcem je sklenila do oktobra letos in je za zdaj z razmerami zadovoljna. Enosobno stanovanje, veliko 43 m, stane v Fužinah 250 nemških mark mesečno. Poleg tega pa je treba za elektriko in ostale »potrebščine« odšteti še dodatnih štiri tisoč tolarjev mesečno. V Šiški stane dvosobno stanovanje, veliko 65 m, 300 nemških mark mesečno. Za elektriko, plin in ostalo pa je treba odšteti še 3.000 tolarjev na mesec. 200 nemških mark plačuje za garsonjero na Viču, veliko 30 m, brucka s FDV. Ostale potrebe jo stanejo še 1.500 tolarjev. Z razmerami je še kar zadovoljna, moti jo le previsoka cena. Študentka medicine mora za garsonjero za Bežigradom plačevati 300 nemških mark mesečno, ostali dodatki pa znašajo še dodatnih 2.000 tisoč tolarjev na mesec. Študent AGRFT plačuje za enosobno stanovanje na Prulah 250 nemških mark mesečno. Posebej drago ga staneta elektrika in plin, saj mora za ti dve nujno potrebni stvari za življenje plačevati še dodatnih 5000 tolarjev mesečno.

Domen Rant

Obnovljena kopalnica - 7. blok

predlaga študentska vlada, njihovo izvolitev pa potrdi kadrovska komisija Univerze. Predstavnika imajo seveda tudi študentski domovi v Ljubljani. Po besedah predsednika komisije glede na to, da vsako leto sprejmejo od 8.000 do 10.000 prošelj, pritožb ni veliko. »Problem predstavljajo predvsem neresni študentje, ki prebivajo v študentskih domovih tudi po osem let. V tem času bi lahko tam bivala kar dva študenta,« je poudarila mag. Horvat. Precej problemov je prav tako z nekaterimi študenti - absolventi, ki podaljšujejo absolventski staž v nedogled ter s tem ovirajo mlajše študente, ki bi radi študirali in nimajo prenočišča. Predsednik komisije misli, da bodo pri dodelitvi stanovanja v primeru izbora med brucem, ki se v novem okolju še ne znajde in absolventsko, ki npr. že

študijem živeli v študentskih domovih, del svojega dohodka nameniti za razširitev in gradnjo novih študentskih domov. »V redu bi bilo, če bi kaj podobnega uvedli tudi pri nas, saj nam mora biti vsem skupaj interes študentov in njihovi pogoji za bivanje v prvem planu,« je poudaril mag. Horvat. Po mnenju predsednika komisije pa je razlog za pomanjkanje sobnih kapacitet tudi vse bolj prisotna lažna solidarnost med študenti. Tiste študente, ki bolj »čudno« študirajo tudi po osem, devet let, bi morali študentje s pomočjo študentske vlade sami »izseliti« iz študentskega naselja, s tem pa bi postalo prostih za vselitev vsaj 500 do 600 postelj.

Odiranje študentov v privatnih sobah

Poglavje zase pa so tisti študentje,

A N K E T A

POGOJI BIVANJA V ŠTUDENTSKIH DOMOVIH

Študentje se lagodno sprijaznimo s kakršnikoli ležiščem, ko po dolgih procedurah končno dobimo v roke tisto magično odločbo, ki predstavlja vstopnico za bivanje v študentskem domu. Olajšani smo, ker nam bo od štipendije (če jo sploh prejemamo) nekaj ostalo, sicer pa bi morali za privatne sobe še kaj prišteti. In kakšni so pogoji bivanja v študentskih domovih? Kdo je z njimi zadovoljen in zakaj le? Smo študentje prezahtevni in zakaj ne? Kako se za študentske domove skrbi in zakaj ne bolj? Zakaj so cene takšne, kot so, in zakaj nekaterim še vedno niso previsoke? Odgovorite si na ta vprašnja in preberite, kaj o pogojih bivanja mislijo naključno izbrani študentje za Bežigradom, v domu FSPN (PDV), Štepanjskem naselju, Kolegiju in Rožni dolini.

Nataša ŠTREKELJ, 4. letnik MVO na PF, dom FSPN: »S pogoji bivanja in za to postavljeno ceno v tem ŠD nisem zadovoljna. Cena se mi ne zdi realna, posebno če upoštevam izračune študenta iz sosednje sobe, ki dela honorarno kot cenilec. Po njegovih izračunih znaša

stanarina (brez stroškov) približno 600 SLT na sobo oz. 300 SLT na osebo! Po novem se dom FSPN obravnava po srednji kategoriji kljub temu, da se pogoji bivanja niso v ničemer izboljšali. Se vedno nimamo obljubljenih kuhinj. Zaradi požarne varnosti pa naj ne bi uporabljali kuhalnikov po sobah. V nadstropju so še vedno le trije WC-ji in trije tuši (na 28 študentov).«

Ljubica MAISTOROVIČ, 4. letnik ekonomije, ŠD za Bežigradom: »Zadovoljna sem s pogoji življenja v ŠD. Za to, kar nam je ponujeno, pa se mi zdi cena kar visoka. Prejšnja cena 1.400 SLT je bila po mojem mnenju sprejemljiva in ravno pravišnja. V samem študentskem domu ne pogrešam ničesar, slabo pa je organizirano skupno življenje. Zadnje čase prav to tudi najbolj pogrešam. Mislim, da je v to smer narejenega malo. Morda bi lahko študentski center vložil svoje napore in denar, da bi se to izboljšalo.«

Blažka KRAMAR, 4. letnik novinarstva, dom FSPN: »Študentski dom so postavili v višjo kategorijo, kar je

nesmiselno zaradi tega, ker v eni zelo majhni sobi živita dva študenta, sanitarije so slabe itd. Skratka, pogoji bivanja niso najboljši niti glede same kvalitete prostorov niti glede ostalih stvari. Imamo nekaj možnosti za kulturno življenje v domu, ki so sicer minimalne, saj študentski center zelo mačehovsko skrbi za te zadeve. Glede meni poznanih normativov so cene bivanja pretirane.«

Sašo PRINČIČ, 2. letnik kemije, ŠD za Bežigradom: »Živim v A-bloku in se tukaj zelo dobro počutim. Pogoji bivanja so dobri, zato sem tu toliko bolj zadovoljen. V bistvu je za vse, kar potrebujemo, poskrbljeno. Tu mislim na osnovne stvari. Cena bivanja se mi ne zdi pretirana, lahko pa bi bila nižja. V bistvu me 'tolaži' to, da bi bilo za bivanje v privatni sobi potrebno odšteti mnogo več. Vsi pa vemo, da si s skromno štipendijo tega ne bi mogli privoščiti.«

Matej SMODIŠ, 4. letnik kemije, Kolegij: »V našem študentskem domu mi je vseč to, da je dokaj mrno, tako lahko

nemoteno študiram. Glede higiene sanitarij moram povedati, da je precej pod normo. Dvestošestdeset študentov ima na razpolago dvajset WC-jev in deset tušev. Cena se mi zdi povsem realna. Če primerjam to ceno s ceno privatnih sob, je ta varianta ugodna. Študentje se zbiramo na hodnikih ali na igrišču, kjer igramo košarko in skupaj spijemo kavo.«

Katarina BLAŽIČ, 1. letnik matematike na PF, Kolegij: »Pogoji bivanja so dobri kljub temu, da imamo skupne sanitarije, ki so dobro urejene in čiste. Sobe so po mojem mnenju dobro opremljene, sicer si jih lahko uredimo po svojem okusu. Pred kratkim so nam sobe celo pobelili. Moti me to, da so stene zelo tanke in se vse sliši, pa tudi to, da nimamo skupne kuhinje. Cena bivanja je primer- na. 1.200 SLT v bistvu ni veliko, glede na štipendijo pa je to velik strošek.«

Vili HORVAT, 2. letnik Višje zdravstvene šole, dom v Štep. nasel- ju: »Glede na to da se bo kmalu otoplilo, se bo pojavil problem shranjevanja hrane, ki sodi v hladilnik. Sedaj si pomagamo tako, da imamo najlon vrečko s hrano pripeto na zunanji strani oken. Vratarji so tukaj odveč. WC-jev in tušev imamo dovolj, prav tako je ustrezna tudi kuhin- ja. Z opremo samih sob sem zadovoljen. Cena je previsoka, glede tega smo imeli tudi sestanek, vendar je študentski center gluhi, zato so prostori še vedno last Želez- niškega gospodarstva, ki mora od nas imeti določen profit.«

Ana GRILC, 1. letnik ekonomije, dom v Štep. naselju: »Z bivanjem v tem študentskem domu sem zadovoljna. Na začetku smo imeli sicer ščurke in drugo golazen, vendar so ta problem

odpravili, tako so se pogoji po temeljitem čiščenju prostorov bistveno izboljšali. Sanitarij je dovolj, kuhinja je tudi primerna za število študentov, ki raz- polaga v njej. Mesečno plačujem 2.300 SLT, kar je sicer več kot v apartmajih za Bežigradom. Kljub temu se tu dobro počutim in mislim, da se od tu ne bom odselila. Zaenkrat.«

Damjan BRAČIČ, absolvent agronomije, Rožna dolina: »Tu živim že sedem let. Sedaj sem v bloku št. 8. V sobi sva dva študenta. Na 28 ljudi imamo tri tuše in tri WC-je. Kuhinje nimamo, imamo le pomivalno korito, kar je tudi vse. Zaradi neurejene kuhinje imamo po sobah kuhalnike in hladnilnike, kar požre veliko energije, kar tudi predrago plačujemo. Mnogo je zgrešenih inves- ticiij, investirati bi se moralo v izgradnjo kuhinj in igrišč. Za tisoč ljudi imamo eno igrišče z dvema košema. Študentska vlada je nesposobna, saj vidim, da razen beljen- ja v našem domu ni uredila ničesar, kar bi izboljšalo pogoje bivanja.«

Sabina ROZMAN, 3. letnik medicine, Rožna dolina: »Pogoji bivanja so odvis- ni od tega, v katerem študentskem domu živiš. Jaz živim v trojki, ki je starejši dom.

V tem domu nimamo niti skupne kuhinje, sanitarije pa so izjemno zanemarjene. Na ta študentski dom sem se v bistvu že navadila in kljub vsemu se kam drugam ne bi preselila. Imam svoj mir, tako lahko kolikor toliko nemoteno študiram. Odkar sem tu, to je dve leti, v trojki ni bilo narejenega nič takega, kar bi lahko imela za izboljšanje pogojev bivanja. Cena ni visoka.«

Sebastijan RODICA, 1. letnik medicine, dom v Štep. naselju: »Z bivanjem v tem študentskem domu sem kar zadovoljen. V vsakem nadstropju imamo kuhinjo, kjer se zbiramo. Zgodi se, da nas je v kuhinji tudi preveč in postane le-ta kar naenkrat premajhna. Sanitarij je dovolj, nikoli se mi še ni zgodilo, da bi bilo vse zasedeno. Tukaj nimamo popusta kot v drugih študentskih domovih, zato plačujemo 2.100 SLT. Študentski vladi pa se tudi ne da nič dopovedati. Imamo vratarje, ki so tukaj odveč, čeprav je eden od njih faca.«

Marko ANIČIČ, 2. letnik elektro, Rožna dolina: »Živim v študentskem domu v Rožni dolini, dom št. 2, kjer delim sobo še z enim študentom. Sobe so dovolj ogrevane, tudi dovolj svetle, pohištvo v njih je tudi sprejemljivo. Imamo sicer samo štiri WC- je na dvajset sob, pa vseeno ni gneče, ko ga rabim. V samem študentskem domu je malo prehrupno, sicer pa sem zadovoljna oz. na tako stanje že navajena. Za v bodoče si želim, da bi se gradilo tudi sobe za eno osebo. To pa bo morda izvedljivo šele po letu 2000.«

Valentina Velič
Foto: Blaž Samec

ŠTUDENTSKI ŠPORT PO ZAHODNIH VZORIH?

Do konca...

Bralec športne rubrike Tribune verjetno kdaj preleti tudi športno prilogo ponedeljkovega Dela. Zadnji mesec starega leta se je prav tam začela zanimiva polemika (z zgornjim naslovom) o organiziranosti študentskega športa v Sloveniji. Sprožil jo je članek mlade novinarko Karine Cunder o pogledih študentske organizacije na trenutno stanje ter perspektive študentskega športa v Sloveniji. Opirajoč se na zaključno poročilo resorja za šport I. študentske vlade predsednika Marka Kušarja in prijeten klepet z mano v podzemlju Kersnikov 4 je spisala malo informacijsko bombo. Odziv »strokovne javnosti« je bil silovit in je zahteval odgovor s strani resorja za šport in še posebej mene osebno. V njem sem poskusil argumentirano predstaviti naš pogled, opozoriti na nevarno izkrivljanje dejstev in odbiti napad na svojo osebno integriteto. Vsako namenjanje prostora za študentski šport v tako branem časniku je zelo pomembno, čeprav je v primeru te polemike zgrešilo namen in predstavilo glavne nosilce dejavnosti na nasprotnih pozicijah. Del krivde nosim sam, ker sem se pustil predvsem dr. D. Kristanu izzvati na osebnem nivoju in sem zanemaril širši vpliv tako branega teksta. S tem člankom poskušam napako popraviti. Kljub določenim razlikam v pogledih na prihodnost študentskega športa (obvezna športna vzgoja je tema, na kateri se mnenja najbolj krešejo) ima stroka (predavatelji športne vzgoje, združeni v Matični Katedri ter Fakulteta za šport) študentski organizaciji zelo podobne poglede. Brez kančka negotovosti lahko zapišem, da se oboji zavzemamo za čim boljše pogoje za izvajanje športnih aktivnosti vseh študentov, kot se tudi zavedamo nezadostne razvitosti nekaterih segmentov ŠS. Tekmovalni šport in rekreacija, redna športna aktivnost, interesne dejavnosti ter izobraževanje za kvaliteten in strokoven pristop vseh nosilcev študentskega športa. Vlada predsednika Kušarja si je za to prizadevala in predstavila več možnih načinov, kako

sodelovanje zagotoviti. Storila je velik korak naprej v smeri razvijanja študentskega športa, predvsem na področju lastne organiziranosti ŠOU ter zagotavljanja optimalnih pogojev za izvajanje interesnih dejavnosti. Izčrpno gradivo o tem je zaključno poročilo resorja za šport ŠV 90/91, ki ga dobite na Kersnikovi 4. Kar se tiče sodelovanja z ostalimi institucijami, moramo priznati, da smo ostali na pol poti. Stiki, ki jih je navezal resor za šport (Robert Rozman in jaz), so komaj dobro začeli rojevati rezultate, ko je volilna zmaga predsednika Erzarja na položaj ministra za šport postavila Martina Konteja s FNT. Njegovo vpljevanje, začetna trenja in nenazadnje polemika v Delu so prizadevanja za skupnim nastopom Mk, FŠ in ŠOU zamrzili.

...in naprej

Enotnega koncepta razvoja študentskega športa ni. ŠOU tak koncept pogreša, saj bi bilo mogoče velike spremembe, ki so nujne, skupaj hitro in kvalitetno izpeljati. Ker iniciative s kakšne druge institucije na ŠOU še ni bilo, se je ŠV s komisijo za šport pri ŠP odločila, da formira projektno skupino, ki bo sestavila osnovni model organiziranosti študentskega športa v prihodnosti. Projekt ne bo strokovna študija osnovnih načel ŠS niti vizionarska podoba športa v tretjem tisočletju. Popolnoma praktično se bo lotil sprememb v obstoječi organiziranosti, sloneč na osnovnih načelih ŠS, dosedanjih izkušnjah ter realnih možnostih v bližnji prihodnosti. Poskusili bomo razgrniti predvsem materialno/finančno ogrodje nove organiziranosti in izbrati nek optimalen, vsem sprejemljiv model. Projekt je (v grobem) zastavljen takole:

1. Izhodišča.
2. Zgodovina s komentarjem.
3. Ocena sedanjega stanja.
4. Model:
 - prehodni/dolgoročni model
 - nacionalni program št. športa
 - razvoj vsakega segmenta št. športa posebej
 - primerjava s sodobnimi modeli drugih držav
 - vklapljanje obstoječih institucij

- finančna konstrukcija (virih financiranja, okvirni proračun celotnega ŠS)
- materialna konstrukcija (obstoječe/nove kapacitete)

Predvidena so tudi konkretna ustanavljanja novih institucij ter včlanitve v že obstoječe organizacije. V mislih imam predvsem študentsko športno organizacijo na slovenskem nivoju. Večja povezava med slovenskima univerzama, kakor tudi vključevanje v širši mednarodni prostori, je vsekakor nujna zaradi novo pridobljene samostojnosti.

Prav gotovo se že vsi sprašujete, kaj je namen te javne predstavitve nečesa, kar sploh še ne obstaja. Odgovor je preprost: želimo čim večje sodelovanje. Vsak, ki ima kakršnokoli idejo, izkušnjo, ki bi jo rad vključil v ta model, je dobrodošel. S tem mislim predvsem na višje letnike, ki so že imeli obvezno športno vzgojo, na športne aktiviste po fakultetah, predvsem pa na pedagoške delavce Univerze v Ljubljani. Ne le športne predavatelje, katerih dragocene izkušnje so nepogrešljive, ampak tudi ostale profesorje, asistente z odnosom do športa v tujini. Projekt je zastavljen tako, da v svoji zaključni verziji ne bo končal v kakšnem zaprašenem predalu, temveč bo po potrditvi v organih ŠOU predstavljal uradno strategijo ŠOU. Z njim bo ŠOU nastopala tako na Univerzi kot tudi v stikih z državo. Model bi prav lahko prevzela tudi Univerza sama in s tem končno prevzela aktivno vlogo v svojem lastnem razvoju. Zaradi pomembnosti projekta ni odveč dodati, da model sam ne bo predstavljal osebne vizije katerega od piscev in bo temeljil predvsem na študentskem interesu, zbranim preko že izvedenih anket in njihovega reprezentativnega organa, študentskega parlamenta. Še enkrat velja poudariti, da to ne bo strokovno delo. Gre bolj za program, model organiziranosti, po katerem naj bi v obstoječih razmerah stroka prišla čim bolj do izraza in to na način, skladen z željami ter potrebami celotne študentske populacije.

Andrej Kobe

ŠTUDENTSKE PREŠ

Težko bi rekli, da se Prešernove nagrade za študente podeljujejo za enkratne dosežke, ko pa gre za raziskovalne naloge, ki zorijo mesece in mesece, celo leta. Tudi letos so dobitniki že znani - na ravni Univerze jih je dvanajst in predstavljajo naslednje fakultete:

Fakulteto za družbene vede, Ekonomsko fakulteto, Filozofsko fakulteto, Fakulteto za elektrotehniko in računalništvo, Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo, Fakulteto za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, Medicinsko fakulteto, Veterinarsko fakulteto, AGRFT in Akademijo za glasbo. Večina med njimi še vedno obiskuje predavalnice in izptne sobe, saj gre življenje naprej. Celotako hitro, da mnogi izmed njihovih kolegov še izvedeli niso za nagrado, ki so jo prejeli. In vendar je prav, da jih spoznamo!

JOŽE MARINČEK, absolvent matematike na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo je dobil Prešernovo nagrado za delo z naslovom **IZSEK KURATOWSKEGA ZA PLOSKVE MAJHNEGA RODA**.

Iz obrazložitve k nagradi: Motivacija za nagrajeno delo so rezultati Robertsona in Seymourja, ki sta pred nekaj leti uspešno rešila več kot petdeset let odprt problem prepovedanih podgrafov. Jože Marinček v svoji raziskavi postavlja pomembne osnove, s pomočjo katerih bo mogoče poiskati prepovedane podgrafe za torus. Preko študija vložitev teh prepovedanih podgrafov v torus je razvil algoritem, ki v polinomskem času preveri, ali lahko dani graf vložimo v torus. Ti in še nekateri manjši dodatni rezultati iz avtorjevega dela bodo skupaj z nekaj novejšimi dosežki v topološki teoriji grafov omogočili dokončno iskanje prepovedanih podgrafov v torus.

Nalogo je Jožetu Marinčku ponudil sam profesor že meseca februarja lanskega leta, vendar se mu tedaj še ni zdela aktualna. Tako je raziskovalno delo začel avgusta, s profesorjem, ki je tedaj bil v Ameriki, pa sta bila ves čas povezana preko elektronske pošte. Naloga za zdaj še ni v končni fazi, ko pa bo, bodo iz nje verjetno nastali članki za strokovne revije, med njimi tudi tuje. Vsekakor pa bo to tudi Jožetova diplomska naloga, po kateri bo nastopil asistentsko delo na fakulteti, ponujeni sta mu namreč kar dve asistentski mesti - v Ljubljani in Mariboru. »Sem namreč eden redkih matematikov in računalničarjev obenem, v Ljubljani pa bi radi »budili teoretično računalništvo,« doda dobitnik Prešernove nagrade, ki je lansko leto dobil tudi Nagrado Univerze. Menda so jo podeljevali prvič in zadnjič.

NADA MATOŠEVIČ, študentka 3. letnika dirigiranja na Akademiji za glasbo, za dirigiranje 4. simfonije v f-molu P.I. Čajkovskega.

Iz obrazložitve k nagradi: Študentka Nada Matošević je v dosedanjem dirigentskem nastopanju poustvarila več kakor trideset simfoničnih in koncertnih del iz svetovne literature vseh slogov. Izmed vseh koncertnih programov je nedvomno izstopila interpretacija Četrte simfonije v f-molu P.I. Čajkovskega. Simfoniki RTV Slovenije so pod njenim vodstvom dosegli sožitje vseh orkestrskih skupin. Naravnost občudujoče je povzdignila simfonično tkivo v široko razpeto dinamično skalo s spreminjajočimi se agogičnimi utripi. Njena študijska raven je prestopila običajne zahteve v študijskem procesu.

Nada prihaja iz Reke in pravi, da se ni dolgo odločala, kam bo šla študirat. Konec koncev Ljubljana od Reke ni oddaljena bolj kot Zagreb. Sicer pa kvalitete ene in druge akademije prej ni poznala. Zelo je zadovoljna s profesorjem *Antonom Nanutom*, ki je tudi njen mentor in ji pomaga pri organizaciji koncertov. Teh je imela Nada že veliko, med drugim je sodelovala tudi z orkestrom Slovenske filharmonije. Zdaj se pripravlja na velikonočni koncert s svojim komornim orkestrom z Akademije, sicer pa upa, da bo po končanem študiju dobila štipendijo za tujino. Mest in možnosti je veliko, tako da se še ni odločila, kam. Kljub vsem pohvalam pa je zdaj brez štipendije, operna hiša na Reki ima namreč težave in je štipendijo izgubila. Kljub temu pa ima navezane stike tudi tam, čeprav v glavnem ostaja v Ljubljani. Tu ima klavir in orkestre z glasbeniki, ki jo sprva malce čudno gledajo, potem pa se le privadijo na dvajsetletno dirigentko.

TOMAŽ SILVESTER, študent 5. letnika Medicinske fakultete, Odsek za medicino, za nalogo z naslovom: Pogostost odmrtja glavičnega stegneničnega vratu v odvisnosti od časa do osteosinteze.

Iz obrazložitve k nagradi: Avtor je v raziskovalni nalogi retrospektivo obdelal približno dvesto zaporednih bolnikov z zlomom stegneničnega vratu, ki so bili operirani v letu 1977 na Univerzitetni kliniki v Ljubljani. Statistično je ovrednotil dejavnike, ki so vplivali na končni rezultat zdravljenja, predvsem t.i. biomehanske razmere (tip zloma po Pawelsu in stopnjo disklokacije po Gardenu), popolnost repozicije, uspešnost fiksacije oz. korektnost posega. Pomemben zaključek je, da bi se travmatolog moral pogosteje odločiti za endoprotezo s primernim protokolom ter sproti vrednotiti metode osteosinteze.

Tomaž si že kar nekaj časa želi specializirati v travmatologiji, prav zato je tudi na kliniki povprašal mentorja za nalogo in primerno temo. Če si tam, te opazijo in če te opazijo, lahko ostaneš tam. Raziskovalno delo je želel delati sam, seveda pa mu je pri tem pomagal mentor *doc. dr. Andrej Baraga* - vse skupaj se je začelo nekje decembra '90. Naloga bo prišla prav sami travmatološki kliniki, saj gre za retrospektivno raziskavo, verjetno pa bo objavljena tudi v Medicinskih razledih. Kot pravi Tomaž, marsikdo od njegovih kolegov za nagrado sploh ne ve, saj so zelo razkropljeni vsak po svojih obveznostih. Tako se pravzaprav od takrat ni nič spremenilo. Še vedno dela kot prostovoljec na urgenci, opravlja izpite na fakulteti, na kateri je zadovoljen.

ERNOVE NAGRADE

ROBERT FRANGEŽ in MARTINA DOBERŠEK, z Veterinarske fakultete, za nalogo z naslovom: Proučevanja kardiotoničnih glikozidov v velevetnem naprstcu digitalis grandiflora mill

Iz obrazložitve k nagradi: Pri raziskavah sta avtorja najprej uspela osamiti surovi ekstrakt iz velevetnega naprstca s petroletrom in kloroformom. Opravila sta še postopke čiščenja surovega ekstrakta. pri kromatografiranju sta na kromatogramih dokazala več aktivnih snovi, ki dajejo barvno reakcijo na glikozide.

Martina ma pred sabo še pet izpitov, potem pa bo najverjetneje vpisala ekonomijo. Za zdaj si še ne želi v službo, ampak si bo leta študija še malce podaljšala. Po srednji šoli v Brežicah je bila trdno odločena za Veterinarsko fakulteto, kljub temu da doma niti niso imeli veliko živali - menda le kokoši in še te so kmalu pomrle. Z Robertom sta se spoznala na izpitu, kjer jima je profesor in poznejši mentor *prof. dr. Valentin Skubic* predlagal temo za raziskovalno nalogo. Z njo sta se ukvarjala dve leti, saj v začetku niti ni bilo pravih rezultatov. Za nagrado sta izvedela pravzaprav na koncu, ko sta jo že skoraj prejela. Tako niti ne vesta, kdo od njunih kolegov sploh ve zanje, profesorji pa jima menda čestitajo in hkrati ponujajo pomoč pri nadaljnjem študiju.

Robert preko sklada 2000 raziskovalcev dela na patonatoniji, na Medicinski Fakulteti. Diplomoma ima že za sabo. Kot je navada, bo njegova in Martinina naloga objavljena v Veterinarskih novicah.

KATARINA KAVŠEK, s Fakultete za elektrotehniko in računalništvo, smer avtomatika-procesna avtomatika, za delo z naslovom: Načrtovanje vodenja multivariabilnih sistemov s pomočjo metode razstavljanja in premikanja polov.

Iz obrazložitve k nagradi: Delo vsebuje pregled metod sinteze multivariabilnih sistemov s poudarkom na neinteraktivnih metodah, teoretične principe metod razstavljanja ter teoretične osnove načrtovanja multivariabilnih regulatorjev za premikanje polov. Uporabo paketa in učinkovitost uporabljenih metod je ilustrirala s pomočjo problema vodenja destilacijske kolone, v prilogi pa je zbrala zelo obsežno programsko opremo.

Katarina je medtem že diplomirala in se zaposlila na Fakulteti kot mladi raziskovalec, pri istem mentorju, *prof. dr. Dragu Matku*. To mesto so ji ponudili že pred nagrado, gre pa za čas treh let, ko naj bi naredila tudi magisterij. Na fakulteti zdaj asistentov ne jemljejo, pač pa Katarina pravi, da ima sama polovično obremenitev enega asistenta. V začetku je bila (nagrajena) naloga mišljena kot diploma, kasneje pa se je razmejila v dve leti - v diplomu in raziskovalno delo. Ker je le-to programskega značaja, je Katarina delala bolj ali manj sama, seveda pa so bili dobrodošli nasveti v zvezi s konceptom, literaturo in idejnimi rešitvami, ki jih je dobila od mentorja. Naloga v celoti ne bo nikjer objavljena, jo pa (nekateri rezultate) že uporabljajo diplomanti pri svojem delu.

(se nadaljuje)

Tanja Skok

HAPPY NEW AGE

RAZČARANI SVET SE ČARA SPET

Fluid. Aura. Tantra. Lovelock & Gaia. Capra & Zeleni Jurij. Kaos bioarhitekture in bioarhitektura kaosa. Droge in druge nove dietetike. NEW AGE v globinah ekologije, glasbi, filmu, stripu in borilnih veščinah. Duhovne skupine na Slovenskem. Slovenska bibliografija NEW AGEA. Kaos relativnosti in kaotičnost Absoluta. Pripovedi od znotraj. Pogledi od zunaj. Holizem obojega. Globalno. Kozmopolitično. Reciklirano. Neogibno.

NAROČILNICA

Revija bo obsegala 120 strani in bo ilustrirana. Prednaročniška cena je 593,00 SLT, plačljivo po povzetju. Prednaročila sprejemamo do 31.3.1992. Revija bo izšla v začetku aprila. Njena prodajna cena bo 30% višja. Naročila pošljite na naslov Časopis za kritiko znanosti, Beethovnova 9/1, tel.: 061/210-332.

časopis
kritiko
znanosti

NEPREKLICNO NAROČAM _____ IZVODOV REVIJE HAPPY NEW AGE.

Ime _____ Priimek _____

Ulica _____ Kraj _____ Pošta _____

Datum _____ Podpis _____

LJUBLJANA - UNIVERZITETNO MESTO

PRIPRAVE ZA IZVEDBO PROJEKTA SO STEKLE

V Sloveniji že imamo eno univerzitetno mesto, Maribor, ki je slovesno razglasitev že opravilo. Sedaj poteka v Ljubljani podoben projekt, ki naj bi Ljubljano popeljal med evropska univerzitetna mesta.

Projekt, ki ga poleg Univerze in študentske organizacije podpira mestna vlada, je zaenkrat še v pripravljalni fazi. Ustanovljena je bila komisija, ki je na svoji prvi seji za svojega predsednika izvolila dr. Mihaela Vengušta, podpredsednika Skupščine mesta Ljubljane. Poleg njega so v komisiji še: dr. Vinko Skular, dr. Mirko Jurak kot predstavnik univerze, Branka Lovrenčič z Mestnega sekretariata za izobraževanje in razvoj in Iztok Malačič kot predstavnik Študentske vlade.

Komisija naj bi preučila vsebino statuta mesta Ljubljane kot univerzitetnega mesta in naredila načrt, kako to vsebino realizirati. Dr. Mihael Vengušt nam je glede projekta povedal naslednje: »Uspel sem prepričati ljudi na odgovornih položajih, da bodo mestu dali vsebino. Ustanovili smo majhno komisijo, ker velike navadno ne naredijo mnogo, ki bo delovala v smeri prepričevanja ljudi - od strokovnjakov naprej. Med dekani posameznih fakultet bomo izvedli anketo, v kateri bodo odgovarjali na vprašanje, kaj si predstavljajo pod nazivom univerzitetno mesto. Ta anketa ravnokar poteka, vprašalnike smo razposlali, čakamo na odgovore. Ko bodo ti prispeli, se bo komisija zopet sestala, da jih premelje in poskusi ugotoviti, kaj bi dalo mestu največ vsebine.

V projekt naj bi bili vključeni različni resorji: od Sekretariata za urejanja okolja, študentske problematike, cen kulturnih prireditev do cen mestnega potniškega prometa itd. S svojimi zvezami bomo poskusili dobiti čim več podatkov, kako so drugje po Evropi uresničili takšne projekte. Pri tem nam bo v veliko pomoč dr. Jurak, ki je

tudi predsednik Izseljenske matice in bo lahko pritegnil Slovence po svetu. Šele ko bo vse to rešeno, ko bomo vsi začutili, ne samo Ljubljančani, ampak vsi Slovenci, da ima mesto vsebino, šele tedaj bomo razglasili Ljubljano za univerzitetno mesto. Zavedati se moramo, da Ljubljana sodi ob bok drugim prestolnicam po Evropi, je kulturno in znanstveno središče.«

Dr. Mihael Vengušt še dodaja, da je taka promocija veliko boljša, ko manifestacije moči naroda z orožjem. Po njegovem mnenju je pomembno,

da projekt ne bo voden iz enega centra, ampak bo razpršen, tako da bo teklen naprej tudi po zamenjavi mestne vlade. Ljubljana naj bi bila razglasena za univerzitetno mesto še v njihovem mandatu.

Po besedah Iztoka Malačiča, predstavnika Študentske vlade v komisiji, naj bi se to zgodilo že na začetku naslednjega akademskega leta. Zaenkrat torej še nič konkretnega.

Tomaž Kovšca

KRIMINAL MED ŠTUDENTI

Kriminala med študenti ni. Po pogovoru z nekaterimi ljudmi, ki imajo pristojnosti na področju kriminalitete, lahko skoraj z gotovostjo trdim, da kriminala med študenti ni. Vsaj tistega evidentiranega, navzven vidnega, ne. Statistika na tem področju ne deluje.

Edini statistični podatek, ki sem ga uspela zabeležiti in se nanaša na študentsko populacijo (priključeni so jim tudi dijaki), je v zvezi s kršitvijo javnega reda in miru, na ravni prekrška. Od skupno 21000 primerov so bili leta 1991 študentje in dijaki kršitelji 1109-krat, torej v dobrih petih

odstotkih, leto poprej pa v 1033 primerih, kar kaže na to, da se trend giblje v smeri povečanja tovrstnih prekrškov. Nekaj pove tudi podatek, da je bilo leta 1991 prekrškov zoper javni red in mir med populacijo v starosti od 18 do 25 let 5650 oziroma 27 odstotkov. Iz tega se da izračunati, da je med mladimi kršilci v starostnem razponu med 18 in 25 leti, študentov in dijakov le slabih 20 odstotkov, vse ostale kršitve pa pripadajo njihovim vrstnikom neštudentom.

Vsa umetnost statistike na področju kriminala med študenti se tu konča. Sicer pa v službi za stike z javnostjo na Ministrstvu za notranje zadeve

pravijo, da evidence o študentih kršilcih oziroma prestopnikih ne vodijo ločeno, pač pa jih v statistiki uvrščajo pod rubriko razno. Torej celostna številčna podoba o kriminalu med študenti sploh ne obstaja.

Kljub temu mi je uspelo izbrskati še nekaj, sicer povsem neuradnih, podatkov. Pomočnik komandirja Policijske postaje Vič je orisal splošno sliko o gibanju kriminalitete med študenti, predvsem v študentskih naseljih, kajti viška policijska postaja pokriva področje treh študentskih naselij, in sicer na Gerbičevi, cesti v Mestni log in v Rožni dolini.

Omenjeni gospod naj ostane neimenovan, kajti spodaj nanizanih podatkov ni avtoriziral, ker so, po njegovih besedah, zelo splošni in nezanesljivi. Kljub temu pogledimo nekaj teh nepreverjenih dejstev:

Prevladujejo premoženjski delikti, ki pa se v glavnem začenejo in končujejo pri tatvinah, pri čemer gre tudi za tako banalne zadeve, kot je kraja prehrabnih artiklov iz hladilnikov svojih kolegov.

Pojavljajo se tudi vlomi v osebne avtomobile, vendar pa so v teh primerih študentje večkrat oškodovanci kot kršitelji.

Na kvantitativni lestvici kaznivih dejanj oziroma prekrškov sledijo pretepi, kaljenje nočnega miru in kazniva dejanja s področja mamil. Pri slednjih gre zlasti za razpečevanje, posest mamil in nudenje prostorov za njihovo uživanje, ki je seveda bistvo problema, čeprav ne sodi v kontekst kriminala, kajti samo uživanje v našem Kazenskem zaknu ni zaobseženo kot kaznivo dejanje.

Pred leti so imeli v enem od študentskih naselij tudi primer kaznivega dejanja velike goljufije, v katero je bil vpleten študent iz neke tuje države. Uradnih podatkov o kriminalni dejavnosti tujih študentov sicer ni, vendar se posamezniki pojavljajo v zvezi z nekaterimi ilegalnimi posli.

Struktura storilcev po spolu je mešana, pri premoženjskih deliktih pa prevladujejo moški.

Problem kriminala med študenti, kot tudi problem kriminalitete nasploh, je temno polje, to so tiste kriminalne količine, ki se sicer dogajajo, a vedenje o njih nikoli ne seže dlje od zaprtih skupin, v katerih se dogajajo. Tako ostaja kriminalistom

večji del prikrit, saj pravijo, da tisto, kar je pripravljeno njihovim službam in kasneje raziskano, pomeni samo vrh ledene gore. Najbolj skrivnostni področji sta prav gotovo prostitucija in dejavnost v zvezi z mamili, ki sta tudi med študenti vse bolj razširjeni.

Kljub vsemu zapisanemu ostajam pri trditvi, izrečeni v uvodu: kriminala

med študenti (še?) ni. Za posamezne kršitve, ki se pojavljajo, bi bil termin »kriminal« pregroba označitev.

Sicer pa tudi kriminalisti pravijo, da smo študentje dokaj mirna družbena skupina in da stanje na področju kriminalitete v teh krogih še ni zaskrbljujoče.

Moja vest je mirna, pa vaša?!

Tadeja Žlebir

Študenti »zgodovine«

Oddelek za zgodovino na Filozofski fakulteti ne slovi le po zagretilih dekletih in lirično razpoloženih fantih. Tu so še svojevrstni profesorji, okrog katerih se spletajo miti in tradicionalna želja po družabnem življenju.

Znano je, da zgodovinarji znajo ceniti dobro kapljico. Vsaj del te lastnosti so nas priučili tudi naši profesorji, katerih najstarejši rod se rad pohvali, da je Historični seminar, ob ustanovitvi Univerze leta 1919, dobil svoje prostore ravno v bifeju dotakratnega deželnega dvorca.

Jeseni leta 1990 se je med študenti tretjega in četrtega letnika ustvarilo zdravo jedro, ki je ponovno obudilo pred leti zamrlo Sekcijo mladih zgodovinarjev. Začrtala si je dejavnost na strokovni in družabni plati ter pravo mero prepletanja obeh poti. Prva večja akcija je bil sklican zbor vseh študentov zgodovine, kjer naj bi postavili zahteve po kvalitetnejšem študiju vsem profesorjem oddelka. Na srečanju se je potem razvila vroča polemika s posameznimi profesorji. Sekcija je začela svoje delovanje torej z manifestacijo moči. Sledila je serija strokovnih predavanj v organizaciji sekcije: Dr. Rexep Ismajlija nam je govoril o Albancih, dr. Dragija Stefanija o makedonskem narodu in njegovi kulturi, paroh Perhan Bošković pa o srbski pravoslavni cerkvi in Srbih. Zelo odmevno je bilo tudi predavanje dr. Petra Vodopivca

na temo Zakaj in čemu se ukvarjamo z zgodovino. Na božično-novoletni zabavi za študente in profesorje je SMZ izdala prvo številko svojega glasila Klio (imenovanega po naši muzi zgodovine). Ljudstvo je bilo fascinirano in pot mladih zgodovinskih zanesenjakov je šla naprej. V okviru sekcije smo zgodovinarji organizirali strokovne ekskurzije pa tudi planinske izlete, žure v K16, v ŠN in v bakinem vikendu na Krki. Veliki finale je bil junija lani, ko smo odšli na ekskurzijo po Madžarski in Avstriji. Pri vseh teh aktivnostih so nas spremljali zdaj ti zdaj oni profesorji.

Lansko jesen je prevzel delo četrtri letnik. Sekcija se preimenuje v Red mladih zgodovinarjev s posebnim redovnim pravilnikom in svojim grbom. RMZ deluje še vedno brez finančnih virov z oddelka ali drugih. Decembra se kar z dvema avtobusi odpravimo v Benetke na razstavo o Keltih. Sledi nepozaben večer in noč, jutro že ne več, v eni od gostiln na Vipavskem. Ponovno so se z izrednim družabnim čutom izkazali prisotni profesorji. Ob božično-novoletni zabavi izide tretja jubilejna številka razvpitega Klia. Ljudstvo je spet navdušeno. Pred mesecem dni nam g. Janez Stanič predava o novem razmerju sil v Evropi, po razpadu Sovjetske zveze. V načrtih so nova predavanja, ekskurzija in družabnosti. Reklo o zgodovini kot učiteljici življenja nam postaja vedno bliže.

J.M.

EKOLOGIJA

Projektna skupina študentske organizacije v Ljubljani, Ljubljanska ekološka skupina, vas vabi, da se udeležite naših sestankov ob torkih, ob 19. uri, na Kersnikovi 4, v sobi 206 (v drugem nadstropju), da prispevate svoje znanje in uresničite načrte.

Kot prva ekološka skupina v Sloveniji smo z leti povečali obseg svojega delovanja. Od začetnih akcij s plinskimi maskami in stoli na Tromostovju, kjer smo zahtevali zaprtje Stare Ljubljane za promet, do več sto ljudi čez dve leti, ki so sklenili obroč okoli Tromostovja prav zaradi istega problema. Preko seminarjev in poletnih ekoloških taborov smo sedaj poslali projektna skupina. Področje našega delovanja se je razširilo in znanstveno izpopolnilo. V sodelovanju z inštitucijami in posamezniki izvajamo:

- strokovne analize, seminarske naloge, študije;
- stike s tujino;
- urejanje krajine;
- izdelovanje strokovnega biltena;
- predavanja na seminarjih;
- stike z drugimi zainteresiranimi organizacijami, posamezniki, inštitucijami in mediji.

Naš dolgoročni projekt je »Črnuška Gmajna«, na katerem lahko izpopolnite svoje znanje. Prav tako pa delujemo tudi na drugih ogroženih območjih.

Zelen pozdrav!

Informacije: Ljubljanska ekološka skupina, Kersnikova 4, Ljubljana, tel.: 319-498, faks: 319-448, SESTANKI SO V TOREK OD 19 DO 20 URE. Odgovorna oseba: Franček Andriani.

sodomise the naturalized in da bom gas the mass, plin the queen, fry the gay,... no, to. Ko je bil končno na moč podoben razmazani driski na steni, sem še enkrat check the drek. Počutil sem se odlično. Kot da bi mrk the jerk. Šel sem nazaj do K-16. Odločil sem se, da bom drink till drunk in da bom smoke till choke. No, žal je denarja hitro zmanjkalo in sem smoke till broke. Delicious is delirious. Pribit sem kot kajla. Atrophy, here I come.

Ko sem v takem stanju gledal video, je spet k meni pribluzil en zagnojen filozof in začel razglabljal o razizmu. Skozi gosto meglo alkoholnih hlapov sem nekako razbral, kaj mi žveči, in sem se ga poskusil znebiti. Jebeš razizem. Freeze Nelson Mandella, juice the Jews, jest sm pjn, trigger, the nigger, fleece the Greece, axe the Mex. Ne vem, zakaj sem se spomnil še tipa z imenom Jerk De Clerk in čao.

Ta večer je bil usojen, da mi bo zagnojen in našel se je še en verski fanatik. Obzorja duha so omejena samo na perspektivo, ki se razprostira skozi kletno okno Kluba 16, jebeš krščanske jebokrate, sod the god, fist the priest, rope the pope. Ni se ga dosti prijelo. Ko ni in ni hotel odstopiti od namere, da reši mojo dušo, sem ga povabil na kosilo in sem mu ga skožlal drito v faco. Yeah. Puke the duke, dirt the skirt. Jaz sem se od znotrajlepo puc the muc, clean the mean, reveža pa smo morali skoraj burry the granny.

And nothing else matters. Spet so zavrteli Metallico.

Miki the Maček & Luka the Kocbek

AND NOTHING ELSE MATTERS

Sem si rekel, don't shit without rit in sem šel mal u bulano Lublano. Začel sem v K-16. Pravim, živ slaughter in the water. Video je bil znosen, pir je bil mrzel in na višku slave sem še poach the roach, čeprav pravijo, don't get high with your own supply. Pa kaj. Bil sem edini, ki je sploh kaj imel. Ja, ja, študenti smo reveži.

Na stol poleg mené je padel en totalka razsut študent, ki je zgledal kot pozabljen inventar iz leta 1968 in začel utrujati s politiko. Pa Tudman, pa Milo Ševićc, pa Van Dem Plonk... Imel sem ga dovolj in sem rekel, cook Van Den Broek, husk the Bush, forge the George. Ni vedel, kdo je George. Ma Harrison. Kaj ima pa ta s politiko? Jah, slaven je že bolj kot Jezus Kristus. Kdo je pa ta? Ah, tam eden. Ves čas je pribit do daske. Rekel sem si sod the god in sem šel na predavanje. Tam pa Homer gor, Homer dol. Kam sem to priletel?

Napačna predavalnica! Homer go home, don't preach, don't teach, you bitch. Šel sem ven, drito v drvarnico in potelefoniral malo mojim kurveštinam. A kingdom for whores! Hitro sem hire a whore, da ji fuck the crack, ji blitz the tits, dokler ne bom imel balls on walls. Imel sem lep namen, da malo teach the bitch, ampak ona je hotela reach the rich. Dobil sem občutek, da sem grasp the wasp in sem slit the slut. Potem sem še don't miss the piss, nakar sem ditch the bitch. Jaja, vsaka je maid till laid. Šel sem v K4. Nisem ravno najbolje naletel in sem staknil neke pedre. Toplovorad is cattle fodder. Vsega mi je bilo dovolj in sem si zaželel še en flood of blood. Izbral sem si enega in ga popeljal na svež zrak. Zunaj sem smite the sprite, strike the kike, kick the Mick, revež pa je samo hotel, da bi sodomo the homo. Čisto se mi je odtrgalo in sem rekel, da jaz samo

»MLADI AMERIČANI ZA BOLJŠI SVET«

Kadar se diplomantje ameriških univerz pošalijo iz svojih študentskih let, vzdihnejo in se zarežijo: »Najboljših deset let mojega življenja.«

V resnici pa le redki študirajo več kot pet let. Le spominov se v teh letih nabere toliko, da se ti zdijo kot zabava, ki se še dolgo potem ni končala.

Diplomanti si pogosto zaželi, da bi se vrnili v študentska leta. Njihovo življenje takoj po diplomi je navadno nestalno. Iščejo ustrezno zaposlitev, zato pogosto menjajo delovna mesta. Celo tisti, ki se uspejo hitro povzpeti v svoji karieri, se borijo z odgovornostjo, ki jo prinaša odraslost.

Da bi se študentje kar najbolje pripravili na bodočo zaposlitev, jim univerza že med študijem organizira strokovno usposabljanje v raznih strokovnih organizacijah.

SEAC

Študentje pa se vključujejo tudi v skupine, ki si prizadevajo za izboljšanje socialnih in ekoloških razmer. Med njimi je največja Student Environmental Action Coalition. SEAC nudi diplomantom priložnost, da si pri reševanju socialnih in ekoloških problemov pridobijo izkušnje, ki jim kasneje, ko so zaposleni, pripomorejo k reševanju zahtevnih nalog.

Tistim diplomantom, ki s kariero ne začnejo takoj, se pa zanimajo za izobraževanje in varstvo okolja, je na voljo veliko priložnosti. Nekateri si prizadevajo zbirati denar za organizacijo kot npr. Green peace. S prispevki, ki jih zberejo, pomagajo financirati reševanje ogroženih živalskih vrst in ogroženih območij, kot je npr. deževni gozd v Braziliji.

»TEACH FOR AMERICA«

Tistim, ki se zanimajo za izobraževanje, je na voljo državni program, ki se imenuje »Teach for America«. Na mnogih področjih v ZDA primanjkuje učiteljev v osnovnih in srednjih šolah. »Teach for America« je za diplomante priložnost, da delajo kot učitelji, četudi nimajo za to ustrezne diplome. Zato pa si najprej pridobijo nekaj pedagoškega znanja, potem pa dve leti poučujejo v revnih podeželskih šolah. Pridobijo si

dragocene izkušnje in veščine v pedagoškem delu. Poučevanje je neke vrste izziv, saj se veliko ameriških problemov začne že v učilnici. Zloraba otrok, najstniška nosečnost, narkomanija in kriminal so resen problem v ameriški osnovnih in srednjih šolah. »Teach for America« reši dva problema hkrati. Diplomanti si prizadevajo dvigniti izobrazbeno raven prihodnjih generacij, hkrati pa si pridobijo izkušnje, ki jim pridejo še kako prav kasneje v karieri.

»THE UNITED STATES PEACE CORP.«

To je drug program, ki nudi dragocene izkušnje in hkrati rešuje človeške probleme. Geslo programa »Peace Corp« je: »It is the Toughest job You will ever love.«

Diplomanti koristno uporabijo svoje znanje v deželah v razvoju. Dve leti prostovoljno pomagajo graditi šole, pridelovati hrano, poučujejo v šolah in opravljajo še vrsto drugih nalog, ki pripomorejo k izboljšanju življenjskih razmer v teh deželah.

»YOUTH SERVICE INTERNATIONAL«

Najprej je organizacija »Peace Corp« delovala po načelih ameriškega etnocentrizma in ni upoštevala pomena prvotnih kultur v deželah v razvoju. V zadnjih letih pa se je ta miselnost spremenila ne samo v Peace Corp, ampak tudi v drugih organizacijah, ki revnim deželam pomagajo pri razvoju. Ena takih organizacij je Youth Service International.

YSI skrbi za zaščito okolja in za ohranitev prvotnih kultur v deželah v razvoju. YSI deluje v deželah, kot so Peru, Kamerun, Kenija in Costa Rica. Prizadeva si omejiti onesnaževanje okolja, izboljšati prehrano in pospešuje znanstvene raziskave. Pri tem pa skrbi za ohranjanje prvotne kulture. Da ne bi prišlo do nesporazumov, sodeluje s pripadniki prvotnega prebivalstva.

Maja letos bo YSI na Češkoslovaškem pogozdovala gozdnata območja, ki so zaradi kislega dežja delno uničena. Začeli bodo tudi z gradnjo mladinskega centra.

V projektih YSI pa ne sodelujejo le diplomanti z univerz, ampak tudi dijaki in študentje. Tisti, ki se udeležijo ekspedicije YSI, si morajo sami plačati stroške za pot in bivanje. Denar zberejo iz prostovoljnih prispevkov državljanov in podjetij. Nekateri pa uspejo pridobiti državno štipendijo.

Tako mladi Američani ne zapravljajo le za svoje materialne užitke in steklenice piva. Mnogi skušajo zaslužiti nekaj denarja tudi v korist drugih. Ameriška univerzitetna mesta že dolgo niso več kraj, kjer se le pije in študira. Postajajo središče, kjer nastajajo ideje, kako služiti planetu. Seveda pa je na univerzah še mogoče takih, ki študirajo zato, da bi po diplomi kar najhitreje zaslužili veliko denarja.

NOV IMIDŽ ZDA

Američani slovijo po tem, da veliko napravijo za nekoristne stvari. To do neke mere drži. Prizadevanje vlade, študentov ter človekoljubnih in naravovarstvenih organizacij spreminjajo tako negativno predstavo o ZDA. Pri tem imajo vodilno vlogo diplomanti in študentje, ki si s tem pridobijo dragocene izkušnje in tako postajajo odgovorni in ustvarjalni državljani.

David Madison, študent novinarstva »The university of North Carolina« Chapel Hill.

Med prejetimi praviimi rešitvami 2. nagradne križanke v letu 1992 so bili izžrebani:

1. Albina FÖDRANSBERG, Frankopanska 26, 61000 Ljubljana;

2. Tadeja LAVRENČIČ, Kardeljeva pl. 15 (A-blok/419), 61113 LJ-Bežigrad;

3. Aleš ZAVRL, Petkova 47, 61231 LJ-Črnuče;

4. Barbara MATKO, Krakovo 12, 64202 Naklo;

5. Barba KOMAR, Stržovo 10, 62392 Mežica.

Čestitamol

Nagrajenci bodo knjižne nagrade prejeli po pošti.

Zagrebski študentje

ŠTUDENTJE PREPUŠČENI SAMIM SEBI

Studentsko življenje na Hrvaškem, neorganizirano in globoko pretreseno s političnim vrenjem, se duši v svoji nesposobnosti in na ta način marginalizira pereče študentske probleme.

Več študentskih organizacij

Po prvih večstrankarskih volitvah na Hrvaškem so se naenkrat odprle nove možnosti študentskega delovanja. Vzporedno s pojavom celega niza političnih organizacij so nastale tudi tri študentske: Zveza študentov Zagreba, Hrvaška študentska unija in Hrvaška akademska skupnost.

Zveza študentov Zagreba je daleč najstarejša študentska organizacija, ki je začela delovati že leta 1945 kot sestavni del Ljudske mladine, leta 1990 pa je bila registrirana kot »avtonomna interesna organizacija študentov«.

Kot tipičen produkt starega režima se je »odlikovala« s svojo nesposobnostjo in slepim sledenjem partijskim direktivam. Vse njene akcije v zadnjih desetletjih so potekale v slogu - »danes bo očiščevalna akcija«. Po spremembah pa se Zveza študentov Zagreba označuje kot nestrankarska organizacija, ki s ponosom poudarja svoje sodelovanje z mednarodno organizacijo ESIB (European Student Information Bureau) in Slovensko študentsko zvezo oziroma Gorazdom Jančarjem (bivšim min-

istrom za mednarodno dejavnost pri študentski vladi ŠOU v Ljubljani, op.p.).

Je HAZ ekspozitura HDZ-ja?

Hkrati pa študentje, združeni v tej organizaciji, direktno napadajo Hrvaško akademsko skupnost, ki ji očitajo neposredno povezanost s stranko na oblasti. Na drugi strani HAZ priznava, da je večina njenega članstva vključena v HDZ, vendar pa energično zavrača obtožbe o privilegiranem položaju, češ da tako razmišljajo le tisti, ki so s porazom komunizma izgubili svoje položaje. Na študentskih volitvah za prorektorja univerze je bil izbran kandidat HAZ-ja. Študentska organizacija se je torej razdelila na dva dela.

Seveda pa večina študentov ni pokazala prevelikega zanimanja za predvolilno dogajanje na zagrebski univerzi, tako da je bil prorektor zaradi slabega odziva študentov - volilcev z veliko težavo izbran šele v drugem krogu. Takrat je izbruhnila tudi prva afera, v kateri je bil kandidat Hrvaške študentske unije Čagalj obtožen finančnih manipulacij, tako da so se zagrebška študentska trenja končala na sodišču. Namesto da bi se študentska oblast ukvarjala z resničnimi problemi študentov, so se začela medsebojna obtoževanja, ki so vse medsebojne nesporazume zvedla na raven političnih podtikanj.

In kdo ima prav? Ali obstajajo dokazi za trditev, da HAZ onemogoča ostale študentske organizacije? HAZ ima resda prostore v stavbi HDZ-ja, ki se prenovljena zares zdi reprezentativna. Ali pa hoče Zveza študentov Zagreba z napadom le prikriti svojo nesposobnost?

Izigrani študentje

Z gotovostjo lahko trdimo le, da študenti od teh »igric« nimajo nikakršnih koristi. Vsake nadaljnje špekulacije bi bile povsem neumestne, saj se konstruktivna kritika ne more javno artikulirati, glede na to da trenutno na Hrvaškem ni nobenega študentskega glasila, kar samo po sebi dovolj zgovorno priča o demokratičnem razvoju študentskih organizacij. Sicer pa vojne razmere še dodatno otežujejo položaj študentov na Hrvaškem. Zato je težko razmišljati o študentski vladi kot obliki demokratičnega komuniciranja študentov z družbo.

Seveda pa je v mnogočem to odvisno tudi od študentov samih, ki vsaj zaenkrat ne kažejo večjega zanimanja za konkretno delovanje in reševanje žgočih problemov, ki se jih tičejo. Težko je predvideti, kako dolgo bo to stanje še trajalo, gotovo pa bo preteklo še precej časa, preden bodo stvari krenile z mrtve točke.

Bruno Lopandić

Pogled izza vogala

PRIŽGITE PETERLETA - DOVOLJENO JE!

Očitno naša vlada veliko kadi. Še posebej v zadnjem času. To se vidi po številnih reklamnih panojih širom Slovenije. Reklamiramo izumiranje Slovencev. Namesto računalnikov reklamiramo nikotin. Nemci so nas nagovorili na vse. Evropa povečuje davek na strup, mi ga pa nižamo. Evropa niža davek na knjige, mi pa ... Zato kadite WEST! Vladine cigarete. Kadite WEST in bodite vegetarijanci, kot nas uči Peterle, ki enkrat letno petnajst dni gladovno stavka. Tobačna tovarna se lahko pohvali, da je prva podružnica izven nemških meja. Zato reklamirajmo WEST. To je tudi glavna naloga Nemca Jürgena M. Kolza, 'ie prišel k nam, da bi nas kar najbolj učinkovito zastrepil. Sami strokovnjaki se potikajo po bivši Jugi. Kolz je izjavil: »Tobačna proizvede 4,4 milijarde cigaret letno, njihove proizvodne možnosti pa so dvakrat večje.« Ali to ne pove vsega?

In še nekaj me muči. Zakaj prav WEST, ko imamo svoja lepa vaška imena. Npr. cigarete PETERLE 92, kajti ta je najbolj zaslužen. Stavil bi na svojo brado, da bi vseh 15 odstotkov nezaposlenih Slovencev oblegalo kioske in iskalo Peterleta. Da ga prižgejo. Peterle bi vsaj gorel, če pa bi »izumili« cigarete CAPUDER, ne bi kadil nihče. Verjetno zato, ker ima triper, če že ne aids. Preveč se družijo s tistimi iz Vatikana. Imamo pa veliko zaslužnih politikov. Nove cigarete bi lahko poimenovali JANŠA 91 (cigarete za vojsko), ali VENCELJ (cigarete za mladino), BAVČAR (cigarete za lopove) ali pa KACIN (cigarete za ženske). Mariborčanke so Kacina že kadile in prisegajo, da so cigarete super. Takoj so ga pohvalile v reviji »7 dni« kot nekakšnega super manekena. Vse, česar ne zmore Superman, lahko stori Kacin v sedmih dneh. Danes je moderno, da vsak časopis izbere svojega specialnega dvornega norčka. Stop.

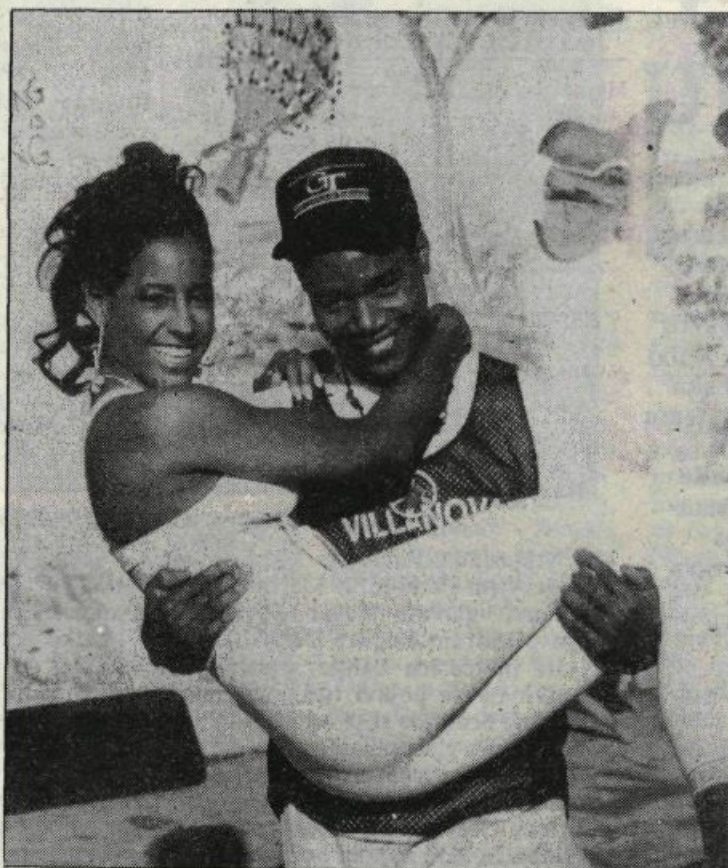
Nedeljski. Barometer. Jana. Kaj. Tako je npr. lani v Jani kadila Ljerka Bizilj. Zato mislim, da bi bilo primerno, da bi tudi Mladina mesečno izbrala svojo žrtev. Čudno, da se podjetni Botteri tega še ni spomnil. On ve vse. Če bi na cigarete podpisal novinarke MELITO, MAJO in MIJO, bi verjetno padel še konj, kaj šele izčrpani Peterle. Če pa ne bi pristale na to, da se reklamirajo na panojih, bi priporočil novinarko Svetlano Vasović. Cigarete SVETLANA - ali ne zveni odlično? Poleg tega iz uvoza, torej specialne cigarete iz Srbije, za Neslovence.

Mogoče bi lahko tobačni človek Kolz razmišljal tudi o teh možnostih. Dvesto tisoč Slovencev (brez Marojevića) in še toliko nezaposlenih Slovencev, pa tudi Omanovi kmetje včasih radi kaj in komu pokadijo. In Nemec bi zaslužil marke in še bolj obogatel. Takrat bi tudi Tobačna tovarna delala s polno paro.

Darko Culić

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

predstavljajo
LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
predstavljajo

film o nasilju, upanju, ljubezni in smrti v črnem getu

FANTJE IZ SOSEŠČINE

(Boyz 'N' The Hood)

Po FANTIH IZ SOSEŠČINE Johna Singletona »blackploitation« ne bo nikoli več tisto, kar je bil poprej.

*Film, ki je v ZDA in Kanadi priigral preko 57.000.000 USD.***Prikazan v tekmovalnem sporedu festivala v Cannesu.***Nominaciji Oscar 91 za režijo in scenarij.*

Igrajo:
Larry Fishburne, Cuba Gooding, Jr., Ice Cube, Morris Chestnut.

NA SPOREDU V KINU VIČ

MIRNI DNEVI V BERLINU

Berlin se počasi spreminja. Zida je ostalo le še za vzorec, Vzhodni Nemci se vozijo v starih zahodnonemških avtomobilih (trabantov skoraj ni več), nabavili so si tudi satelitske antene in sedaj verjetno gledajo MTV. Berlinska scena je nekako sesuta. Kljub temu so nekatere stvari še vedno nespremenjene. Kreuzberg se še vedno imenuje »der kleine Istanbul«, kebab ob treh zjutraj na Oranienstrasse je še vedno prava stvar. Zahodnjakom gredo Vzhodnjaki še vedno na živce, skinheadi pretepajo tudi nič hudega sluteče novinarje Berlinala, ki je doživel že dvainštirideseti remake. Zlobni jeziki trdijo, da je z zidom padla tudi kvaliteta in od 13. do 24. februarja sem preverjal, koliko je resnice v teh govoricah.

Big deal

Berlin je bil zadnja leta kritiziran, da je postal preveč ameriški. Resnici na ljubo je treba povedati, da so zadnja leta samo Američani reševali čast festivala in da močna zastopanost ameriške majors produkcije ni bila ravno odveč:

Kenneth Branagh in njegov žena Emma Thompson sta v psihotrillerju *Dead Again* odigrala skupaj štiri vloge. Brannagha so sicer primerjali z Orsonom Wellsom, toda *Dead Again* je čisti Hitchcock - mešanica *Vrtoglavice* in filma *Uročen* (*Spellbound*), z zvezdniško zasedbo: poleg Branagha in Thompsonove še Andy Garcia, Robin Williams in Hanna Schygulla. Z zdravo dozo angleškega (oz. irskega - tip je bil rojen v Belfastu) humorja se loteva filmskih stereotipov. Cel film pa je tudi izjeme thriller, ki se razpenja skozi štirideset let in dve življenji in kjer je za rešitev identiteta ženske v L.A. devetdesetih potrebna rešitev umora konec štiridesetih.

Drugi thriller v konkurenci je bil Scorsesejev *Cape Fear*. Film je remake stare

"A POIGNANT, RIVETING
PIECE OF AMERICANA"
—Kenneth Turan,
Los Angeles Times

"FASCINATING...
FAITH-AFFIRMING
UNIQUELY
AMERICAN TALE"
—Amy Bauer,
Daily Variety

"AN EARLY AND
OBVIOUS FAVORITE
[FOR THE SUNDANCE
AUDIENCE AWARD]"
—Coryn James,
New York Times

WINNER
1992 SUNDANCE
FILM FESTIVAL
AUDIENCE AWARD

WINNER
1992 GOLDEN GATE
AWARD
BEST OF CATEGORY
SAN FRANCISCO
FILM SOCIETY

Brothers Keeper, eden boljših dokumentarcev

holly klasike z Robertom Mitchumom, Gregoryjem Peckom in Martinom Balsamom v glavnih vlogah. Scorsesejev film pilotirajo Robert DeNiro, Nick Nolte in Jessica Lange, v stranskih vlogah pa se pojavi tudi originalna zasedba. Scorsese si je od originala izposodil tudi glasbo Bernarda Herrmanna, ki jo je zanj predelal Elmer Bernstein. Soundtrack je sicer impresiven, toda film je flop. DeNira, psihopata, ki se po štirinajstih letih zapora hoče maščevati odvjetniku (Nolte), ker ta ni izkoristil vseh sredstev pri obrambi, je spet komaj moč spoznati in svojo vlogo seveda dobro odigra. Tudi Scorsese je režiral prepoznavno, toda film je - kratko povedano - dveurno čisto nategovanje s predolgim in predvidljivim koncem. Ameriška družina mora ostati skupaj, torej bo šel DeNiro iz fima z nogami naprej (oz. z glavo pod vodo).

Kot DeNiro gre tudi Warren Beatty iz filma *Bugsy* z nogami naprej. Film Barryja Levinsona je nekakšna biografija Benjamina »Bugsy« Sieglja, človeka, ki si je izmislil Las Vegas. Beattyjeva igra niha med psihopatskim norenjem in umetniškim vizionarstvom, ob strani pa igra Beattyjeva žena Anette Benning. *Bugsy* je korekten izdelek, mogoče za spoznanje predolg, toda OK.

Kasdanov *Grand Canyon* in Schraderjev *Light Sleeper* povezuje vsaj ena tema, ki je bila letos precej pogosta v ameriških filmih - preganjanje moralnega, mamilaškega in še kakšnega mačka, ki so ga pustila žurerska in neodgovorna osemdeseta leta. Kasdan se je teme lotil precej širokopotežno in v svojem scenariju, ki mimogrede kandidira za

Oscarja, kaže presek življenja v L.A.-ju skozi oči množice ljudi, ki so med seboj tako ali drugače povezani. Film sicer gladko teče, toda dve uri in četrt sta vendarle preveč za tarnanje nad nehumanimi življenjskimi razmerami in razkrojem starih vrednot s končnim optimističnim zaključkom.

Taxi Driverja in American Gigolo si je Light Sleeper zamislil kot nujno nadaljevanje: štiridesetletni drug dealer se konec osemdesetih zave, da je čas za spremembo življenja - njegova šefica (Susan Sarandon) namerava biznis z drogami zamenjati za kozmetiko, saj je prihod cracka sesul sceno, povrh pa mu teži še detektiv z oddelka za umore. Schrader je film zasnoval na resničnih likih in pristnih situacijah in drobnih detajlov polnem glavnem liku, ki ga igra odlični Willem Dafoe, drifterja, ki se hoče spremeniti, postavlja ob bok taksistu DeNiru in playboyu Richardu Gereu iz prejšnjih dveh filmov. Schrader je z malo denarja naredil velik film.

Woody Allen je v *Shadows and Fog* ubral drugo pot: namesto realizma gre za hommage Allenovim vzornikom. V filmu je polno citatov in referenc na Bergmana in Fellinija, glasba je sposojena pri Kurtu Weillu, vizualno pa gre za čisti nemški ekspresionizem dvajsetih - film je seveda čb, na platnu pa skoraj ni drugega kot sence in megla, ki se vleče po brechtovskih ulicah. Allen je tudi tokrat nevrotični Žid, ki se zaplete v lov na morilca, spotoma pade v kufarske zanke iskanja načrta, ki mu ga nihče noče povedati, konča pa kot asistent ostarelega cirkuškega čarovnika. Impresivna je all-stars zasedba: poleg

Allena še Kathy Bates, John Cusack, Mia Farrow, Jodie Foster, John Malkovich, Donald Pleasance in celo Madonna.

Svojevrstni hommage je naredil tudi David Cronenberg. Namreč staremu junkieju Williamu Burroughsu in njegovi kulturni knjigi *Naked Lunch*. Istoimenski film ima zelo malo skupnega s knjigo, posnet pa je čisto v Cronenbergovem slogu - eden izmed glavnih igralcev je križanec med hroščem, tipkalnim strojem in govorečo ritjo, ne manjkajo pa niti Burroughsovi ščurki in z insekticidi zasvojeni junkieji. Če ste se pri knjigi uspeli prebiti do konca, tudi s filmom ne bo težav, čeprav je zelo težko gledljiv. Vizualno dodelan - New York v petdesetih - se precej vleče, pušča pa mešane občutke. *Naked Lunch* je bil edini film, kjer na koncu ni bilo moč slišati niti enega ploska niti enega žvižga.

Small is beautiful

Podpisani je velik fan ameriške neodvisne scene in je zaradi nje letos skoraj

Kenneth Branagh in Emma Thompson v filmu *Dead Again*

zanemari ostalo produkcijo. Američanov je bilo veliko in imeli so kaj pokazati. Bashar Shbib, ki je lani navdušil z *Julia has two lovers*, je bil letos v Berlinu z *Lana in love*, kjer je spet igrala fantastična Daphna Kastner. Film je sicer slabši od prejšnjega, toda dober predstavnik žanra Shbibovih romantičnih komedij.

V konkurenci prikazani *Gas Food Lodging* Allison Anders je pravi mali biser. Zgodba o treh ženskah, materi in njenih dveh hčerah, deloma spominja na zgodnjega Bogdanoviča: odraščanje in ljubezen v zakotnem mestecu Laramie, New Mexico. Stvar je menda deloma avtobiografska, omeniti velja tudi glasbo J. Mascisa iz *Dinosaur Jr.*, ki se pojavi tudi v majhni vlogi. Puščava delno spominja na tisto iz Wendersovega *Paris, Texas*, kar ni

presenetljivo - Allison Anders je bila tam asistentka Harryju Deanu Stantonu.

Filmi s Patrickom Berginom so skoraj zanesljivo sranje. Lani je bil to *Sleeping With the Enemy* (skupaj z Julio Roberts, ki je prav tako ponavadi v bednih filmih), letos pa *Love Crimes*. Film je režirala Lissie Borden, ki je do sedaj delala feministične filme, toda *Love Crimes* je daleč od kakršnegakoli feminizma. Film je indie varianta seksualnega manijaka in se poskuša znebiti otroških travm. Ženske režiserke so bile letos in, toda njihovi filmi (z izjemo *Gas Food Lodging*) niso bili bogve kaj. Skupaj z *Love Crimes* bo šel brez obžalovanja v pozabo tudi *The Last Days of Chez Nous* Gillian Anderson.

Dokumentarci

Ameriški dokumentarci so zanesljiva stvar. Narejeni so brez izjeme profesionalno, teme pa so ponavadi šokantne. Če izvzamem nekaj dokumentarcev o bolj ali manj znanih osebnostih (John Cage & Merce Cunningham, Stephen Hawking, Evelyn Hooker - ženska, ki ji je uspelo izbrisati homoseksualnost s seznama duševnih bolezni), je bilo na programu par totalno norih stvari.

Dream Deceivers: The story Behind James Vance vs. Judas Priest je film o famoznem procesu proti HM grupi Judas Priest, katere glasba naj bi vsebovala subliminalna sporočila, zaradi katerih naj bi dva ameriška najstnika storila samomor. Bolj kot proces je zanimiv vpogled v ameriško lower-middle class mentaliteto in v življenje zdolgočasene ameriške mladine.

Podobno kot lanske letni *Paris is burning* me je letos šokiral *Brother's Keeper*, dokument o štirih bratih farmerjih, starih od 59 do 71, z IQ-jem enakim njihovi starosti, živečih v ruralnem Munnsvillu, New York. Eden izmed njih je po smrti drugega obtožen bratomora in dokumentarec kaže kalvarijo nepismenega človeka v krempljih ameriškega penalnega sistema. Avtorja Bruce Sinofsky in Joe Berlinger sta snemala devet mesecev, se vživela v okolje, se zadolžila za 100.000 dolarjev, toda uspelo jima je narediti film, ki se gleda kot najboljši holly suspenzer.

Zanimiva je bila tudi kanadska produkcija *Blast'em*, storija o paparazih v New Yorku. Brez globokih intervjujev je glavna linija dokument o tipu, ki ima nalogo dobiti sliko Michaela J.

Foxa, toda ne kakršnekoli, temveč skupaj z ženo in otrokom.

Vseposod je Finska

Aki in Mika Kaurismäki sta abonirana na Forum mladega filma. Postala sta že institucija, letos sta bila prisotna vsak s po enim filmom. Mika se je v *Zombie ja kummitusjuna* (Zombie in vlak duhov) približal intimističnim Akijevim filmom (npr. *Sence v raju*, *Dekle iz tovarne vžigalic*). Film so delali kot tragikomedijo, a je izpadel kot komična tragedija finskega looserja, ki se ne more vživeti v svoje okolje in na koncu odide na jug - v Istanbul. Vlak duhov je band, ki je menda kar naprej na turnejah, a ga še nihče ni slišal igrati. Ne manjkajo niti Leningrajski kavboji, ki se tokrat imenujejo Harry and the Mulefukkers in igrajo finsko varianto countryja.

Taisti Leningrajski kavboji so v originalni izdaji tudi v Akijevem kratkem filmu *Those were the Days*, ki je bil prikazan v konkurenci. Aki ga je posnel mimogrede, ko je v Parizu snemal *La vie de bohème*, njegovo prilogo Forumu. Narejen po knjigi Henrija Murgerja iz srede prejšnjega stoletja je soroden Akijevi zajebranciji na Shakespeareja v filmu *Hamlet goes Business*. Posnet v čb se sicer dogaja v Parizu, toda v njegovem predmestju Malakoff. Kljub zajebranciji je *Bohème* prežet s tragiko in oba filma, *Bohème* in *Zombie*, sta posvečena očetu Kaurismäkiju, ki je lani umrl.

Finci so imeli v Berlinu tudi dva dokumentarca. *Where is Musette* je dokument o Kaurismäkijevem snemanju *Bohème* v Parizu z intervjuji z Akijem in člani ekipe, *Daddy and the Muscle Academy* pa je prikaz življenja in dela homoseksualnega porno umetnika, znanega kot Tom of Finland. (To je tisti tip, ki riše body-builderje z brčicami, v usnju in uniformah in s predimenzioniranimi tiči.)

Nagrade

Odločitve žirije ne bi komentiral, s svojo famozno lucidnostjo se je izkazala že lanska. Letošnja, v kateri so bili od bolj znanih Michael Verhoeven, Susanah York in Annie Girardot (predsednik), se je odločila takole: zlati medved za Kasdanov *Grand Canyon*, srebrni Szabovem *Edes Emma*, *Draga Böbe*, najrežiser Jan Troell (*Il Capitano*), najigralka Maggie Cheung (za Ruan Ling Yu), najigralec Armin Mueller-Stahl (za film *Ultz*), srebrni medved za *Beltenebros* Pilar Miró, srebrni debitant je Ricardo Larrain s filmom *La Frontiera*,

omenjena pa sta še Gudrun Barbare Thummet in *Infinitas* Marlen Chuzieva. That's it, see you around.

Uroš Prestor

Intergalaktični bojevniki na strani pravice, Shep Ramsey (Hulk Hogan), si mora na ukaz svojega šefa (R. Dotrice) vzeti oddih, potem ko je uspešno opravil svojo misijo proti superzlobnemu generalu Sutorju (W. Ball), ki si hoče podjarmiti vesolje. Zaradi svojega vzkipljivega značaja Shep pokvari energetske napajanje svoje vesoljske ladje, tako da je prisiljen pristati na Zemlji. Svoje vozilo skrije v opuščenem disku in si najame sobo v predmestni hiši družine Charlieja in Jenny Wilco (C. Lloyd in S. Duvall). Medtem ko čaka, da se napolnijo energetske rezerve njegove ladje, se Shep poskuša vklopiti v novo okolje, kar pa mu ne uspeva povsem, zaradi njegovega orjaškega videza, s katerim vzbuja splošno pozornost in zaradi zanj skrajno čudnih navad, ki jih imajo Zemljani, tako da le za silo kroti svojo naglo jezo. Charlie - sicer nadarjen arhitekt in izumitelj, vendar zelo blage narave in zato na milost in nemilost prepuščen svojemu nesposobnemu in izkoriščevalskemu šefu (L. Miller) - odkrije Shepovo pravo identiteto, ko sledi svojemu najemniku in odkrije njegovo vesoljsko ladjo, skupaj s pripadajočo opremo in orožjem. Ko Charlie uporabi Shepovo opremo, da reši »nedolžno dekle« (Christie Claridge) pred dvema nasilnežema (kasneje se izkaže, da je bila nesojena žrtev posilstva očitno pocestnica), pa s tem sproži energetske naboj, ki omogoči vesoljskima lovčema na glave, katerih naloga je likvidirati Shepa, da izsledita njegovo skrivališče.

Opravljanje imamo - po sorazmerno uspešnem nastopu v glavni vlogi v filmu *No Holds Barred* (1989, Thomas J. Wright) - z drugim »star vehiclom« za Hulka Hogana, oba filma pa

PREDMESTNI KOMANDOS

Suburban Commando
ZDA, 1991. New Line Cinema.

Režija: Burt Kennedy.

Scenarij: Frank Cappello.

Glasba: David Michael Frank.

Glavne vloge: Hulk Hogan, Christopher Lloyd, Shelley Duvall, Larry Miller, William Ball, JoAnn Dearing, Jack Elam, Roy Dotrice.

Burt Kennedy, ameriški filmski in televizijski režiser ter scenarist, je bil rojen l. 1923 v Muskegonu (Michigan). Najprej je delal na radiu, nato na televiziji, pri filmu je od srede 50-ih let, sprva kot scenarist, od l. 1961 pa tudi kot režiser. Do l. 1984 je režiral 17 filmov, od tega 8 po svojih scenarijih, pri nas smo jih videli 10: *VRNITEV SEDMERICE VELIČASTNIH* (Return of the Seven, 1966), *OGNJENA KARAVANA* (The War Wagon, 1967), *MORILEC NA KONJU* (Welcome to Hard Times, 1967), *DOBRI IN SLABI FANTJE* (The Good Guys and the Bad Guys, 1969), *POMAGAJTE ŠERIFU!* (Support Your Local Sheriff, 1969), *JEZDEC BREZ MILOSTI* (Young Billy Young, 1969), *BALADA O DINGUSU MAGEEJU* (Dirty Dingus Magee, 1970), *PREHOD PREKO VRAŽJEGA KLANCA* (La spina dorsale del diavolo - Il disertore/The Deserter, 1971, koprodukcija Italija/Jugoslavija, z Bekimom Fehmiujem v gl. vl.), *MAŠČEVANJE HANNIE CAULDER* (Hannie Caulder, 1971) in *ROPARJI VLAKA* (The Train Robbers, 1973).

so posneli pri New Line. Hoganov meteorski vzpon na prestol mednarodnega zvezdnika št. 1 ameriške rokoborbe vrste »Catch As Catch Can« se je začel l. 1984, ko je prvič osvojil naslov svetovnega prvaka WWF, ki ga je obdržal skoraj skozi cela 80-ta leta. V ZDA pa je začetek »Hulkmanie« v veliki meri vezan tudi na njegov prvi opaženi filmski nastop v *ROCKYJU III* (1982, r. Sylvester Stallone), kjer je igral vlogo »Thunderlipsa«, enega od Stallonejevih nasprotnikov. Precej bolj pogosto se Hulk Hogan pojavlja na televiziji, l. 1987 pa je s svojim nastopom na *Wrestle Mania III*, kjer je premagal *Andréja Rousimoffa* (imenovanega »André the Giant«; pri nas smo ga videli v filmih *MICKI IN MAUDE*/Micki + Maude, 1984, r. Blake Edwards/ in *PRINCESA NEVESTA*/The Prince Bride, 1987, r. Rob Reiner/), postavil svetovni rekord po številu obiskovalcev kake dvoranske prireditve.

PREDMESTNI KOMANDOS (pri katerem je Hogan tudi izvršni producent) je akcijska komedija, »spoof« znanstveno-fantastičnih filmov (scenografija in vesoljske bitke iz uvodnih sekvenc se zdijo, kot bi bile vzete iz Lucasovih **ZVEZDNIH VOJN**, lovca na glave spominjata na klonirana vesoljska revolverša iz **DOLGOLASIH**

POŠASTI/Critters, 1986, r. Stephen Herek/, general Sutor pa se na koncu preobrazi v pošast, ki je nekakšen »rip-off« **ALIENA** (Ridleya Scotta/Jamesa Camerona), v bistvu pa gre za nekakšen western (zanje se je Burt Kennedy tako rekoč specializiral), postavljen v »sci-fi« kontekst. Posebni učinki so presenetljivo solidni, dobre so tudi kaskade in Hogan prikaže nekaj svojih catcherskih prijemov. Igralska potenciala Christopherja Lloyda (**LET NAD KUKAVIČJIM GNEZDOM**, **VRNITEV V PRIHODNOST** 1-3) in Shelley Duvall (poznamo jo po filmih Roberta Altmanna) nista ustrezno izbrabljena.

Igor Kernel

SPORED LJUBLJANSKE KINOTEKE

GOSTOVANJE KINOTEKE HRVATSKE

09.03.92

PASIJON PO MATEJU (MUKE PO MATI), Hrvatska, 1975. Režija: Loran Zafranović. Glav. vl.: Boris Cavazza, Alicia Jachiewicz, Žarko Radić, Božidarka Frajt, Mirko Boman (v barvah).

10.03.-11.03.92

JEZUS KRISTUS SUPERSTAR (JESUS CHRIST SUPERSTAR), ZDA, 1973. Režija: Norman Jewison. Glasba: Andrew Lloyd Webber. Glav. vl.: Ted Neeley, Carl Anderson, Yvonne Elliman (v barvah).

12.03.-13.03.92

ZELIG, ZDA, 1982. Scenarij, režija in gl. vloga: Woody Allen. Ostale vl.: Mia Farrow, John Buchwalte, Sol Lomita, Paul Neves.

14.03.-15.03.92

NORA VOJNA BRATOV MARX (DUCK SOUP), ZDA, 1933. Režija: Leo McCarey. Glav. vl.: Chico, Groucho, Harpo in Zeppo Marx, Margaret Dumot, Louis Calhern, Edgar Kennedy.

16.03.-17.03.92

MISTER MONTENEGRO (MONTENEGRO or PIGS AND PEARLS), Švedska/V. Britanija, 1981. Scenarij in režija: Dušan Makavejev. Glav. vl.: Susan Anspach, Erland Josephson, Per Oscarsson, Bora Todorović, Svetozar Cvetković (v barvah).

18.03.-19.03.92

TAKSIST (TAXI DRIVER), ZDA, 1976. Režija: Martin Scorsese. Glav. vl.: Robert De Niro, Jody Foster, Cybill Shepherd, Peter Boyle, Harvey Keitel, Martin Scorsese (v barvah).

20.03.-21.03.92

FRANCOSKA ZVEZA (THE FRENCH CONNECTION), ZDA, 1971. Režija: William Friedkin. Glav. vl.: Gene Hackman, Roy Scheider, Fernando Rey, Tony Lo Bianco, Marcel Bozzuffi (v barvah).

22.03.92

VOHUN, IMENOVAN ŠIVANKA (EYE OF THE NEEDLE), V. Britanija, 1981. Režija: Richard Marquand. Glav. vl.: Donald Sutherland, Kate Nelligan, Christopher Cazenove, Ian Bannen, Alex McCrindle (v barvah).

Prosimo občinstvo, da
ne zamuja predstav.

BISERI ZA OGRLICO

»BOŽJI OSAMLJENEC« V PEKLU NEW YORKA

Sreda, 18.03. - Četrtek, 19.03.92

TAKSIST (Taxi Driver)

Pred osmimi meseci se je v času vojne za Slovenijo iztekel junijski program v dvorani Kinoteke. Kot vse druge javne prireditve so bile takrat opovedane tudi kinotečne predstave, po tistem pa tudi na tem področju »nič več ni bilo tako kot poprejek«. Sledila je vojna na Hrvaškem, osamosvajanje in na koncu mednarodno priznanje obeh republik, vse to pa je - korak za korakom - privedlo do prekinitve sodelovanja (upajmo, da ga bo čez čas kljub vsemu spet mogoče obnoviti, čeprav na drugačnih osnovah) z **Jugoslovansko kinoteko**. V teh osmih mesecih kinotečnega programa torej nismo imeli, to obdobje pa so pri **LJUBLJANSKIH KINEMATOGRAFIH** zapolnili z retrospektivami in ciklusi, ki smo jih spremljali tudi na straneh **TRIBUNE**.

Vsem težavam navkljub pa smo s 1. marcem le dočakali spet pravi kinotečni program, njegovo sestavo pa je omogočila **Kinoteka Hrvatske** s svojim filmskim fondom. Ta program ni zanimiv le zato, ker je v njem posebna pozornost namenjena nekaterim vidnim hrvaškim avtorjem (filmov iz republik nekdane

Jugoslavije pa nimamo velikokrat priložnost videti), temveč tudi zaradi sorazmerno bogate zastopanosti filmov, ki v ljubljanski dvorani Kinoteke še niso bili predvajani, nekaj pa je celotnih, ki jih v Ljubljani sploh še nismo videli. Do 9. marca so se že zvrstili Fellinijev **SATIRIKON**, ki je otvoril program, **VAJA ORKESTRA** istega režiserja in **HOLLYWOODSKI FRIZER** Hala Ashbyja. Podrobnosti o vseh filmih, ki bodo na sporedu, si lahko preberete v *Kinotečnem listu*, ki je v prodaji pri blagajni dvorane Kinoteke, v njem pa sta tokrat zaobsežena kar dva meseca, ne le eden kot doslej.

Zadnji film iz kinotečnega programa, ki smo ga v »Biserih za ogrlico« obravnavali lansko leto junija (*Tribuna*, št. 11, 17.06.91), je bil Scorsesejev **POBESNELI BIK**, zato se zdi prav (in naj ta poteza izzveni kot omen o nekem novem začetku), da še posebej opozorimo na **TAKSISTA**, izvrsten film istega režiserja, za marsikoga še vedno najmočnejše Scorsesejevo delo, ki je na festivalu v Cannesu l. 1976 dobil *Zlato palmo* za najboljši film in bil nominiran za 4 Oscarje (film, gl. moška vloga, stranska ž. vloga, glasba).

Igor Kernel

»Are you talking to me?« - Robert De Niro kot Travis v TAKSISTU Martina Scorseseja.

NIRVANA - NEVERMIND (Geffen)

Končno tudi v trgovinici na Trubarjevi. Potem ko so Nirvana od male in obskurne rokerske založbe Sub Pop prestopili k veliki DGC, so za prodajo natisnili 300.000 izvodov zgoraj omenjene plošče. Fenomenalen preboj na satelite je single Smells Like Teen Spirit (tudi ta je dosegljiv v Rec Rec na CD formatu) potisnil po lestvicah visko navzgor. Enako se je zgodilo tudi s ploščo, ki se samo v ZDA prodaja že proti petemu milijonu; vzročno se je seveda na veliko prodal tudi lp Bleach, prvenec skupine pri založbi Sub Pop, kjer si lastnik sedaj na veliko mane roke in šteje celkine. Kljub populizmu pa Nevermind ostaja odlična plošča.

GUNS N' ROSES - USE YOUR ILLUSION I & II, APETITE FOR DESTRUCTION (Geffen)

Ob mojem predzadnjem obisku v Rec Rec je bil dosegljiv celoten opus GNR, sedaj pa je naprodaj le še zgoraj napisano. Lies, vsekakor najboljši diskografski dosežek GNR, je seveda že razprodan, zato pa ni odveč njihova prva "velika" plošča za Geffen in dvojni projekt, s katerim GNR postajajo še bolj rokerski. Sicer bi bilo bolj racionalno združiti dvojni projekt v enega, je pa res, da ju lahko kupite ločeno; fantom pa glede na zagnanost niti dvojni Illusion ne bo dovolj. Dobro.

OPAL - HAPPY NIGHTMARE BABY (SST)

Zadnji lp kulne ameriške zasedbe z zahodne obale, ki je plod sodelovanja kitarista Davida Robacka in pevke Kendre Smith. Po plošči je namreč sledila turneja, med katero je Kendra Smith zapustila skupino, zamenjala pa jo je Hope Sandoval, s katero se je Roback predlani pojavil v duetu Mazzy Star. Happy Nightmare Baby je torej labodji spev skupine Opal, ki po vsebiki plati odlično odseva razmerja znotraj skupine. Malce eklektična, obenem pa dobra rokerska plošča. Zelo dobro.

COWBOY JUNKIES - WHITES OFF EARTH NOW!!, THE TRINITY SESSION, THE CAUTION HORSES (BMG CANADA)

Medtem ko čakamo na izid četrtega lp-ja skupine tudi pri nas, so v Rec Rec na razpolago prvi trije izdelki družinskega benda iz Toronta. Vsi trije prav lepo kažejo razvoj CJ in sicer kar z dveh aspektov; najprej je jasno, da se je iz CJ z blues nastavki s prve plošče razvil odličen country bend (kar potrjuje tudi četrti Black Eyed Man), nato pa je očitno tudi avtorsko dozorevanje CJ, ki so na Whites Off Earth Now!! približili le en svoj štikle, na The Trinity Session pristali pri 50:50 in na The Caution Horses posneli skoraj absolutno lasten material. Odlična prilika za spoznavanje benda ali dopolnitev zbirke. Izvrstno!

RED HOT CHILI PEPPERS,

PALA TRUSSARDI, 1.3.92

Lep izlet do Milana, kjer se v nedeljo popoldne kar težko prebiješ skozi avtomobilsko gnečo milanskih navijačev; seveda do dvorane Palla Trussardi, pred katero je že ob peti uri čakalo veliko število fanov. Seveda na večerni koncert RHCP, v tem trenutku največje ameriške funk atrakcije. Prišel se je nekaj čez osmo, ko so nastopili Henry Rollins in njegova skupina. Znanci iz Ljubljane so odigrali dokaj netrenedovski, v bistvu standardni repertoar in po tej plati predstavljali neposrečen izbor. HC-rock Henryja Rollinsa je namreč pred RHCP pomenil skorajda popolno brco v temo.

RHCP so nastopili okoli pol desete in odigrali uro in pol trajajoč program vključno z dodatkom. Predstavili pa so se malo drugače, kot s(m)o pravzaprav vsi pričakovali. Zvok RHCP je bil namreč dosti bolj surov in neposreden, kot smo ga vajeni s plošč, predvsem zadnje Blood, Sugar, Sex, Magic. Torej podoben fenomen kot pri, recimo na nek način sorodnemu bendu Faith No More - kljub perfektni produkciji na plošči je koncert dosti bolj blizu hard core koreninam z začetka kariere. Popoln efekt predstave je v veliki meri zmanjšal slab zvok, kar je dejstvo, lahko pa ga skušam razložiti s povprečno velikostjo dvoran, v katerih RHCP koncertirajo. Uspeli (plošča) so pravzaprav sredi turneje in kar naenkrat so se preselili v večje dvorane (več ljudi in več denarja) kar se je zgodilo tudi v Milanu. Preslabemu ozvočenju bi torej

mogel pripisati del krivde za to, česar Peppersi niso uspeli prikazati. Prikazali pa so dober show, v katerem najbolj blesti basist Flea, sledita pa mu bobnar in pevec, medtem ko se kitarist zgublja v bogvekakšnih blodnjah, ki seveda reflektirajo v izgubljenih solih. Dobremu showu dodajo svoje solidne lučke in veliko svetleče RHCP platno za odrom. Glavni faktor pa je seveda tudi neverjetno enoznačna in izredno aktivna publika, cca 4000 glav, med katerimi je bilo več kot uspešno infiltrirano kakih 200-300 slovenskih zagnancev. Koncert torej, na katerem so RHCP preigrali svoje bolj udarne ne-hit mojstrovine (izpadli so recimo Wonderjeva Higher Ground ali Johnny, Kick A Hole In The Sky in Taste The Pain) - na kratko bi nastop označil kot retrospektivno-promocijski. Pokazali pa so tudi, od kje vsaj približno črpajo s kompletnimi skladbami ali njihovimi delčki Cosmic Slop (Material-G.Clinton), Fopp (Soundgarden) in Crosstown Traffic (Jimi Hendrix). Izrazito ne-hit nastop, ki se je po mojem mnenju posrečil v dobršni meri; ne sicer stoodstotno, recimo da tričetrtinsko.

Red Hot Chili Peppers so torej atrakcija vredna ogleda, če se seveda prikažejo v kakšni od bližnjih dvoran. Upajmo le, da se speedu ne bodo odrekli. V tem primeru boste videli le senco pravih Chilijev, podobno kakšni staroprdežni rock atrakciji.

Igor Ivanič

NOVI

V sedemdesetih ste bili lepi in prazni. Kaj ste bili v osemdesetih, je vaša stvar. V devetdesetih pa vsekakor bodite zlobni in butasti. To ni pomembno samo za preživetje, ampak postaja tudi trend med novo generacijo rok publike. Ali kot je bolj poetično dejal eden vodilnih slovenskih rokerjev, ko so ga povprašali, zakaj tako malo nastopa s svojim bendom; da nikjer več ni pravega žura, da tudi na nekoč najbolj razvpite place zahajajo šestnajstletniki oblečeni v plašče, ki na oder samo bolščiijo, naokoli pa delajo pizdarije. Ali nekaj takega.

Nauk, ki bi ga bralci iz tega morali potegniti, je, da se je treba prilagajati novim časom. Yes. S tem je tudi takole: Če ste roker in imate svoj bend, je brez veze, da se česarkoli lotite, če si prej ne oskrbite sponzorja. Problemček je le v tem, da vas bo malokdo sponzoriral, preden kaj naredite. Da se ne bi izgubili v začaranem krogu, je treba iti naprej z majhnimi, da ne rečem, minornimi koraki. Recimo takole. Prve posnetke naj vam sponzorira teta, ki ima trgovino ali znanec, ki ima servis kavnih mlinčkov. Ali svak, ki vodi Šverc-Commerce d.o.o.. Ko boste na ta način prišli do prvih posnetkov in željene slave, je treba začeti misliti na kaseto. Ker vam nobena založba ne bo plačala snemanja, je treba najti generalnega sponzorja. Tudi tega je treba iskati po vezah, vendar teta verjetno ne bo zadostovala. Ampak z malo vztrajnosti boste že našli kakšno srednje veliko firmo, ki bo pljunila tistih nekaj tisoč mark.

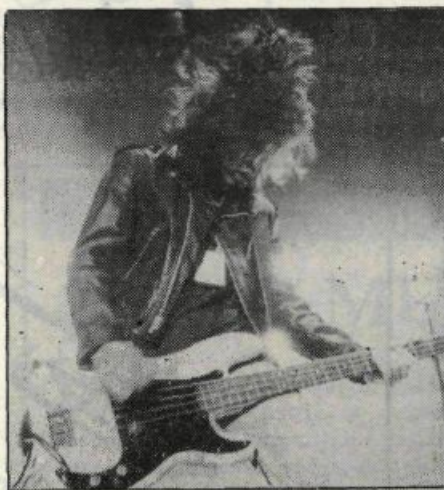
Vajo ponovite dvakrat.

Če vam je do tu vse gladko teklo, ste pripravljeni za zadnjo fazo: Iščete velikega sponzorja, recimo Coca-Colo ali Levi's. Pri tem je morda še bolj kot poznanstva pomemben nos, da pravočasno ugotovite, katera pomembna blagovna znamka ima v vam zanimivem terminu planirano kakšno večjo medijsko akcijo.

Pri nas je to v tem trenutku seveda West in ne preseneča, da se v tem trenutku kar trije slovenski bendi grebejo za umazane tobačinske novce.

ČASI

Nasprotno svoji lepi navadi vam tokrat še ne bom izdal, za koga gre, so pa bendi iz precej različnih filmov.

Poanta je jasna: Ni važno, kaj igraš, ampak kdo ti je sponzor. Brez slednjih pač rokenrol na obsežnem slovenskem tržišču ne bo več dolgo cvetel. O tej problematiki (namreč cvetenju rokenrola) sem se pred kratkim pogovarjal tudi z eminentnim jazzovskim galsbenikom R.D. Potožil sem mu, da že dva tedna hodim v Ljubljani na same jazz koncerte in že krvavo pogrešam kakšen pošten r'n'r. Pa mi je odgovoril, da se tako spodobi in je prav, saj noben lokalni roker ne zna peti.

Eto ti ga na.

Nekaj dni pozneje so me nekoliko

potolažili Let 3. Fox je vsekakor naredil dober biznis, da mi je podaril njihov CD, saj ga bom ob tej priložnosti priporočil tudi vam. Ampak še bolj pomembno kot to, je, da mi je poznavanje štiklcov omogočilo neprimerno večje užitke ob njihovem koncertu v Turistu, kot sem pričakoval po vsako mesečnem pojavljanju Rečanov v Ljubljani.

Njihov nastop je bil drugače sestavni del prvega video show partyja. V zvezi s tem sem menda že zadnjič obljubil raport. Torej:

Ena mojih všemogočnih permanentnih vstopnic se je tokrat izkazala za neuporabno. Kar je morda pravično, ni pa najbolj taktno. No, ampak notri sem po krajših zapletih vseeno prišel. Kart sicer niso nudili po popularnih cenah, je bil pa popust za študente z Indexom. Ponočnjakom torej svetujem vpis na kakšno od ljubljanskih fakultet - štedili boste v K4 in ob sredah v Turistu.

Od videa sta bili prisotni dve zares veliki plahti in en televizorčič. Kot predskupina so (na plahtah) nastopili Red Hot Chili Peppers, Let 3 pa so; razen na videu, figurirali tudi na odru.

Idejni vodja in gibalo tega dogajanje, znani D.J.T.P., mi je dva dni po dogodku očital pisanje v prejšnji Tribuni, češ da sem vse organizatorje vpisal v klub profitaželjnih, on pa je po prvem video partyju ostal praznih rok in z izgubo za vratom.

Normalno. Koncerti v klubih so v glavnem obsojeni na izgubo. Ampak treba je misliti globalno. Ali si najti sponzorja. Ali pa biti zloben in butast. Taki so pač časi.

Gary Gray

KONCERT LEATHERFACE - LONDON

predskupina
NON FINIRE MAI

petek, 20.3.92 ob 21⁰⁰

ANUŠT

TRIBUNA PARTY

ODSLEJ VSAKO SREDO

od 21⁰⁰ do 3⁰⁰

BE THERE!

KLUB B-51
GERBIČEVA 51a
LJUBLJANA
61000

V znak dobre volje za sodelovanje so vam bile obljubljeni nagrade. Žreb je določil takole:

Brezplačno enoletno naročnino na Tribuno bodo prejeli: TADEJ GARTNER, Na plavžu 26, 64228 Železniki; TATJANA JUVANČIČ, Slepšek 19, 68230 Mokronog in ROBERT OŠEP, Na fari 35, 62391 Prevalje; medtem ko bodo knjižne nagrade po pošti prejeli: ZVONKA DREMELJ, N.H.M. 8, 68290 Sevnica; ALEXANDRA STERMEC, Čečovlje 4, 62390 Rayne na Koroškem; BARBARA GALIČIČ, Reginčeva ul. 3, 64000 Kranj; SAŠA JANŠA, c. S. Žagarja 14, 64000 Kranj; DARJA GABRIJEL, Trg svobode 30, 61240 Trbovlje; GORAZD RUDOLF, Ul. Bratov Učakar 116, 61000 Ljubljana; LEA JAVORNIK, Gosposvetska 2, 61000 Ljubljana; IRENA KOŠOROK, Ul. talcev 5, 61000 Ljubljana; ALEKSANDER VIRANT, Vodnikov trg 5a, 61000 Ljubljana; PETER FAŠUN, Bogonarjeva pot 70, 61000 Ljubljana; DANICA HORVAT, Novo polje c. XV/33, 61260 Lj-Polje; BARBARA RUPNIK, Prešernova 9, 61370 Logatec; KARMEN PETERNELJ, Predoslje 99a, 64000 Kranj; VLASTA VRHOVEC, Kamniška 14, 61230 Domžale in KATJA DAMIJ, Šišenska c. 27, 61000 Ljubljana - in za konec še čestitke srečnim izbrancem!

TRIBUNINA

ANKETA

RADIO ŠTUDENT

Študentsko naselje, blok 8, 61000 Ljubljana
Telefon: 261 985 & 263 583, Telefaks: 261 876

89,3 in 104,3 MHz
UKW stereo

CARMEN

David Lynch v Mariboru

Carmen. Nesmrtna zgodba o poželenju. Zgodba o nesmrtnosti poželenja. Zgodba o Ciganki, ki ne pogojuje seksa z ljubeznijo, ki moško poželenje združuje v lastni telesni užitek. Ženska brez predsodkov, ki krščanskih dogem ne enači z moralnimi normami. Neodvisna od sveta in moških, slednje suženjsko priklepa nase. Še pred sufražetkami emancipiranka.

Že tretji veliki Pandurjev mariborski projekt. Po Faustu, kjer sta dominirala tekst in spektakularnost dogajanja z mnogimi pirotehničnimi efekti, in Hamletu, kjer je Shakespearovo besedilo zbledelo in je ostal le še spektakel, je tokrat na oder, bolje rečeno v parter (oder se je razširil v večji del parterja), priplesala Carmen.

Pandur je ostal Pandur, le da je dinamiko dogajanja pripeljal do vrhunca. Njegovi igralci govorijo s telesi, kriki, gestami (tu pretiravajo z vodenim izmetavanjem sline in nepogrešljivim prižiganjem in ugašanjem cigaret), artikuliran govor postaja vse večja redkost. Vrstijo in menjavajo se prizori, vsakujejo novi igralci, ognjevita glasba prehaja iz piana v foret, tudi njen ritem je prilagojen dogajanju na odru, polnem peska. Svetlobni učinki, sence na kulisah, glasba odrezano utihne - igralci onemijo, nato divji ritmi z divjimi poskoki baletnikov, pa filmsko platno z odlomki iz Buñuelovega Andaluzijskega psa, pa množični prizori in ognjeni plameni. David Lynch je prišel v Maribor, tweenpeaksovski elementi pa v gledališče. Četrte dimenzije kot da nikoli ne bi bilo; odmor bi vse pokvaril, pa ga zato ni. Gledalcem so povečini ostale le lože, da bo spektakel popoln, bomo kmalu dobili areno. Ne gre niti brez okultizma - z vedeževalko in boginjo Kali, s čimer želi Pandur ob izvirnem romskem jeziku še poudariti »ciganskost« dogajanja.

Zgodba je preprosta. Boj moških za Cigankino ljubezen med moškimi. Družbeno dogajanje po socialnem darwinizmu; naravnost na nasilje dviguje pesek. Linč in Lynch in film se plazijo v gledališče, iz »Shawov« šovi, Olivierjev Shakespeare umira. Ni več teksta, le spektakel. Hollywood je kriv! Do danes smo Carmen videli na platnu petnajstkrat. Ali pa morda že šestnajstič?
Gregor Preac

Igrajo:

KSENIJA MIŠIČ / Carmen
MATJAŽ TRIBUŠON / Don José
LIVIO BANDURINA / Escamillo
PETER BOŠTJANČIČ / Garcia
BRANE ŠTURBEJ / Salvador
PETER TERNOVŠEK / Morales
VALTER DRAGAN / Dancario
MILENA MUHIČ / Mercedes
SONJA BLAŽ / Frasquita
IRENA MIHELIČ / Micaela
ANA VEBLE / Isabela
ANICA SIVEC / Pilar
NATAŠA SIRK / Maria
ZVONKO FUNDA / Antonio
IVO LESKOVEC / Melquiades
IVICA KNEZ / Remendado
REŽISER JE TOMAŽ PANDUR
scenograf: MARKO JAPELJ
dramaturginja: LIVIA PANDUR
kostumografa SVETLANA
VISINTIN in LEO KULAŠ
koreografinja: MAJA
SRBLJENOVIC-TURCU

Ocena jazz koncerta

GERRY MULLIGAN V K4

Vsredo, 12. februarja, smo v klubu K4 prvič v novem koledarskem letu spremljali relativno posrečen jazzovski večer. Po nekaj uspešnih koncertih doma in čez mejo je tudi na Kersnikovi 4 nastopil Transformer Quartet.

Takoj je treba povedati, da je Transformer Quartet edina nova domača jazzovska zasedba, ki je obogatila ponudbo letošnje klubske sezone. To velja tako v izvajalskem kot tudi v vsebinskem smislu. TQ so namreč v našem glasbenem prostoru kot prvi predstavili izjemno bogat opus jazzovske legende - Gerryja Mulligana, praktično edinega velikega solista z bariton saksofonom v jazzovski zgodovini. Tako kot je bilo že poslušanje tako imenovanega west coast jazzu samo po sebi zanimivo in na nek način novo, je treba tudi naslopajočim poustvarjalcem priznati cel niz komplimentov. Ti so ob izjemni iz-

vajalski doslednosti uspeli v svoj naslop vnesti simpatičen jazzovski navdih, kar je Mulliganovo glasbo naredilo resnično okusno za poslušanje. Vedeti je treba, da se je TQ omejil na večino po dolžini kratkih komade, ki silijo v natančne unicone pasaže in hkrati puščajo le ozek prostor solističnim pobegom. Obe strukturni skrajnosti sta bili na koncertu TQ mojstrsko obvladani. Bariton saksofonist Hugo Šekoranja, trobentač Tomaž Grintar v ospredju ter Žiga Golob in Dominik Kranjčan v ritmični sekciji so dokazali vrhunsko uigranost in top formo, ki so jo potrdili tudi v soboto, 15.2., s svojim prispevkom k čudovitemu koncertu Privškovega Big Banda v Cankarjevem domu. Vsi štirje so namreč v enakih vlogah (razen D. Kranjčana, ki je po poklicu trobentač in le za hobby bobnar) člani našega elitnega velikega jazzovskega orkestra.

Matjaž Ambrožič

IZTOK OSOJNIK IN DUŠAN PIRIH HUP V MODERNI GALERIJI

Kaj pričakujete, preden vstopite v galerijo z likovnimi umetninami? Mislite si, da vas bo v razstavnem prostoru pričakala množica slik, katerih nosilec je najpogosteje platno, vpeto na leseni okvir, da se boste sprehajali od slike do slike, dokler vas ne bo začel boleti hrbet, in kontemplirali pred vsako z razdalje, ki vam bo omogočila najboljši pogled na razstavljeno delo. Spominjam se, da nam je profesor umetnostne zgodovine na srednji šoli celo povedal točno razdaljo, s katere naj bi opazovali sliko!

Postavljeni ste torej v pozicijo šolarja, opazovalca, ki stoji pred sliko kot pred neko višjo instanco. Slik se seveda ne smete dotikati, čeprav bi bila to zanimiva kombinacija optične informacije s taktilno izkušnjo: če pa so v galeriji postavljene še kamere, kot so bile na razstavi Slovenske Atene v Moderni galeriji, potem ste popolnoma fiksirani in zamrznjeni v svoji distanci do razstavljenih objektov in odigrati morate vlogo kulturnega ljubitelja umetnin, ki ve, koliko časa se mora zadržati pred vsako sliko ali skulpturo. S takšnimi omejitvami in vcepljenimi vzroci obnašanja vstopate v galerijo in pričakujete smrtno resne umetnine trpečih umetnikov, tam pa vas s svojimi kričecimi podobami bombardirata dva drzna slikarja: Iztok Osojnik in Dušan Pirih Hup, ki razstavljata v spodnjih prostorih Moderne galerije.

Tisto, kar je tako težko najti v sodobnem slikarstvu, je prav užitek in sproščenost, duhovitost, otroška igrivost in neobveznost in vsak slikar vam bo povedal, da je omenjene vredosti zelo zelo težko doseči. Užitek v slikarstvu za oba slikarja ni več tabu, ampak imperativ njune vizije slikarstva: v polju senzacij, s katerimi nas obstreljujeta, izgine nelagodje, ki se nas včasih polasti v umetniških galerijah, estetika grafitov in stripa, legitimna in enakovredna drugim estetikam, pa govori o tem, da jima ne manjka občutka za življenje in sodobnost.

Njuna platna so preprosto pribita na steno, tako da se skoraj stopijo z ravnino

zidu, kar je blizu estetiki grafitov, ki jih mularija riše neposredno na zid, s čimer pridobijo na avtentičnosti in aktualnosti...

V njunih slikah trčijo skupaj ekspresionizem in futurizem, Picasso in Van Gogh, leteče krave in mački, ki ne zaupajo pticam, pesniki in freaki, v loncu zgodovine se zmiksata suprematizem in kubizem, dobrotnik psov in Sveti Tortij Marcipanski, vse v isti vreči, brez predsodkov in klasifikacij. Kot da hočeta namesto »popolnoma bele slike« /kot jo je metaforično opisal Jernej Vilfan/, modernističnega ideala, ki ves čas negira samega sebe in hoče izginiti v belino stene, narediti »najduhovitejšo sliko«, najbolj odbito, najbolj noro. Brez predsodkov, z veseljem do slikanja. In, vsemu modernizmu navkljub, z veseljem do zgodbe, pripovedovanja.

Vsebina in pripoved sta bili vedno travmatični točki modernega slikarstva: ustvarjalci naj bi se za dosego svojih ciljev ukvarjali predvsem z likovnimi sredstvi, s sintakso likovne govorice, literarni elementi, zgodba, pripoved pa naj bi bili tujki v polju, ki ga je konstituiral modernistični imperativ površine... Nekoč, že precej časa je minilo od takrat, sem bil na prodajni razstavi v galeriji Ars in v spominu mi je ostala slika **Zmaga Jeraja** (naj mi slikar oprost, če se motim), na kateri je bil naslikan kos reke z gozdom ob obeh bregovih, potem se je videlo razbitine letala v kotu slike, pa kanu z veslači na reki... slika je bila oblikovno in barvno premišljena, a poleg vseh nedvomnih likovnih kvalitete je vsebovala tudi pripoved, kos neke

zgodbe, ki je skupaj z vizualnimi senzacijami tvorila neko večplastno, subtilno vzdusje, ki ga ne bi mogel ponoviti noben literarni tekst. Slika že dolgo ni več okno, ki bi odslikovalo svet, kot ga gledamo, je pa kljub temu lahko mesto pripovedi, saj jo podaja na popolnoma svoj, specifičen način, slikarjem pa se ni treba otepati pripovedi kot nečesa, kar bi lahko ogrozilo visokoleteče cilje likovne umetnosti. Likovni puristi bodo sicer rekli, da vsebina, pripoved zamegljuje znotrajlikovni status čiste forme, ki je modernistična fantazma, z zunajlikovnimi, nečistimi elementi, ampak v naravi puristov je, da težijo za neko skonstruirano čistostjo in enotnostjo.

Iztok Osojnik in Dušan Pirih Hup vsekakor nista purista. Zanima ju vse, kar pride v njun vizualni aparat, in v tej civilizaciji, determinirani z vidom, se ne branita niti MTV-jevske hitrosti barv in podob. Pripadata generaciji z občutkom za sodobnost in življenje in v horizont njunega mišljenja padeta skupaj Boticelli in Asterix, množični mediji in popkultura. Podobe popkulture in massmedijev za njiju niso stvar omalovaževanja in prezira, ampak nekaj, kar je potrebno raziskati in ugotoviti, kaj bi se v njih lahko pojavilo novega, ekstatičnega... »Pustiti moramo govoriti številnim glasovom,« bi rekel Derrida.

Franci Novak

Foto: Žiga Koritnik

METAMORFOZE

Onjem smo že pisali ob razstavi Rojstni dan metulja in ta naš pogovor se navezuje prav nanjo in na njegovo ustvarjanje, razmišljanje. 20. februarja je razstavljal tudi v Galeriji Krka z Dušanom Fišerjem. Sicer pa se preživlja sam s svojim delom, saj na Kosovu pač ne more dobiti štipendije. Poleg tega pa ima sedaj kot »tuj državljan« še problem z bivanjem v Sloveniji, čeprav študira na Akademiji za likovno umetnost in je tudi član Društva slovenskih likovnih umetnikov. To je najbrž ironija našega vsakdanjika. Malce problemov sva imela v pogovoru tudi zaradi jezika, saj mu je bilo v nemateriščini jeziku malce težje razlagati svoja razmišljanja.

TRIBUNA: Začela bi s tvojo razstavo Rojstni dan metulja v KUD-u France Prešeren. Pozornost vzbuja predvsem instalacija, saj je drugačna. Cvetje, metulji. Kaj si pravzaprav hotel z njo?

Gani: Hotel sem se dotakniti najintimnejšega kotička človekovega življenja, hotel sem materializirati svojo željo. To, kar si želijo vsi. Nekoč sem bral, kako je zdravnik, ki je pregledoval zdrav urin, izjavil: "Kako je lep!" Tako je najbrž v življenju vseh ljudi. Posebej nas, umetnikov. Morda smo bolj čuteči in bolj čutimo ljudi okrog nas.

TRIBUNA: Čustvenost je zate torej bolj stvar umetnikov?

Gani: Ko sem gledal Kurosawin film, sem se spomnil scene z dečkom, ki je vprašal Van Gogha, zakaj si je odrezal uho. No, Van Gogh mu je razložil, da je delal avtoportret in uho nikakor ni šlo v sliko... smeh To je neumno, ampak človek včasih prav iz neumnosti naredi LEPO stvar.

TRIBUNA: In kaj je zate pri tvoji razstavi čustvenega? Če bi lahko seveda gledal razstavo samokritično.

Gani: Hja, veš, z umetniki je tako kot z materami, ki svojih otrok nikoli ne grajajo. Pa tudi od drugih si želijo slišati pozitivne stvari.

TRIBUNA: No, daj, pohvali se... smeh

Gani: To je življenje. Panta rei. Nočem reči, da sem našel nekaj, kar ljudi privlači. Ne. Zdaj sem v njih našel nekaj drugega. Zmeraj namreč iščejo nekaj novega.

TRIBUNA: Zanimivo se mi zdi, kako različni so naši predstavniki svetovi. In tvoj. Prihajaš s Kosova in najbrž poznaš dosti stvari, za katere mi ne vemo. In najbrž je tudi to del tebe, tega, kar ustvarjaš.

Gani: Morala bi videti naše planine - Prokletije. Tam je ena cela zgodovina. Če bi jih lahko prenesel sem... Že ko sem pripravljaval razstavo Rojstni dan metulja, so KUD-ovci opazili to rdečo barvo, ki »ni od tukaj«.

TRIBUNA: Torej je okolje, v katerem živiš, pomembno za tvoje ustvarjanje.

Gani: Ne, to sploh ni pomembno. Jaz doživljam SVET, v katerem živim. Okoliščine slikarju ne morejo preprečiti ustvarjanja. Še posebej težki življenjski pogoji dajo dobre umetnike. Konec 80-90-ih, ko se pravzaprav ni nič dogajalo, je bilo vse tako enostavno. Uživali smo, umetnost pa je postajala vse bolj estetska. Vsi so se ukvarjali s problemom slikarja in ne tega, kar se je dogajalo okrog nas in med nami.

No, moj »Rojstni dan metulja« mi je pomenil ravno toliko kot vse ostale slike na razstavi. Študija je bila ista, čeprav je instalacija nastala zadnja. V cvetju je formirana mreža, iste forme, isti problem kot v katerikoli drugi sliki. Razlika je le v materialu. Toda zdaj ni več pomembno, ali je cvetje iz papirja ali česa drugega. Duh metulja je premagal material. Zdaj živi tam metulj.

TRIBUNA: Torej je ta razstava zate iskrenost tega trenutka?

Gani: Prav gotovo. Če ne bi bil iskren, sploh ne bi slikal.

TRIBUNA: Čutiš razliko med časom, ko si še študiral na prištinski akademiji, in sedaj, ko si že nekaj časa tukaj? Na razstavi je čutiti razliko med slikami in to zadnjo instalacijo, ki je že v barvi in materialu drugačna, bolj senzibilna. Se ti zdi, da je to dvoje povezano?

Gani: To instalacijo pravzaprav sploh nisem gledal kot instalacijo, ampak sem želel postaviti ljudi v sliko. Po vsem prostoru je bilo cvetje, pod drugimi slikami. Želel sem, da bi cvetje povezovalo slike in ljudi. Tudi v Prištini sem podobno doživel in delal. Ampak takrat sem še bolj študiral. Nikoli pa ne slikam tega, česar sam nisem doživel. Torej gledalec pri meni gleda intimno izpoved, slikar pa nosi veliko odgovornost. To, kar slikaš, moraš znati zagovarjati. Vedeti moraš, zakaj in kako si določene stvari naredil. In kaj boš gledalcem dal.

TRIBUNA: Gledalci so torej zate pomembni. Kako jih »vključuješ«, ko delaš, ustvarjaš?

Gani: Seveda so pomembni, saj živim z njimi, delam z njimi. Pa s tem ne mislim samo ljudi, ki so bili na otvoritvi, zdaj, tukaj, ampak tudi tiste, ki bodo gledali moja dela, ko me ne bo več. Tudi to je odgovornost - notranja odgovornost.

TRIBUNA: Kako realiziraš določeno idejo?

Gani: Nikoli ne vidim končne slike. Ko nastaja, se venomer spreminja - kot življenje. Saj ideja je neskončna. Po eni sliki pride spet nova in nova ... Sam gradim najprej kompozicijo. Simetrija mora biti prisotna - mora se videti, kaj je v sredini, kaj je levo in kaj desno. Če smo na zemlji in duhovno komuniciramo z nebom ... Mislim, da ideja sploh ni toliko nujna. Z njo si lahko popolnoma omejen.

TRIBUNA: Kaj naj po tvojem mnenju počne mladi umetnik v današnjem času?

Gani: Delati mora.

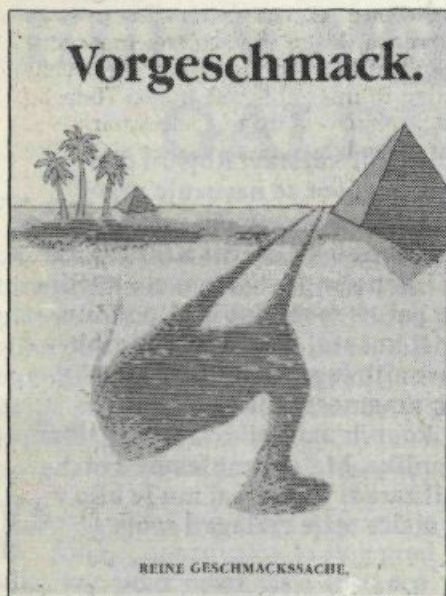
TRIBUNA: Delati ali ustvarjati? smeh

Gani: Ustvarjanje je delo. smeh In tudi najiskrenjši sem, ko delam - slikam.

Nives Klinec

JAZ GA IMAM, KAJ PA TI?

Televisijske reklame so sicer lahko pre-zrte, tudi pre-žrte, nikakor pa nam ne morejo biti od-žrte. So televizijsko vezno tkivo. V časnikih so reklame stranskega pomena, nekaj časopisu pridane, vnanjega. Stojijo ponavadi na koncu in tudi prebermo jih nekako mimogrede, ko smo že izčrpali vse momente časopisnih informacij. Tudi na radiju reklame ne povezujejo. So nekakšni (naključno reklamni) bloki, vsak dan ob istem času in le redke so reklame, ki, predvsem finančno, izpadejo iz tega okvira in nas s ponavljanjem okupirajo preko celega dne.

S televizijskimi reklamami pa je drugače, so nekakšna nadgradnja časopisnih in radijskih, hkrati pa tudi izpolnitev reklamnega sporočila nasploh. Tu so reklamna sporočila prignana do skrajnosti v smislu, da si televizijskega programa brez reklam sploh ne moremo predstavljati. Relamiranje je postalo nujnost televizije, sprašujemo pa se, ali ni mogoče reči celo obratno, da je televizijski program ostal le nujnost reklamnega sporočila. Mimogrede, empirično potrditev te moje sicer stare misli sem zasledil v Delu, 24.2.92, v rubriki Vrtimo globus, kjer lahko v članku Preplah zaradi poplave reklam zasledimo nekakšno jalovo moraliziranje o tem, da je reklam na ameriški TV neznosno preveč. Čudno za deželo, kjer vse poteka po načelu »You ask for it«.

S sledečimi prispevki se bomo torej poskušali približati razumevanju funkcioniranja tistega, kar . . . m v vsakodnevnem življenju nenehno nekaj nadvse

Poskusimo si zamisliti nekaj zelo splošnega o gledanju televizije. Ali je to gledanje dnevnika? Športa? Nadaljevanj? . . . Gotovo je, da ne moremo narediti presečne množice oddaj, ki bi zadovoljevala okus celotne populacije televizijskih gledalcev. Je pa neka stvar, ki sicer ni takšna presečna množica, je pa ravno splošna lastnost gledanja televizije, takorekoč nekaj, kar televiziji obstoj (pa ne samo v materialnem, temveč predvsem v konstitutivnem smislu) ravno omogoča. To je gledanje televizijskih reklam.

priporočila. Ker pa so reklame šele skozi svojo televizijsko obliko postale tisto, kar nam danes pomenijo, bomo dajali poudarek na to njihovo vrsto. Televizijske reklame predstavljajo reklame v njihovi najbolj razviti formi. In vanjo morajo biti nekako vključene vse njene predhodne življenjske oblike, torej tudi časopisna, radijska in predvsem, najbrž prvobitna, ustna in zidna reklama. Konkretno, seveda ne da bi pozabili na splošne forme, bomo (po)kazali, odkod izvira magičnost njihove priporočljivosti, kakšen instrumentarij uporabljajo za to in kateri so razlogi, ki omogočijo, da je neko takšno priporočilo, kot je reklama, uspešno.

Seveda se ne slepimo s tem, da se dobro blago samo hvali. Potemtakem bi bilo nekaj, čemur pravimo reklama, ne le odveč, temveč bi bilo blago, ki bi ga priporočala reklama, že a priori slabo. Smoter reklame (kakor seveda proizvodnje) je v prodaji, vemo pa, da se ta smoter z reklamo potencira. Tako je torej jasno, da velja: blago, ki je dobro, se ne hvali samo. Hvali ga reklama. Zaradi istega razloga pa tudi ni možna tako imenovana »socialistična reklama«. Če se prav spominjamo, so nam ta termin poskušali podtakniti neke v sedemdesetih letih, ko se je pokazalo, da reklame niso nekaj, kar bi sovpadalo s socialistično etiko. Drugače seveda ni moglo biti, saj si ne moremo predstavljati reklame »po meri človeka«, ker je ta prav zaradi svojega smotra že po definiciji »po meri kapitala«. Najbrž pa so pod pojmom socialistična reklama merili na nujno poštenost; toda kakšna je poštena reklama? To je ravno reklama v maniri dobrega blaga, ki se samo hvali. To pa, kot smo pokazali zgoraj, ponavadi ni nikakršna, reklama v najboljšem (reklamnem) primeru pa celo protireklama. Zato je reklama stvar ideologije, točneje kapitalistične ideologije. Kajti če je prodaja eden od kriterijev visoko ravitega trga, je reklama njegov značilni simptom. Televizijska prav posebno.

In kako reklame funkcionirajo? Po enostavni devizi: potegniti pamet iz glave in denar iz žepa. Tako torej poskušamo razumeti reklame, kakor se nam kažejo, zato pa moramo razumeti tudi njene predmete. Do njih (priporočenih predmetov) se ne moremo obnašati na absolutno objektivni način. Dojemamo jih lahko samo kot nekaj subjektivnega, nekaj vsaj v možnosti doživljenega. Šele tako jih lahko zapopademo na način, kakor se nam kažejo. Toda to subjektivno doživljanje je relativno objektivno, torej intersubjektivno, kajti reklame spadajo v način našega evropocentričnega bivanja. Če na žalost ali kar tako, seveda ni pomembno.

In kakšno zvezo ima naslov članka s svojo vsebino? Vso! Nekaj reklame pa si človek pri pisanju o reklamah mora in more privoščiti.

(se nadaljuje)

B.B.C.

Paramhans Svami Mahešvarānanda, ki je z JOGO V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU oblikoval Zahodnjakom prilagojen sistem vadbe.

JOGA V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU

V zadnjih petnajstih letih se je na Slovenskem veliko spremenilo na področju posredovanja joge, ki tudi pri nas postaja vse bolj popularna, četudi v očeh marsikoga še vedno velja za precej eksotično vedo. Ko so - po več desetletjih raziskav - tudi s čisto medicinskega stališča postali nesporni koristni učinki redne vadbe joge (pod strokovnim vodstvom), se vsled splošne psiho-fizične koristnosti (telesna gibčnost, porast vitalne energije ter telesne in duševne odpornosti, večja zbranost in koncentracija) te discipline lotevajo tako tisti, ki jim joga pomeni neke vrste gimnastiko oziroma šport, kot tisti, ki spadajo v kategorijo »duhovnih iskalcev«; takšno navidezno protislovje je po eni strani povezano s pojavom, da so na Zahodu joga (oz. nekakšno »prirejeno« hatha-jogo) začeli med prvimi - brez ustreznih kvalifikacij - poučevati npr. učitelji telovadbe, po drugi strani pa je to pripisati tudi večplastnosti same joge kot take.

Vadba joge v sklopu uveljavljene »šole« ima več prednosti: postopnost vadbe, ki je prilagojena sposobnostim posameznih učencev; slednji se izognejo začetniškimi napakam, do katerih lahko prihaja, tudi če vadimo po kvalitetnem priročniku (kakršen je, recimo, *UČIM SE JOGE* Andréja Van Lysebetha), kaj šele, če ustreznega priročnika nimamo; lotevamo se lahko tudi težjih vaj, za katere ni priporočljivo, da se jih učimo izvajati sami, brez strokovnega nadzora;

napredovanje v skupini je navadno hitrejšo, večjo učinkovitost skupinske vadbe - če gre za dobro usklajeno skupino - pa je še najbolj čutiti, ko se začnejo bolj ezoterične tehnike, kakršne so npr. *prāṇajāma* (»dihalne vaje«), *dhāraṇā* (koncentracija) in *dhjāna* (meditacija) (da ne bo nespornosti - pri jogi je poudarek na individualni vadbi, gre le za to, da skupina v določenih situacijah lahko nudi tisti dodatni zagon, ko se posameznik glede svoje *sadhāne*

znajde v slepi ulici); slednja prednost postane še bolj očitna z iniciacijo, ki jo nudijo šole joge, zasnovane na sistemu *paramparā* (nasledstvena veriga *gurujev*, učiteljev joge; v zahodnjaški hermetični tradiciji temu ustreza vzpostavitev stika z *egregorjem* določene skupnosti). Za prvega Slovenca, ki ga je ustrežna institucija pooblastila za poučevanje joge, velja *Lojze Stanič*, ki že od konca 70-ih let vodi različne skupine in seminarje, več kot deset let pri nas delujeta *riškeška* in *biharska šola joge*, zelo aktivni so tudi pripadniki Skupnosti za zavest *Krišne* (ISKCON), ki hodijo po poti čiste *vaišnava bhakti-joge*, če omenim le nekatere. Sistem JOGA V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU, ki ga Zahodu posreduje *Paramhans Svami Mahešvarānanda*, učenec *Paramhanse Svamija Mādhavānande*, je na tleh bivše Jugoslavije prisoten sicer že približno deset let, v Sloveniji pa ga je pred dobrima dvema letoma začel uvajati *Vlado Paradižnik*, naši javnosti bolj znan kot nosilec 5. dana v *Sankukai karateju*. Sistem *Svamija Mahešvarānande* vključuje štiri glavne smeri joge: *džnjāna-* (izg. tudi *gjāna*), *bhakti-*, *rādža-* in *karma-jogo*, kot tudi elemente *hatha-joge*. Filozofska podlaga predstavlja sintezo več smeri, četudi bi lahko rekli, da gre v osnovi za *advaita-vedānto* (vključitev *bhakti-joge* je v tej zvezi samo na prvi pogled protislovna). Program vadbe - ki jo vodita pooblaščen inštruktorja - obsega sedem stopenj, posameznik pa naj bi vsaki posvetil vsaj tri mesece. Četudi se začetne vaje zdijo enostavne (v bistvu to še niso prave *āsane*, temveč gre dejansko za vaje iz kategorije *sukšma vjājama*), jih nikakor ne gre podcenjevati in so koristne tudi za tiste, ki so že pred tem sami dlje časa vadili precej zahtevnejše položaje. Resnejši učenci, ki si to želijo, imajo možnost dobiti iniciacijo pri *Svamiju Mahešvarānandi*; tedaj prejmejo tudi svojo osebno *mantra*.

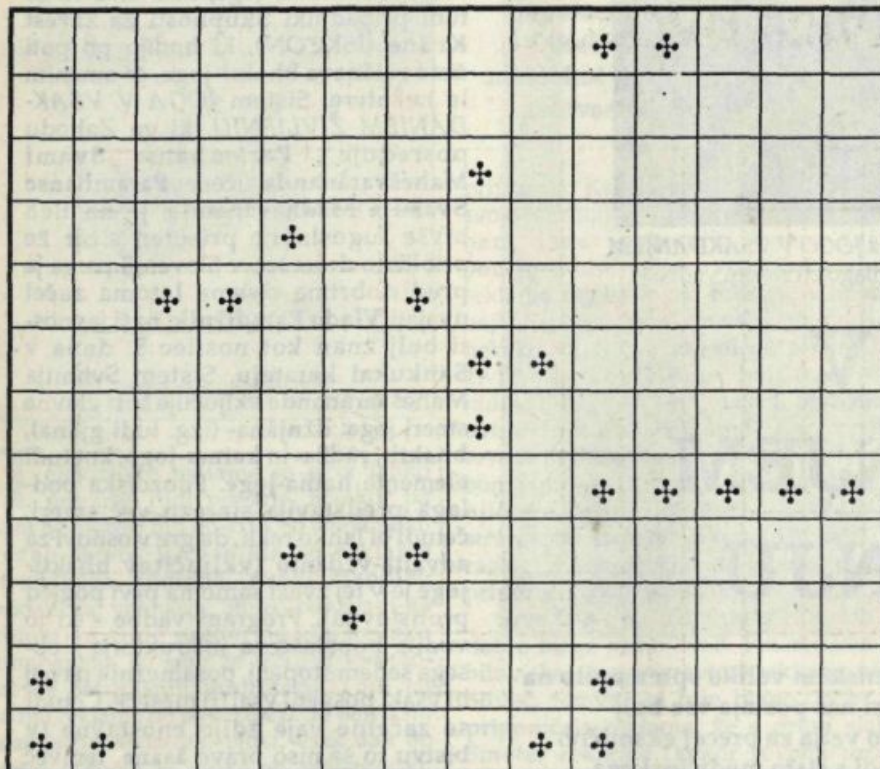
Vsi, ki bi želeli poskusiti z vadbo joge, kot jo uči *Svami Mahešvarānanda*, ste vabljeni k začetnim teningom, ki se pričnejo v drugi polovici marca. Vpisovanje novih članic in članov bo od 18. marca v telovadnici OŠ »Oskar Kovačič«, Ljubljana, Dolenjska cesta 20, v ponedeljek in sredo, od 18. do 20. ure. Mesečna članarina za zaposlene znaša 700, za študente in nezaposlene pa 550 SLT

(Opomba v zvezi s transkripcijo: V svojem sestavku sem sanskrske termine in imena zapisal fonetično, kot je to v svojih prevodih v slovenščino uveljavila naša indologinja *Vlasta Pacheiner*.)

Igor Kernel

ENIGMATIKA

FRANCOSKA KRIŽANKA

Opisi za besede v vsaki vrsti in stolpcu niso vedno navedeni v pravem zaporedju od leve proti desni ali od zgoraj navzdol, temveč so pomešani. V lik so na prava mesta že vrisana črna polja.

Vodoravno:

- 1 način konjskega teka - opna na kovinskem obročku, ki zapira spermijem dostop v maternico
- 2 metoda za določanje razmerij človeškega telesa
- 3 čudežna stvar, čudež - zeliščar
- 4 priprava s sedežem oziroma ležiščem za prenašanje pomembnih oseb - Galatejin ljubimec v grški mitologiji
- 5 okrajšava za »ednino« - začetnici italijanske filmske igralkice Cardinale - desni pritok Kolubare - avtomobilska oznaka Sibenika
- 6 dnevno ali tedensko glasilo za obveščanje javnosti - francoska kemičarka in fizičarka poljskega rodu, dvakratna Nobelova nagrajenka (Marie)
- 7 francoski literarni zgodovinar pozitivistične smeri, avtor znane »Zgodovine francoske književnosti« (Gustave) - veda o atomih

8 notarska služba

9 napadalec - slovenski teolog in politik, začetnik krščanskega socialnega gibanja na Slovenskem (Janez Evangelist)

10 vrsta jelena v Prednji Indiji in na Šri Lanki - kamnina, nastala iz naplavin odmrlih mikroorganizmov v morju ali jezeru

11 prvotni prebivalec Apeninskega polotoka - delničar

12 drugo največje mesto na Danskem - italijanski serialni skladatelj (Luigi, opera »Intolleranza«)

Navpično:

A nekdanj zakrivljena sablja iz damaščanskega jekla

B pobudnica, začetnica

C ožja dolina z zelo strmimi, deloma skalnatimi pobočji, tesen - italijansko mesto med Teramom in Pescara

Č mlajši slovenski smučarski skakalec (Damjan) - gosljata jed iz različnih živil, ki se servira samostojno ali kot dodatek jedem (pomajš.)

D hribovita pokrajina v severozahodni Grčiji - mlečni izdelek - termin

Med reševalci, ki bodo poslali pravilno rešeno FRANCOSKO KRIŽANKO na naš naslov (TRIBUNA, Beethovnova 9, Ljubljana) do 18. marca 1992, bomo izžrebali tri nagrajence, ki bodo prejeli po eno knjigo založbe (v stečaju) EMONICA.

DVOJNI HOMONIM

Pesnika znana,
oba dobre volje,
čas je pokazal,
kdo pisal je bolje.

E avtomobilska oznaka Ohrida - dodatek, dopolnilo h knjigi

F ime nemškega zgodovinarja Manna, sina pisatelja Thomasa Manna - nekdanji burmanski državnik s pravim imenom Tha kin Nu - skupek voščenihi celic, v katere čebele odlagajo med

G budimpeštanski nogometni klub - začetnici slovenske pisateljice Malenšek - okrajšava za »slovenski«

H rimski vojskovodja in državnik iz 5. stoletja - ribiška ladja za lov slanikov

I kratica za »ribiško družino« - lesena priprava za trenje lanu ali konoplje

J ime bolgarskega pisatelja Pelina - glavno mesto Burne

K začetnici nemškega skladatelja Schumann - ptica s kratkim vratom in zakrnelimi peruti, značilnost Nove Zelandije - priprave iz ogrodka z gosto mrežo, zlasti za sejanje moke

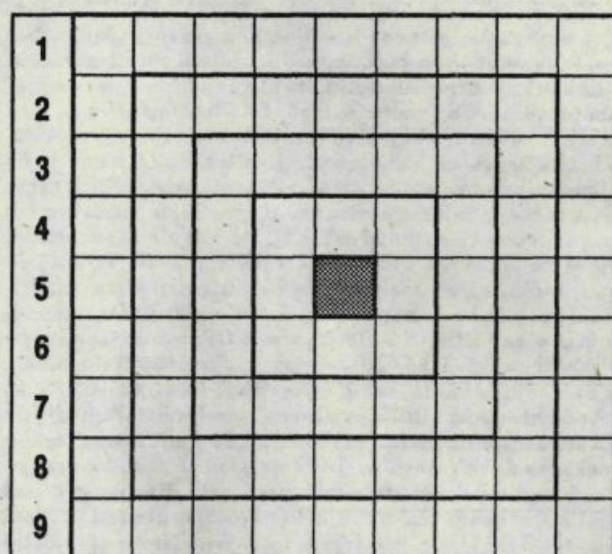
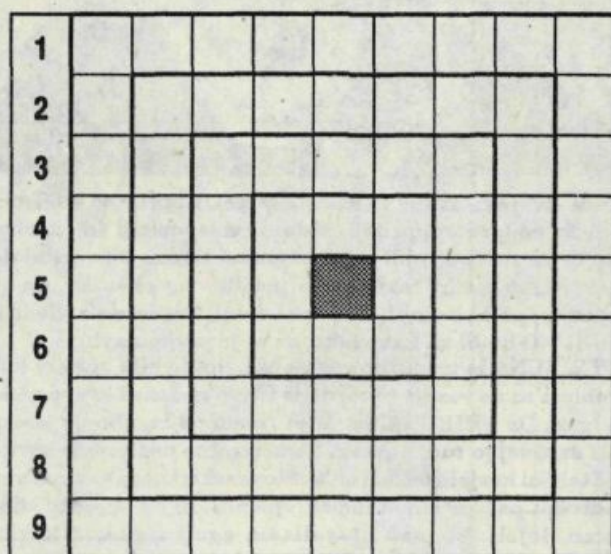
L biblijska oseba, po kateri se napačno imenuje spolno samozadovoljevanje - glavno mesto Korzike

M naziv za Arabca in sploh muslimana v srednjem veku - priprava za oranje

Sestavil: Simon Bizjak

ENIGMATIKA

OKVIRI DVOJČKI

V vsako vodoravno vrsto vpišite po eno ali dve besedi, ne da bi vmes postavljali črna polja. Opisi za oba lika so pomešani med seboj, tako da morate sami ugotoviti, v kateri lik je treba pojem vpisati.

1 črta na zemljevidu, ki veže kraje z isto nadmorsko višino, izohipsa
jed iz mleka, jajc in moke, navadno z namazom
2 slabšalni izraz z Italijana
popisovanje blaga v zalogi na določen dan
3 del računalnika, ki tiska rezultate obdelave, printer
državna zbirka risb in grafik na Dunaju
4 plačilo za uporabo stanovanja
največji levi pritok Volge - nemško žensko ime
5 močno podaljšan sekalec v zgornji čeljusti slona - večanje
središče romunskega dela Moldavije - kislina
6 železov oksid - vislice
morska obala - ploščata, zaprta posoda za tekočine
7 ime za Jahveja pri Judih - delec z električnim nabojem
ime in priimek srbske skakalke v višino
8 ime srbskega novelista Lazareviča - značaj, čud

skupina vulkanskih otokov v Indijskem oceanu
9 pokrajina v Vietnamu - dvor bivših sultanov v Carigradu
neugoden občutek pred božastnim napadom - nosni glas, nosnik

Črke iz vodoravnih vrst sestavljajo tudi besede, ki tečejo v štirih okvirih v smeri kazalca na uri. Opisi so podani od največjega do najmanjšega okvira, začetke besed v posameznih okvirih pa morate uganiti sami.

Prvi okvir: imetnica, posestnica - stara prestolnica Babilonije ob Evfratu - encim
trebušne slinavke - zobati kit severnih morij, enorožec - grški filozof, utemeljitelj kirenaiške šole
glavno mesto Ugande - stopnja na hierarhični lestvici v vojski - stara slovenska država - slovenski fotograf - grenčica
Drugi okvir: mlada, iz semena ali rastlinskega dela vzgojena rastlina za vsaditev - delavec, ki lakira - moški, ki se spolno samozadovoljuje - oseba, ki noče biti imenovana - vodna žival s kleščami
slovenska novinarka (Jasna) - obrat za ulivanje kovinskih izdelkov - ruski pisatelj, ki je emigriral v tujino (Evgenij, »Mi«)

Tretji okvir: vzpetina nad Novo Gorico, Sveta gora - ime slovenske astrologinje
Malus - skupina ljudi s skupnimi telesnimi znaki
jesenski mesec - samovoljno oblastništvo, trinoštvo
Četrti okvir: rimski cesar (211-217), ki je v Rimu zgradil po njem imenovane terme grobo domače sukno.

PREMIKALNICA

PONAVLJANJE
ANDREJEV
CAVALCANTI
EVIDENCA
MARJANOVIČ

Besede premikajte drugo nad drugo, tako da boste v štirih stolpcih, brano po vodoravnih vrstah, dobili naslov romana Andréa Gidea.

TONČEK IN NJEGOVA ŠTUDENTSKA VLADA

HAMFRI Ali ob vstopu na oblast možgani odpovedo
BOGART zares vsem?

Ljube bralke in dragi bralci, pravilni odgovor se glasi: DA! Kaj me je sedaj na lepem pičilo, se verjetno sprašujete. Bom kar povedal. Zadnjič se, kot ničkolikokrat doslej, odpravim na uredništvo TRIBUNE. In kaj zagledam?

Najprej prešvicane frise nekih fizikalcev, ki z uredništva TRIBUNE na Kersnikovi 4 odnašajo vse, kar jim pride pod roke. Takoj zatem pa še obupane frise nekaj TRIBUNINIH sodelavcev. Ah, sem pomislil, gotovo jih selijo v kakšne večje, bolj nobel prostore, kjer se bo dalo vsaj normalno delati. Ena pisarna in ena majhna luknja za računalnike sta bili že zdavnaj premajhni za normalno delo. Saj veste: arhivi, fotodokumentacija, dva računalnika, pisalni stroj, dva urednika, prijazna tajnica, kuhar in džezza za kavo z nekaj šalicami, za fikus je že zdavnaj zmanjkalo prostora, da o kakšnem prostorčku za lektorico in kakšnega mladega pisuna, ki ima doma sitno mamo, sploh ne govorimo. Skratka, dve luknji sta bili mnogo premalo. No, sem si rekel, nova vlada - kot sebe noblesno imenujejo rumenokljunčki, ki so zasegli študentski prostor za razdeljevanje cekinov in ki so napadali v žakelj s skupnim imenom ŠOU - novi časi za TRIBUNO. Boljši, seveda. Prejšnjo številko so si dali tiskati v nakladi 25.000 izvodov in tako postali slovenska revija z največjo naklado, samo za prejšnjo številko seveda, in v njej seveda niso pozabili objaviti svojih prelepih fotografij, da so lahko študentje na lastne oči videli, kdo v njihovem imenu stresa cekinov žakelj narobe. Toda napočil je dan, ko sem se odločil obiskati uredništvo v novih prostorih. Kar malo tresel sem se od napetega pričakovanja, ker sem s tem uredništvom kar nekaj let delil slabo, predvsem pa dobro. Naslov je obetal veliko: Beethovnova ulica, center. Stara hiša - veliki prostori. Vstopim: Šoki! Ena majhna prehodna soba za vse zgoraj opisane sakramente skupaj. In skupna telefonska linija z založbami KRT in ČKZ. Uredništvo TRIBUNE je pristalo v prehodni pisarni brez lastne telefonske linije! Še danes se čudim, da me ni zadela kap. Veste, ljube bralke in dragi bralci, dobrih živcev sem, pa sem vendar najprej pomislil, da bi stopil do Janše in si sposodil kak Armbrust, ki je ostal od zadnje vojne.

Neki pečekurci alias študentska vlada na čelu z direktorjem te institucije je deložirala eno zadnjih reči, zaradi katerih sploh obstaja smisel, da oni prejemajo plačo. Kaj vse še zmeraj krađe bogu čas in študentovm denar na Kersnikovi 4, verjetno niti udbi ni znano, da zmanjka pa prostora za TRIBUNO, je pa vendar malo čudno. Preslab želodec imam, da bi našteval, kaj vse še danes hodi po Kersnikovi 4. Res, vsi, ki hodijo po tisti hiši, rabijo nek prostor pod milim nebom in vendar: TRIBUNA je zadnja, ki bi od tam morala iti. Mnogo koristneje bi bilo, če bi odšel nek Tone Bricman, ki je zato, da BI odšel, dobil en milijoninpol tolarjev odpravnine, pa kljub temu ni odšel. Že tako je čudno, da funkcionar, ki mu izglasujejo nezaupnico, dobi za svoj odhod odpravnino, pri tem da »de facto« ne odide. Če je s tem vse v redu, se naj odloči tisti, ki te vrstice bere po dolžnosti. Vsaj nekoč jih je. Vse skupaj spominja na kavelj 22 in Mila Minderbinderja, ki je posloval zelo podobno.

Še bolj pa je čudno, da po hiši hodi razpuščene govedi, ki misli, da je poklican od samega boga, poslal pa ga je sam hudič. Dokaz za to je dejstvo, da sploh ne vedo, kaj delajo, in kar je še huje: ne vedo kaj delajo za nekoga drugega. Murphyjev zakon pravi, da ni nič varno pred idioti, ker so ti strašno najdljivi.

Študentje so nekoč imeli vlado (tedaj še predsedstvo UK ZSMS), ki je kljub komunistični terminologiji imena, znala

streči stvarjem, ki jim je morala streči. Čeprav so sredstva šla tudi za podporo opoziciji, sedanji velepoziciji in raznim odborom za zaščito ljudi pred katerimi bi nas bilo sedaj dobro zaščititi, so stvari tekle svojo pot in vsaj občutka, da so na oblasti popolni bedaki, človek ni dobil. Predsednik vlade je na TRIBUNO hodil na kavo tako, da se je prej najavil.

TRIBUNA je trenutno res slabša, kot je bila včasih, toda ta problem se ne rešuje tako, da iz hleva naženeš krave namesto podgan. Da TRIBUNA ustvarja finančno izgubo, je jasno kot beli dan, saj jo tudi povsem komercialno usmerjene revije. So pač takšni kraji in takšni cajti. Slovenci tržnega sistema na tem področju pač ne bomo uspeli vpeljati, in če tega slučajno ne bomo dojeli, bo naš pluralizem zgolj farsa iz kakšnega strankarskega časopisa. Intelektualni profit se ne da meriti z denarjem!

Včasih so usodo temu časopisu delili tožilci, sedaj mu jo, na žalost, »pedri« in bedaki.

Vem, ljube bralke in dragi bralci, da me imate sedaj že prekleto preko glave. Toda to sem TRIBUNI na nek način dolžan za vse, kar je ona storila zame. In vendar je TRIBUNA zadnji časopis, ki je bil v Sloveniji prepovedan, prepovedati pa jo je dal intelektualac, ki je pred nekaj tedni kandidiral za predsednika slovenske vlade. Kobajagi demokratične.

Pa lep pozdrav ljubi moji, brez obljube, da se še kdaj srečamo. TRIBUNIN konec je na žalost neizogiben, če tisti iz »ta male« vlade tega ne bodo dojeli. Prevajalnih programov pa v njihovih kompijuterskih možganih na žalost ni. Zato je upanje toliko manjše.

V Ljubljani, 5. marca 1992

Vaš Hamfri Bogart

P.s.: Že od nekdanj sem sovražil prasce, ki samo nergajo in vedo, kaj je slabo, ne znajo pa predlagati rešitve. Da ne bo tokrat tako: predlagam, da celotna študentska vlada s Tonetom Bricmanom na čelu pljune v roke in zagradi mize, stole in ostalo kramo ter lastnoročno vrne vse v prvotno stanje na Kersnikovi 4, za opravičilo pa doda še kakšno pisarno, ki je nekdo, ki je »de jure« odpravljen iz hiše, ne rabi več. In zadnji slovenski politično zares neodvisen časopis bi utegnil preživeti. Z nekaj kozmetičnimi popravki na njem samem seveda. Verjamete ali ne, ljube bralke in dragi bralci, nemalo zmerjanja bo na račun teh vrstic, toda nekdo jih je vendar moral napisati. Čeprav številko ali dve prepozno.

